

FUNDACJA SĄDECKA

Ocena Aktywności

Gmin Subregionu Sądeckiego w 2014 r.

Partnerzy:

POWIAT
NOWOSĄDECKI

POWIAT GORLIKI

POWIAT
LIMANOWSKI

Projekt zrealizowano przy wsparciu finansowym Województwa Małopolskiego

Ocena Aktywności

Gmin Subregionu Sądeckiego w 2014 r.

INSTYTUT EKONOMICZNY
PAŃSTWOWEJ WYŻSZEJ SZKOŁY ZAWODOWEJ
W NOWYM SĄCZU

PATRONAT HONOROWY:
MAREK SOWA - MARSZAŁEK WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO
MAREK PŁAWIAK - STAROSTA NOWOSĄDECKI

Nowy Sącz, czerwiec 2015

Ocena Aktywności

Gmin Subregionu Sądeckiego w 2014 r.

Skład Zespołu:

1. dr Marek Reichel
2. dr Katarzyna Peter-Bombik
3. dr Honorata Trzcińska
4. mgr Mariusz Bołoz
5. mgr Natalia Jaśkiewicz
6. mgr Oskar Kiercz
7. mgr Monika Makowiecka
8. mgr Judyta Witowska
9. mgr Agnieszka Zwolenik

Wydawca:

Fundacja Sądecka
ul. Barbackiego 57, 33-300 Nowy Sącz
Telefon: 18 475 16 20
Adres e-mail: biuro@sadeczanin.info

Realizacja projektu:

Grzegorz Piechotka

Opracowanie graficzne i skład:

Fundacja Instytut Studiów Wschodnich

Druk:

Goldruk, Nowy Sącz

Nowy Sącz, czerwiec 2015

Szanowni Państwo,

Tegoroczna gala z okazji kolejnej edycji „Oceny Aktywności Gmin Subregionu Sądeckiego” przypada w szczególnym czasie; trwają obchody 25-lecia odrodzonego samorządu terytorialnego. Dwudziestego siódmego maja 1990 roku odbyły się w Polsce pierwsze po wojnie, w pełni demokratyczne wybory do władz lokalnych, wyposażonych w nowe prerogatywy i uprawnienia, przede wszystkim we własne, niebagatelne środki finansowe, a co za tym idzie możliwość samodzielnego kreowania strategii rozwoju gmin.

„Rewolucja samorządowa”, jak często określa się zmiany, które w krótkim czasie dokonały się w naszych miastach i wioskach, należy do najbardziej udanych po zmianie ustrojowej w 1989 roku. Jej owocem najpierw były nowe szkoły i drogi, telefonizacja i gazyfikacja, a obecnie - coraz śmielsze projekty z zakresu infrastruktury komunalnej, oświaty, sportu i rekreacji. To wszystko razem zmieniło poziom i jakość życia mieszkańców.

Są wśród nas bohaterowie tej „rewolucji”: wójtowie, radni, sołtysi, którzy nieprzerwanie przez ćwierć wieku działali na rzecz lokalnej wspólnoty i dobra wspólnego, chylimy dziś czoła przed ich zaangażowaniem i pracą.

Prezentacji „Oceny aktywności gmin Subregionu Sądeckiego w 2014 roku” towarzyszyć będzie seminarium, na którym, w gronie praktyków i ekspertów zastanowimy się, jak pobudzić samorządowców do nowego zrywu,

na miarę 25-lecia, co im przeszkadza w pracy, co należy zmienić w ustawach i rozporządzeniach, aby w pełniejszym stopniu byli gospodarzami swojego terenu i efektywniej wykorzystywali dostępne środki finansowe, także te spływające z Brukseli.

Gratuluje zwycięzcom tegorocznego „rankingu gmin” Subregionu Sądeckiego, jak często określa się „Ocenę Aktywności Gmin Subregionu Sądeckiego”, a pracownikom Instytutu Ekonomicznego Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nowym Sączu, którzy przygotowali ten dokument, dziękuję za owocną współpracę z Fundacją Sądecką.

Zygmunt Berdychowski

Przewodniczący Rady Programowej
Fundacji Sądeckiej

Nowy Sącz, czerwiec 2015 rok

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	7
Rozdział I UWAGI WYJAŚNIAJĄCE	8
Rozdział II PREZENTACJA WYNIKÓW CZĄSTKOWYCH	11
<i>1. Generowanie dochodów</i>	<i>11</i>
1.1. Relacja nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących	11
1.2. Nadwyżka operacji per capita	13
1.3. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem	15
1.4. Dochody własne per capita	19
1.5. Wpływy podatków i opłat lokalnych per capita	21
<i>2. Pozainwestycyjna działalność gospodarcza</i>	<i>24</i>
2.1. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	24
2.2. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	26
2.3. Wydatki na promocję Gminy per capita	29
2.4. Wpływy z CIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy)	32
<i>3. Aktywność inwestycyjna gminy</i>	<i>34</i>
3.1. Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem	34
3.2. Wydatki majątkowe per capita	37
3.3. Skorygowany wskaźnik relacji wydatków majątkowych na obsługę zadłużenia	38
3.4. Wydatki majątkowe na transport i łączność per capita	40
3.5. Wydatki majątkowe na oświatę i wychowanie per capita	43
3.6. Wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita	45
3.7. Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska per capita	48
3.8. Środki unijne per capita	52
<i>4. Efekty polityki społecznej</i>	<i>54</i>
4.1. Saldo migracji na 1000 mieszkańców	54
4.2. Stopa bezrobocia rejestrowanego	56
4.3. Wydatki na ochronę zdrowia per capita	59
4.4. Liczba organizacji pozarządowych (fundacje, stowarzyszenia) na 1000 mieszkańców	61
4.5. Wpływy z PIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy)	64
4.6. Wskaźnik komputeryzacji szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych (liczba uczniów na 1 komputer z dostępem do Internetu)	66
4.7. Wyniki sprawdzianów w szóstej klasie szkoły podstawowej oraz egzaminów gimnazjalnych wedle miejsca zamieszkania	69
<i>5. Wskaźniki dodatkowe</i>	<i>72</i>
5.1. Wskaźnik samofinansowania	72
5.2. Indywidualny wskaźnik zadłużenia (IWZ)	75
5.3. Kształtowanie się wybranych wskaźników w gminach subregionu sądeckiego w latach 2013-2014	78
Rozdział III UOGÓLNIONA OCENA AKTYWNOŚCI GMIN SUBREGIONU SĄDECKIEGO	81

WPROWADZENIE

Przedstawiamy Państwu wyniki kolejnego rankingu gmin Subregionu Sądeckiego. Jak każdy ranking, również i ten wyłonił najbardziej aktywne gminy 2014 roku. Gminom tym - ich Władzom - należą się gratulacje za osiągnięcia, które nie ujdą zapewne uwadze mieszkańców. To mieszkańcy przecież są najbardziej zainteresowani efektami każdego sukcesu.

W przeprowadzonej ocenie branych było pod uwagę kilka komponentów obrazujących różne dokonania gmin. Główne znaczenie miały jednak, dokumentowane wskaźnikami finansowymi, osiągnięcia rozwojowe. Warto to podkreślić, gdyż tego rodzaju dokonania, pomimo, że odnotowane w skali jednego roku, swym efektem oddziaływać będą na warunki życia mieszkańców przez szereg kolejnych lat. W wielu z nich widzieć można podstawę do dalszego, trwałego rozwoju wskazywanych gmin.

Tegoroczny ranking był drugim z kolei, przeprowadzanym dla wszystkich gmin powiatów: gorlickiego, limanowskiego, nowosądeckiego łącznie z Miastem Nowy Sącz. Wcześniejsze, ograniczały się do gmin powiatu nowosądeckiego. Analizowanych łącznie było 39 jednostek, co z uwagi na ich liczbę wymagało sporego nakładu pracy związanej z przygotowaniem i odpowiednim przetworzeniem faktografii oraz opracowaniem wyników analizy. Bardzo dziękuję w tym miejscu za wysiłek Zespołowi Instytutu Ekonomicznego Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nowym Sączu, w tym zwłaszcza kierującemu pracami, Panu doc. dr Markowi Reichelowi. Pragnę również serdecznie podziękować mgr Panu Januszowi Kotowi, Prezesowi Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie za pomoc w pozyskaniu materiałów liczbowych, niezbędnych dla realizacji koniecznych analiz. Bez tych informacji przedmiotowy ranking nie byłby możliwy.

Gratulując raz jeszcze Władzom wyróżnionych gmin, chciałbym zakończyć słowami nawiązującymi do znanej dewizy:

„Nie zadowolaj się porażką. Porażka jest tak samo blisko przegranej jak i zwycięstwa”.

Prof. dr hab. Tadeusz Kudłacz
Dyrektor Instytutu Ekonomicznego
PWSZ w Nowym Sączu

I. UWAGI WYJAŚNIAJĄCE

Gminy Subregionu Sądeckiego poddane ocenie w niniejszym opracowaniu to 39 jednostek terytorialnych. 17 z nich wchodzi w skład powiatu nowosądeckiego, 12 – powiatu limanowskiego oraz 10 – powiatu gorlickiego. W grupie tej znalazło się zarówno miasto na prawach powiatu (1), gminy wiejskie (28), gminy miejsko-wiejskie (6) oraz gminy miejskie (4). Podstawowe charakterystyki tych jednostek prezentuje Tab.1.

Tab. 1. Gminy Subregionu Sądeckiego – zestawienie jednostek poddanych badaniu

Lp.	Gmina	Ludność	Powierzchnia (ha)	Status	
1	Gorlice (gmina)	17.173	10.285	gmina wiejska	
2	Lipinki	6.782	6.646		
3	Łużna	8.374	5.627		
4	Moszczenica	4.877	3.762		
5	Ropa	5.359	4.911		
6	Sękowa	4.986	19.480		
7	Uście gorlickie	6.730	28.780		
8	Biecz	17.017	9.825		gmina miejsko-wiejska
9	Bobowa	9.577	4.977		
10	Gorlice (miasto)	28.324	2.353		gmina miejska
11	Dobra	9.796	10.991	gmina wiejska	
12	Jodłownik	8.418	7.219		
13	Kamienica	7.773	9.518		
14	Laskowa	7.949	7.248		
15	Limanowa (gmina)	24.521	15.223		
16	Łukowica	9.829	6.965		
17	Mszana Dolna (gmina)	17.339	17.002		
18	Niedźwiedź	7.191	7.422		
19	Słopnice	6.503	5.685		
20	Tymbark	6.502	3.270		
21	Limanowa (miasto)	15.096	1.870		gmina miejska
22	Mszana Dolna (miasto)	7.868	2.710		
23	Chelmiec	27.239	11.197		gmina wiejska
24	Gródek n/Dunajcem	9.193	8.819		
25	Grybów (gmina)	24.488	15.315		
26	Kamionka Wielka	10.071	6.498		
27	Korzenna	14.159	10.695		
28	Łabowa	5.794	11.915		
29	Łącko	16.097	13.295		
30	Łososina Dolna	10.671	8.476		
31	Nawojowa	8.395	5.021		
32	Podegrodzie	12.644	6.473		
33	Rytro	3.853	4.190		

34	Krynica-Zdrój	16.946	14.513	Gmina miejsko-wiejska
35	Muszyna	11.704	14.144	
36	Piwniczna-Zdrój	10.677	12.646	
37	Stary Sącz	23.408	10.088	
38	Grybów (miasto)	6.061	1.695	gmina miejska
39	Nowy Sącz	83.868	5.758	miasto na prawach powiatu

Źródło: dane GUS za rok 2014, www.stat.gov.pl.

Ocena aktywności gmin Sądeckizny, to inicjatywa realizowana nieprzerwanie od roku 2008 przez pracowników naukowych Instytutu Ekonomicznego Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nowym Sączu. Należy jednak zaznaczyć, iż w pierwszych pięciu latach termin „Sądeckizna” odnoszony był tylko do gmin powiatu nowosądeckiego oraz miasta Nowego Sącza. Począwszy od roku 2014 (ocena za rok 2013) zakres podmiotowy oceny został poszerzony o gminy powiatów gorlickiego i limanowskiego. W roku 2014 został również rozbudowany zestaw wskaźników wykorzystanych w ocenie aktywności badanych jednostek. Wskaźniki te, z których część jest rekomendowana przez Ministerstwo Finansów, prezentuje Tab. 2. Wyznaczenie wartości poszczególnych wskaźników było możliwe dzięki danym udostępnionym przez Regionalną Izbę Obrachunkową w Krakowie.

Tab. 2. Wskaźniki uwzględnione w opracowaniu

Lp.	Wskaźnik
I. Generowanie dochodów	
1.	Relacja nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących
2.	Nadwyżka operacyjna per capita
3.	Udział dochodów własnych w dochodach ogółem
4.	Dochody własne per capita
5.	Wpływy z podatków i opłat lokalnych per capita
II. Pozainwestycyjna działalność gospodarcza	
1.	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych per capita
2.	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych per capita
3.	Wydatki na promocję gminy per capita
4.	Wpływy z CIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy)
III. Aktywność inwestycyjna gminy	
1.	Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem
2.	Wydatki majątkowe per capita
3.	Skorygowany wskaźnik relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia
4.	Wydatki majątkowe na transport i łączność per capita
5.	Wydatki majątkowe (w tym inwestycyjne) na oświatę i wychowanie per capita

6.	Wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita
7.	Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska per capita
8.	Środki unijne per capita
IV. Efekty polityki społecznej	
1.	Saldo migracji na 1000 mieszkańców
2.	Stopa bezrobocia rejestrowanego
3.	Wydatki na ochronę zdrowia per capita
4.	Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców
5.	Wpływy z PIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy)
6.	Wskaźnik komputeryzacji szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych
7.	Wyniki sprawdzianów w szóstej klasie szkoły podstawowej oraz egzaminów gimnazjalnych
V. Wskaźniki dodatkowe	
1.	Wskaźnik samofinansowania
2.	Indywidualny wskaźnik zadłużenia

Źródło: opracowanie własne.

Przedstawione w Tab.2. wskaźniki w zdecydowanej większości zostały wykorzystane do ustalenia uogólnionej oceny aktywności. W przypadku tych wskaźników, w dalszej części opracowania, w ramach prezentacji poszczególnych wskaźników, przedstawiono po 10 jednostek z całej Sądecczyny oraz po 5 jednostek z każdego powiatu, które uzyskały najlepsze wyniki. Osobną grupę wskaźników tworzą tzw. wskaźniki dodatkowe (wskaźnik samofinansowania oraz indywidualny wskaźnik zadłużenia). Ze względu na informacyjny charakter tych wskaźników (nie zostały one wzięte pod uwagę przy ocenie uogólnionej) w opracowaniu zaprezentowano wartości wskaźników dla wszystkich 39 jednostek.

II. PREZENTACJA WYNIKÓW CZĄSTKOWYCH

1. Generowanie dochodów

1.1. Relacja nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących

Nadwyżka operacyjna w literaturze przedmiotu rozumiana jest jako różnica pomiędzy dochodami i wydatkami bieżącymi. Z reguły jest ona utożsamiana z dodatnim wynikiem bieżącym budżetu i traktowana jako jeden z podstawowych wskaźników kondycji finansowej jednostki samorządu terytorialnego.

Kategoriami finansowymi pozwalającymi na wyznaczenie nadwyżki operacyjnej są bieżące dochody i bieżące wydatki budżetowe. Dochodami bieżącymi w rozumieniu ustawy o finansach publicznych są dochody budżetowe niebędące dochodami majątkowymi. Dochody majątkowe natomiast obejmują dotacje i środki przeznaczone na inwestycje, dochody ze sprzedaży majątku oraz dochody z tytułu przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności¹. W sposób analogiczny ustawa definiuje wydatki bieżące budżetu, którymi są wszystkie wydatki budżetowe niebędące wydatkami majątkowymi, czyli wydatkami na inwestycje i zakupy inwestycyjne, w tym na programy i projekty realizowane ze środków zagranicznych w części związanej z realizacją zadań jednostki samorządu, jak i wydatkami na zakup i objęcie akcji oraz wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego².

Znaczenie nadwyżki operacyjnej to przede wszystkim informacja o wielkości środków pozostałych po sfinansowaniu kluczowych wydatków związanych z bieżącą działalnością jednostki. Przyjmuje się, że im większa wartość wskaźnika relacji nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących, tym lepsza sytuacja jednostki samorządu terytorialnego. Oznacza to bowiem możliwość wydatkowania środków na przedsięwzięcia inwestycyjne. Z drugiej strony za zdecydowanie niekorzystną uznać należy sytuację braku nadwyżki operacyjnej w dłuższym okresie czasu.

Tab. 3. Relacja nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Chełmiec	0,21	1.	Grybów (miasto)	3,41
2.	Nawojowa	0,20	2.	Nowy Sącz	2,79
3.	Stary Sącz	0,19	3.	Lipinki	1,58
4.	Limanowa (gmina)	0,18	4.	Niedźwiedź	1,57
5.	Grybów (gmina)	0,17	5.	Gródek nad Dunajcem	1,55
	Kamionka Wielka	0,17	6.	Kamienica	1,44
	Bobowa	0,17	7.	Limanowa (miasto)	1,42
6.	Łososina Dolna	0,16	8.	Biecz	1,40
	Słupnice	0,16	9.	Chełmiec	1,29
7.	Korzenna	0,15		Limanowa	1,29

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

1. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. 2013, Nr 0, poz. 885 z późn. zm.), art. 235.

2. Tamże, art. 236.

Tab. 4. Relacja nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Bobowa	0,17		1.	Lipinki	1,58
2.	Gorlice (miasto)	0,14		2.	Biecz	1,40
3.	Moszczenica	0,13		3.	Gorlice (miasto)	1,01
4.	Ropa	0,11		4.	Gorlice (gmina)	0,97
5.	Łużna	0,09			Ropa	0,97

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 5. Relacja nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Limanowa (gmina)	0,18		1.	Niedźwiedź	1,57
2.	Słupnice	0,16		2.	Kamienica	1,44
3.	Limanowa (miasto)	0,14		3.	Limanowa (miasto)	1,42
	Niedźwiedź	0,14		4.	Limanowa (gmina)	1,29
4.	Kamienica	0,12		5.	Mszana Dolna (miasto)	1,20

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 6. Relacja nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Chełmiec	0,21		1.	Nowy Sącz	2,79
2.	Nawojowa	0,20		2.	Gródek nad Dunajcem	1,55
3.	Stary Sącz	0,19		3.	Chełmiec	1,29
4.	Grybów (gmina)	0,17		4.	Korzenna	1,10
	Kamionka Wielka	0,17		5.	Piwniczna-Zdrój	1,06

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Dokonując oceny wartości omawianego wskaźnika w odniesieniu do gmin Sądeckizny (Tab.3) można wyciągnąć kilka wniosków. Po pierwsze, rozpiętość wartości wskaźnika w przypadku dziesięciu najlepszych gmin jest stosunkowo niewielka (0,15-0,21). Dla porównania, warto zauważyć, iż w roku wcześniejszym (2013) była ona znacznie większa (0,16-0,33). Także osiągnięte w roku 2013 wartości były wyższe, gdyż aż cztery jednostki przekroczyły poziom 0,20. Po drugie, w porównaniu z rokiem 2013 nastąpiła także znacząca rotacja miejsc w ramach grupy liderów. Na pierwszym miejscu znalazła się gmina Chełmiec, która w roku 2013 zajmowała dopiero miejsce-

szóste. Z kolei lider z roku 2013 (gmina Moszczenica) w roku 2014 w ogóle nie zakwalifikował się do grupy dziesięciu najlepszych gmin Sądeckizyny. W grupie liderów w roku 2014 znalazło się aż siedem jednostek z powiatu nowosądeckiego (z czego trzy osiągnęły najwyższe wyniki), dwie jednostki z powiatu limanowskiego i tylko jedna z powiatu gorlickiego.

Analizując dynamikę zmian relacji nadwyżki operacyjnej i wydatków bieżących badanych jednostek można stwierdzić, iż właściwe tylko dwie jednostki (miasta Grybów i Nowy Sącz) osiągnęły wartość wskaźnika przekraczającą 2,0. Jednostki te znacząco odstają od pozostałych ośmiu jednostek, w przypadku których wskaźnik dynamiki kształtował się na poziomie 1,29-1,58. W przypadku tego wskaźnika warto jednak podkreślić zmiany w grupie liderów, które nastąpiły w odniesieniu do roku 2013. Są one bardzo istotne, gdyż liderem w roku 2014 zostało miasto Grybów, które w roku 2013 (podobnie jak i osiem innych jednostek) w ogóle nie weszło do pierwszej dziesiątki. Jediną jednostką, która znalazła się w grupie liderów w roku 2013, było miasto Nowy Sącz, które w roku 2014 zajęło drugą lokatę.

1.2. Nadwyżka operacyjna per capita

Ze względu na istotne znaczenie nadwyżki operacyjnej w ocenie kondycji finansowej jednostki samorządu terytorialnego, jej potencjału inwestycyjnego, jak i zdolności pozyskiwania kapitału obcego, słusznym wydaje się dokonać także analizy wskaźnika wielkości tej nadwyżki w przeliczeniu na 1 mieszkańca (Tab.7).

Tab. 7. Nadwyżka operacyjna per capita i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika
1.	Chelmiec	582
2.	Bobowa	517
3.	Nawojowa	500
4.	Słopnice	471
5.	Grybów (gmina)	454
6.	Stary Sącz	454
7.	Łososina Dolna	449
8.	Limanowa (miasto)	443
9.	Kamionka Wielka	441
10.	Korzenna	430

L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Grybów (miasto)	3,45
2.	Nowy Sącz	2,87
3.	Niedźwiedz	1,64
4.	Lipinki	1,64
5.	Gródek nad Dunajcem	1,60
6.	Limanowa (miasto)	1,54
7.	Kamienica	1,47
8.	Biecz	1,44
9.	Chelmiec	1,30
10.	Limanowa (gmina)	1,28

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 8. Nadwyżka operacyjna per capita i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Bobowa	517	1.	Lipinki	1,64
2.	Moszczenica	341	2.	Biecz	1,44
3.	Ropa	329	3.	Łużna	1,12
4.	Gorlice (miasto)	310	4.	Gorlice (miasto)	1,04
5.	Łużna	267	5.	Gorlice (gmina)	1,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 9. Nadwyżka operacyjna per capita i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Słpnice	471	1.	Niedźwiedź	1,64
2.	Limanowa (miasto)	443	2.	Limanowa (miasto)	1,54
3.	Niedźwiedź	422	3.	Kamienica	1,47
4.	Limanowa (gmina)	411	4.	Limanowa (gmina)	1,28
5.	Kamienica	357	5.	Dobra	1,24

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 10. Nadwyżka operacyjna per capita i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Chełmiec	465	1.	Grybów (miasto)	3,45
2.	Nawojowa	448	2.	Nowy Sącz	2,87
3.	Grybów (gmina)	444	3.	Gródek nad Dunajcem	1,60
4.	Stary Sącz	435	4.	Chełmiec	1,30
5.	Łososina Dolna	423	5.	Korzenna	1,15

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Podobnie jak w przypadku omawianego wcześniej wskaźnika relacji nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących, także i w przypadku wskaźnika nadwyżki operacyjnej per capita można mówić o znaczącej rotacji w grupie liderów. Do grupy tej – w porównaniu do roku 2103 – nie weszły takie gminy jak Moszczenica (będąca liderem w roku 2013) oraz Muszyna (w roku 2013 zajęła miejsce szóste). W roku 2014 najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w gminie Chełmiec, która awansowała w stosunku do roku 2013 aż o cztery miejsca. Kolejne miejsca zajęły jednostki, które w roku 2013 także uplasowały się w czołówce (aczkolwiek w innej kolejności), a mianowicie gminy: Bobowa, Nawojowa i Słpnice.

Porównując wartości wskaźnika w latach 2013 i 2014 można zauważyć zmniejszenie rozpiętości skrajnych wyników w grupie liderów. W roku 2013 było to przedział 411-804, natomiast w roku 2014 – 430-582. Warto jednak podkreślić, że w każdym roku wartość wskaźnika tylko dla trzech jednostek przekroczyła poziom 500. Jediną gminą, która zakwalifikowała się do tej grupy zarówno w roku 2013, jak i 2014, była gmina Bobowa. Podobnie jak w przypadku wcześniejszego wskaźnika, w grupie liderów znalazło się siedem gmin z powiatu nowosądeckiego, dwie z powiatu limanowskiego i jedna z powiatu gorlickiego.

Istotna rotacja w grupie liderów wystąpiła także wśród gmin ocenianych z punktu widzenia dynamiki zmian wskaźnika nadwyżki operacyjnej per capita. W porównaniu do roku 2013 do grupy liderów weszła tylko jedna jednostka (miasto Nowy Sącz), która uzyskała drugą lokatę. Warto przypomnieć jednak, że w roku 2013 jednostka ta była niekwestionowanym liderem ze względu na wartość wskaźnika kilkanaście lub nawet kilkadziesiąt przekraczającą inne uzyskane w grupie liderów wyniki.

1.3. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem

O znaczeniu finansów lokalnych, w tym o samodzielności finansowej jednostek samorządu terytorialnego, decyduje kilka czynników, wśród których jednym z najważniejszych jest wielkość zasobów pieniężnych przekazywanych im do samodzielnej dyspozycji oraz zakres swobody tych jednostek w kształtowaniu swych dochodów³. Samodzielność finansowa nie oznacza jednak, że dana gmina jest samowystarczalna finansowo. Wymagałoby to od jednostki gromadzenia dochodów w wysokości równoważącej jej wydatki, co nie jest możliwe do osiągnięcia. Jednocześnie oznacza to, że dochody gromadzone przez gminę są warunkiem koniecznym do jej funkcjonowania ale nie wystarczającym.⁴

Dochody jednostek samorządu terytorialnego można klasyfikować przyjmując różnorodne kryteria. Najczęściej przyjmuje się podział na dochody własne, subwencje ogólne oraz dotacje celowe z budżetu państwa⁵. Ponadto do dochodów jednostek samorządu terytorialnego należą środki z budżetu Unii Europejskiej oraz środki pochodzące ze źródeł zagranicznych, które nie podlegają zwrotowi jak również inne środki określone w odrębnych przepisach⁶.

Zgodnie z ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego wśród dochodów własnych gmin wyszczególnia się następujące grupy⁷:

1. wpływy z podatków (od nieruchomości, rolnego, leśnego, od środków transportowych, dochodowego od osób fizycznych, opłacanego w formie karty podatkowej, od spadków i darowizn, od czynności cywilnoprawnych),
2. wpływy z opłat (skarbowej, targowej, miejscowej, uzdrowiskowej i od posiadania psów, eksploatacyjnej – w części określonej w odrębnych przepisach, innych stanowiących dochody gminy - uiszczanych na podstawie odrębnych przepisów),

3. E. Ruśkowski, *Finanse lokalne. Zarys wykładu*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Finansów i Zarządzania w Siedlcach, Siedlce 2001, s. 150.

4. K. Piotrowska-Marczak, *Finanse lokalne w Polsce*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1997, s. 48.

5. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. 1997, Nr 78, poz. 483 z późn. zm.) art. 167.

6. Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. 2015, Nr 0, poz. 513, z późn. zm.), art. 3.

7. Tamże, art. 4.

3. dochody uzyskiwane przez gminne jednostki budżetowe oraz wpłaty od gminnych zakładów budżetowych,
4. dochody z majątku gminy,
5. spadki, zapisy i darowizny na rzecz gminy,
6. dochody z kar pieniężnych i grzywien określonych w odrębnych przepisach,
7. inne (w tym 5,0% dochodów uzyskiwanych na rzecz budżetu państwa w związku z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami – o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej; odsetki od pożyczek udzielanych przez gminę – o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej; odsetki od nieterminowo przekazywanych należności stanowiących dochody gminy; odsetki od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych gminy – o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej; dotacje z budżetów innych jednostek samorządu terytorialnego; inne dochody należne gminie na podstawie odrębnych przepisów).

Innymi słowy, kategoria dochodów własnych obejmuje zasadniczo dochody wygenerowane na terenie danej jednostki samorządu terytorialnego (wyjątek stanowią przede wszystkim bezwrotne środki ze źródeł zagranicznych oraz środki na współfinansowanie programów realizowanych z udziałem środków zagranicznych). Natomiast dochody zaliczone do pozostałych kategorii klasyfikacyjnych pochodzą z budżetu państwa i innych źródeł.⁸

Poziom dochodów własnych często jest traktowany jako wyznacznik zamożności gminy oraz podstawowe źródło informacji o jej kondycji finansowej. Wysoki poziom dochodów własnych pozwala gminie samodzielnie nimi dysponować, co w konsekwencji prowadzi do jej rozwoju. Innymi słowy, wysoki poziom dochodów własnych zapewnia swobodę w kształtowaniu polityki finansowej gminy.

Analiza dochodów własnych gminy przeprowadzona została w oparciu o dwa wskaźniki:

- udział dochodów własnych w dochodach ogółem, oraz
- dochody własne per capita.

8. T. Famulska, K. Znanińska (red.), *Finansowe aspekty rozwoju lokalnego*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Katowicach, Katowice 2004, s.34.

Tab. 11. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Krynica-Zdrój	0,63	1.	Łabowa	1,57
2.	Gorlice (miasto)	0,59	2.	Łukowica	1,43
	Limanowa (miasto)	0,59	3.	Muszyna	1,37
3.	Muszyna	0,48	4.	Sękowa	1,29
4.	Nowy Sącz	0,44	5.	Lipinki	1,16
5.	Tymbark	0,43	6.	Limanowa (miasto)	1,15
6.	Mszana Dolna (miasto)	0,41		Mszana Dolna (gmina)	1,15
7.	Sękowa	0,37		Tymbark	1,15
8.	Grybów (miasto)	0,36	7.	Stary Sącz	1,14
9.	Chełmec	0,35	8.	Kamionka Wielka	1,09

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 12. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Gorlice (miasto)	0,59	1.	Sękowa	1,29
2.	Sękowa	0,37	2.	Lipinki	1,16
3.	Lipinki	0,32	3.	Biecz	0,98
4.	Uście Gorlickie	0,30	4.	Gorlice (gmina)	0,97
5.	Biecz	0,29	5.	Gorlice (miasto)	0,96

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 13. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Limanowa (miasto)	0,59	1.	Łukowica	1,43
2.	Tymbark	0,43	2.	Limanowa (miasto)	1,15
3.	Mszana Dolna (miasto)	0,41		Mszana Dolna (gmina)	1,15
4.	Limanowa (gmina)	0,31		Tymbark	1,15
5.	Kamienica	0,24	3.	Kamienica	1,06

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 14. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Krynica-Zdrój	0,63		1.	Łabowa	1,57
2.	Muszyna	0,48		2.	Muszyna	1,37
3.	Nowy Sącz	0,44		3.	Stary Sącz	1,14
4.	Grybów (miasto)	0,36		4.	Kamionka Wielka	1,09
5.	Chełmiec	0,35		5.	Piwniczna-Zdrój	1,07

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Pierwsze miejsce pod względem udziału dochodów własnych w dochodach ogółem w Subregionie Sądeckim, zajęła gmina Krynica-Zdrój z wynikiem 0,63, co oznacza, że 63% jej dochodów to dochody własne. Jest to wysoki udział, gdyż spośród wszystkich gmin z badanych powiatów, większość nie przekroczyła nawet progu 35% (wynik ostatnich gmin z „czołowej dziesiątki”). Warto dodać, że w 2013 roku Krynica-Zdrój zajmowała w tym zestawieniu drugie miejsce. Niewiele niższy poziom wskaźnika (0,59) wystąpił w miastach Gorlice i Limanowa, które zajęły drugie miejsce. Na trzecim miejscu znalazła się gmina Muszyna, w której dochody własne stanowiły 48% dochodów ogółem, natomiast czwartą lokatę zajęło miasto Nowy Sącz (0,44). Kolejne (piąte) miejsce przypadło gminie Tymbark, w której poziom wskaźnika wyniósł 0,43. Szóstą lokatę zajęła Mszana Dolna (miasto), w której dochody własne w dochodach ogółem stanowiły 41%. Nieco mniejszy poziom wskaźnika wystąpił w gminie Sękowa (0,37), która zajęła siódme miejsce. Dwa ostatnie miejsca w czołowej dziesiątce zajęły: Grybów (miasto) i Chełmiec, osiągając wskaźniki na poziomie kolejno: 0,36 i 0,35. Warto dodać, że w „czołowej dziesiątce”, przeważały gminy zlokalizowane w powiecie nowosądeckim.

Największa dynamika zmiany udziału dochodów własnych w dochodach ogółem wystąpiła w gminie Łabowa (1,57). Drugie miejsce, zajęła gmina Łukowica, w której dynamika zmiany wyniosła 1,43. Trzecie miejsce, pod względem zmiany poziomu badanego zjawiska w roku 2014 w porównaniu do roku wcześniejszego, zajęła gmina Muszyna z wynikiem 1,37. Czwartą pozycję zajęła gmina Sękowa z wynikiem 1,29 a piątą, z wynikiem 1,16, gmina Lipinki. Na szóstym miejscu znalazły się ex aequo Limanowa (miasto), Mszana Dolna (gmina) i Tymbark, w których poziom dynamiki wyniósł 1,15. Przedostatnie miejsce w czołowej dziesiątce zajęła gmina Stary Sącz (1,14) a ostatnie Kamionka Wielka, w której dynamika badanego zjawiska wyniosła 1,09. Reasumując, należy zauważyć, że tylko cztery jednostki (Muszyna, Sękowa, Tymbark i miasto Limanowa), w których dynamika zmiany badanego zjawiska była największa, znalazły się w grupie liderów pod względem wielkości udziału dochodów własnych w dochodach ogółem.

1.4. Dochody własne per capita

Istotnym elementem oceny poziomu zamożności oraz aktywności gminy jest wskaźnik dochodów własnych per capita. Jest to iloraz wielkości dochodów gminy i liczby jej mieszkańców.

Tab.15 Dochody własne per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Krynica-Zdrój	2711	1.	Łabowa	1,71
2.	Limanowa (miasto)	2455	2.	Łukowica	1,66
3.	Nowy Sącz	2213	3.	Sękowa	1,46
4.	Gorlice (miasto)	1662	4.	Mszana Dolna (gmina)	1,42
5.	Muszyna	1651	5.	Limanowa (miasto)	1,35
6.	Sękowa	1483	6.	Kamienica	1,32
7.	Łabowa	1457	7.	Stary Sącz	1,23
8.	Tymbark	1452	7.	Lipinki	1,23
9.	Uście Gorlickie	1434	8.	Tymbark	1,22
10.	Chełmiec	1246	9.	Dobra	1,19

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 16. Dochody własne per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Gorlice (miasto)	1662	1.	Sękowa	1,46
2.	Sękowa	1483	2.	Lipinki	1,23
3.	Uście Gorlickie	1434	3.	Łużna	1,12
4.	Lipinki	990	4.	Biecz	1,01
5.	Biecz	830	5.	Gorlice	0,99

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 17. Dochody własne per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Limanowa (miasto)	2455	1.	Łukowica	1,66
2.	Tymbark	1452	2.	Mszana Dolna (gmina)	1,42
3.	Mszana Dolna (miasto)	1234	3.	Limanowa (miasto)	1,35
4.	Kamienica	963	4.	Kamienica	1,32
5.	Dobra	938	5.	Tymbark	1,22

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 18. Dochody własne per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Krynica-Zdrój	2711		1.	Łabowa	1,71
2.	Nowy Sącz	2213		2.	Stary Sącz	1,23
3.	Muszyna	1651		3.	Grybów (miasto)	1,17
4.	Łabowa	1457		4.	Kamionka Wielka	1,11
5.	Chełmiec	1246			Gródek nad Dunajcem	1,11

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Analiza dochodów własnych per capita gmin powiatów gorlickiego, limanowskiego, nowosądeckiego i Nowego Sącza, wykazała znaczne rozbieżności w wielkościach omawianego wskaźnika. Dochody własne na mieszkańca, w dziesięciu jednostkach z najwyższym wynikiem, w 2014 roku mieściły się w przedziale od 1246 zł do 2711 zł. Najwyższy wynik (podobnie jak w roku 2013) wystąpił w gminie Krynica-Zdrój. Dochody własne per capita w Krynicy-Zdroju znacząco przewyższały dochody własne per capita innych gmin Subregionu Sądeckiego. Warto wspomnieć, że wynik uzyskany w Krynicy-Zdroju przeszło dwukrotnie przekraczał wynik uzyskany w gminie Chełmiec, która zajęła ostatnie miejsce w czołowej dziesiątce. Drugie miejsce w tym zestawieniu zajęła Limanowa (miasto), z bardzo wysokim poziomem wskaźnika (2455 zł). Trzecią lokatę uzyskał Nowy Sącz, w którym wielkość dochodów własnych w przeliczeniu na mieszkańca wyniosła 2213 zł. Warto dodać, że w roku 2013 Nowy Sącz zajmował drugą pozycję w zestawieniu. Kolejne (czwarte) miejsce zajęło miasto Gorlice, z wynikiem około 1662 zł. Należy zauważyć, że ten wynik znacząco (o przeszło 1040 zł) różni się od wyniku lidera w tej grupie. Niewiele mniejsza wartość wskaźnika, mianowicie 1651 zł, wystąpiła w gminie Muszyna, dzięki której jednostka ta znalazła się na piątym miejscu w ogólnej klasyfikacji. Szóste miejsce zajęła gmina Sękowa (1483 zł), natomiast siódme objęła gmina Łabowa, z wynikiem 1457 zł. Trzy ostatnie pozycje w „czołowej dziesiątce” zajęły kolejno gminy: Tymbark, Uście Gorlickie i Chełmiec, w których poziom wskaźnika wynosił kolejno: 1452, 1434 i 1246 zł. Jak zostało wspomniane, był to wynik dwukrotnie niższy od poziomu dochodów własnych per capita w gminach, które w tym zestawieniu zajęły pierwsze i drugie miejsce. Warto podkreślić, że z grupy liderów aż cztery jednostki zlokalizowane są na terenie powiatu nowosądeckiego (Krynica-Zdrój, Muszyna, Łabowa i Chełmiec), trzy w powiecie gorlickim (miasto Gorlice, Sękowa i Uście Gorlickie), dwie w powiecie limanowskim (miasto Limanowa i Tymbark) oraz, że w zestawieniu znalazł się również Nowy Sącz.

Biorąc pod uwagę dochody własne per capita z punktu widzenia ich zmian w czasie, należy zauważyć, że pierwsze miejsce zajęła gmina Łabowa, w przypadku której przyrost był najwyższy i kształtował się na poziomie 1,71. Innymi słowy, dochody własne per capita w gminie wzrosły o przeszło 70%, co umożliwiło Łabowej uzyskanie siódmego miejsca wśród „czołowej dziesiątki”, biorąc pod uwagę wysokość dochodów własnych w przeliczeniu na mieszkańca. Nieco niższy wskaźnik przyrostu dla udziału dochodów własnych na jednego mieszkańca, mianowicie 1,66

odnotowano w gminie Łukowica. Niemniej jednak Łukowica i tak nie znalazła się w pierwszej dziesiątce pod względem wielkości dochodów własnych per capita. Trzecie i czwarte miejsce zajęły natomiast: Sękowa i Mszana Dolna (gmina), uzyskując kolejno wartości wskaźnika 1,46 i 1,42. Piąte miejsce objęła Limanowa (miasto) z wynikiem 1,35, a szóste gmina Kamienica (1,32). Należy dodać, że wzrost poziomu dochodów własnych per capita w Limanowej (35% w porównaniu do roku 2013), spowodował, że Limanowa znalazła się bardzo wysoko (na drugim miejscu) w grupie dziesięciu liderów, wśród których poziom dochodów własnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca był najwyższy. Kolejne (siódme) miejsce zajęły gminy: Stary Sącz i Lipinki, ze wskaźnikiem przyrostu równym 1,23. Gminy: Tymbark i Dobra, z wynikami kolejno: 1,22 i 1,19 zajęły dwa ostatnie miejsca wśród liderów w klasyfikacji.

Podsumowując analizę dynamiki dochodów własnych per capita, należy zauważyć, że wśród dziesięciu liderów znalazły się gminy, których wartość wskaźnika mieściła się w przedziale od 19% do 71%. Ponadto, tylko w przypadku czterech gmin: Łabowa, Sękowa, Limanowa (miasto) i Tymbark, zmiana była na tyle znacząca, że gminy te znalazły się w grupie dziesięciu liderów pod względem wielkości dochodów własnych per capita. Warto dodać, że wśród jednostek z najwyższą wartością wskaźnika przyrostu dominowały gminy z powiatu limanowskiego.

1.5. Wpływy z podatków i opłat lokalnych per capita

Podatki i opłaty lokalne – zgodnie z ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego – zaliczane są do dochodów własnych gmin⁹. Nie zostały one jednak nigdzie zdefiniowane w sposób jednoznaczny, jednakże przypisuje im się określone cechy, do których należy zaliczyć finansowanie istniejących potrzeb jednostki samorządu terytorialnego, jak i umożliwienie władzom lokalnym kształtowania własnych dochodów poprzez przekazanie im określonego (w rzeczywistości ograniczonego) władztwa podatkowego. Podatki lokalne w Polsce tworzą obecnie grupę siedmiu tytułów, którymi są: podatek od nieruchomości, podatek rolny, podatek leśny, podatek od środków transportowych, podatek dochodowy od osób fizycznych opłacany w formie karty podatkowej, podatek od spadków i darowizn, a także podatek od czynności cywilnoprawnych. Do grupy opłat lokalnych zaliczyć natomiast należy między innymi opłatę skarbową, opłatę targową, opłatę miejscową, opłatę uzdrowską, opłatę od posiadania psów oraz opłatę eksploatacyjną. Trzeba jednak pamiętać, że terminy „podatki lokalne” i „opłaty lokalne” dla potrzeb niniejszego opracowania obejmują wszystkie tytuły wymienione w ustawie o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (a nie tylko te, które zostały wprowadzone ustawą o podatkach i opłatach lokalnych).

Wskaźnik wykorzystany w ocenie aktywności gmin Sądeckich oparty został na relacji pomiędzy wolumenem wpływów z podatków i opłat lokalnych w badanej gminie a ilością jej mieszkańców (Tab.19).

9. Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, op. cit., art. 4.

Tab. 19. Wpływy z podatków i opłat lokalnych per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Krynica-Zdrój	1318	1.	Bobowa	1,49
2.	Nowy Sącz	909	2.	Grybów (miasto)	1,29
3.	Limanowa (miasto)	820	3.	Grybów (gmina)	1,27
4.	Muszyna	818	4.	Słopnice	1,20
5.	Gorlice	782	5.	Nowy Sącz	1,19
6.	Gródek nad Dunajcem	668		Nawojowa	1,19
7.	Tymbark	594	7.	Łososina Dolna	1,18
8.	Mszana Dolna (miasto)	545		Łącko	1,18
9.	Uście Gorlickie	543	8.	Stary Sącz	1,16
10.	Grybów (gmina)	511		Rytko	1,16

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 20. Wpływy z podatków i opłat lokalnych per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Gorlice (miasto)	782	1.	Bobowa	1,49
2.	Uście Gorlickie	543	2.	Moszczenica	1,15
3.	Biecz	369	3.	Ropa	1,14
4.	Sękowa	342	4.	Biecz	1,13
5.	Bobowa	315	5.	Lipinki	1,12

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab.21. Wpływy z podatków i opłat lokalnych per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Limanowa (miasto)	820	1.	Słopnice	1,20
2.	Tymbark	594	2.	Mszana Dolna (gmina)	1,16
3.	Mszana Dolna (miasto)	545	3.	Łukowica	1,14
4.	Niedźwiedź	290	4.	Mszana Dolna (miasto)	1,13
5.	Jodłownik	282	5.	Dobra	1,12

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab.22. Wpływy z podatków i opłat lokalnych per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Krynica-Zdrój	1318		1.	Grybów (miasto)	1,29
2.	Nowy Sącz	909		2.	Grybów (gmina)	1,27
3.	Muszyna	818		3.	Nowy Sącz	1,19
4.	Gródek nad Dunajcem	668			Nawojowa	1,19
5.	Grybów (miasto)	511		4.	Łososina Dolna	1,18

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

W odróżnieniu od omawianych wcześniej wskaźników, wykorzystujących w swojej konstrukcji nadwyżkę operacyjną, wskaźnik wpływów z podatków i opłat lokalnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca – porównaniu z rokiem 2013 – nie wykazuje istotnych różnic. Grupa liderów zasadniczo pozostała bez zmian (w jej składzie pojawiła się po raz pierwszy jedynie gmina Grybów). Podobnie jak w roku 2013 niekwestionowanym liderem w roku 2014 została gmina Krynica-Zdrój. Wartość wskaźnika dla Krynicy-Zdroju w roku 2013 była wyższa aż o 419 zł od wartości wskaźnika odnotowanego w kolejnej gminie w rankingu, natomiast różnica ta w roku 2014 nieznacznie się zmniejszyła (409 zł). Kolejne trzy miejsca zajęły gminy (Muszyna, Nowy Sącz, miasto Limanowa), które w roku 2013 także uplasowały się w czołówce (ale w innej kolejności). Wartości wskaźnika dla tych jednostek kształtowały się na poziomie powyżej 800 zł.

W grupie dziesięciu najlepszych gmin Sądecczyzny znalazło się pięć gmin z powiatu nowosądeckiego, trzy z powiatu limanowskiego oraz dwie z powiatu gorlickiego. Rozpiętość wartości wskaźnika w grupie liderów w roku 2014 wyniosła 807 zł i była większa od rozpiętości w roku 2013 (721 zł).

W odniesieniu do dynamiki zmian we wpływach z tytułu podatków i opłat lokalnych per capita, warto zauważyć, iż – za wyjątkiem lidera (gmina Bobowa) – wartości wskaźnika dynamiki wykazywały niewielkie zróżnicowanie i mieściły się w przedziale 1,16-1,29. Istotne zmiany wystąpiły natomiast w grupie liderów, w której – w porównaniu z rokiem 2013 – pojawiło się osiem nowych jednostek, w tym będąca liderem (z wynikiem 1,49) gmina Bobowa. Gminami, które zarówno w roku 2013, jak i 2014, zakwalifikowały się do grupy liderów były gminy Słopnice i Nawojowa.

2. Pozainwestycyjna działalność gospodarcza

2.1. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców

Jednym z ważnych elementów oceny atrakcyjności jednostek samorządu terytorialnego jest przedsiębiorczość ich mieszkańców. Jest ona szczególnie istotna w sytuacji, gdy motywacją do podejmowania działalności gospodarczej jest chęć wykorzystania szans rynkowych. Jednostki samorządu terytorialnego posiadają szereg instrumentów wspomagających rozwój przedsiębiorczości lokalnej przy uwzględnieniu potrzeb rynku. Jednocześnie gminy, jako jednostki samodzielne ponoszą odpowiedzialność za efekty prowadzonej polityki rozwoju i rozwój przedsiębiorczości lokalnej.

Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych jest jednym z wyznaczników poziomu przedsiębiorczości mieszkańców danej jednostki samorządu terytorialnego i jednocześnie świadczy o poziomie konkurencyjności gminy. W niniejszym opracowaniu został przedstawiony wskaźnik liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych przypadających na 1000 mieszkańców.

Tab. 23. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Mszana Dolna (miasto)	11,44	1.	Laskowa	2,22
2.	Limanowa (miasto)	11,39	2.	Nawojowa	1,56
3.	Kamienica	11,19		Mszana Dolna (miasto)	1,56
4.	Nawojowa	11,08	3.	Piwniczna-Zdrój	1,37
5.	Nowy Sącz	10,93	4.	Limanowa (gmina)	1,34
6.	Grybów (miasto)	10,72	5.	Grybów (miasto)	1,32
7.	Krynica-Zdrój	10,62	6.	Kamienica	1,31
8.	Piwniczna-Zdrój	10,49	7.	Bobowa	1,29
9.	Muszyna	10,42	8.	Tymbark	1,24
10.	Niedźwiedz	9,87	9.	Limanowa (miasto)	1,20

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 24. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Ropa	9,70	1.	Bobowa	1,29
2.	Gorlice (gmina)	8,39	2.	Gorlice (gmina)	1,08
3.	Gorlice (miasto)	8,01	3.	Ropa	1,04
4.	Uście Gorlickie	7,88	4.	Gorlice (miasto)	0,99
5.	Bobowa	7,00	5.	Łużna	0,96

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 25. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Mszana Dolna (miasto)	11,44		1.	Laskowa	2,22
2.	Limanowa (miasto)	11,39		2.	Mszana Dolna (miasto)	1,56
3.	Kamienica	11,19		3.	Limanowa (gmina)	1,34
4.	Niedźwiedź	9,87		4.	Kamienica	1,31
5.	Laskowa	9,56		5.	Tymbark	1,24

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 26. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Nawojowa	11,08		1.	Nawojowa	1,56
2.	Nowy Sącz	10,93		2.	Piwniczna-Zdrój	1,37
3.	Grybów (miasto)	10,72		3.	Grybów (miasto)	1,32
4.	Krynica-Zdrój	10,62		4.	Rytko	1,18
5.	Piwniczna-Zdrój	10,49			Stary Sącz	1,18

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Dokonując analizy liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wśród 39 gmin Subregionu Sądeckiego, warto zwrócić uwagę, że poszczególne jednostki cechowały się w tym względzie znacznym zróżnicowaniem. Wartość omawianego wskaźnika w gminach z „pierwszej dziesiątki” mieściła się w przedziale między 9,87 a 11,44.

Wśród wszystkich analizowanych jednostek samorządu terytorialnego, pierwsze miejsce pod względem liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych zajęło miasto Mszana Dolna z wynikiem 11,44. Warto dodać, że jednostka ta znacznie awansowała w zestawieniu w porównaniu do roku 2013, kiedy nie znalazła się w gronie liderów w klasyfikacji. Na drugiej pozycji w ogólnym zestawieniu znalazła się Limanowa (miasto) z wynikiem 11,39, awansując w odniesieniu do 2013 roku o cztery miejsca w rankingu. Z kolei trzecią lokatę w ogólnym zestawieniu objęła gmina Kamienica, osiągając wskaźnik na poziomie 11,19. Czwarte miejsce w klasyfikacji przypadło gminie Nawojowa, której wskaźnik liczby nowo zarejestrowanych przedsiębiorstw na 1000 mieszkańców wyniósł w omawianym okresie 11,08. Kolejne pozycje w rankingu objęły kolejno: miasto Nowy Sącz, miasto Grybów, Krynica-Zdrój, Piwniczna-Zdrój oraz Muszyna – osiągając poziom omawianego wskaźnika powyżej 10 punktów. Natomiast gminą, która zamyka „pierwszą dziesiątkę liderów” była gmina Kamienica z wynikiem 9,87.

Przeprowadzona analiza liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców pozwala stwierdzić, że jednostki wyróżnione w „pierwszej dziesiątce” charakteryzowały się stosunkowo wysokim poziomem niniejszego wskaźnika. Niemniej jednak, dostrzega się istotne zróżnicowanie w zakresie nowo rejestrowanych podmiotów gospodarczych w poszczególnych gminach Subregionu Sądeckiego, co niekoniecznie spowodowane jest spowolnionym rozwojem gospodarczym danej gminy.

Analizując wskaźniki dynamiki w zakresie liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, można zauważyć, iż pierwszą pozycję w ogólnym zestawieniu zajęła gmina Laskowa, która w porównaniu do 2013 roku ponad dwukrotnie zwiększyła liczbę nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych i osiągnęła wartość wskaźnika 2,22. Należy jednak zwrócić także uwagę, że gmina Laskowa pomimo największego wskaźnika przyrostu, nie znalazła się wśród liderów rankingu pod względem liczby nowo powstałych przedsiębiorstw w przeliczeniu na 1000. Kolejną (drugą) pozycję ex aequo w klasyfikacji zajęły gminy: Nawojowa i Mszana Dolna (miasto) ze wskaźnikiem kształtującym się na poziomie 1,56. Trzecie miejsce w rankingu w ramach omawianego wskaźnika objęła Piwniczna-Zdrój, dla której dynamika wzrostu wynosiła w 2014 roku wynosiła 1,37. Wartość wskaźnika powyżej poziomu 1,3 osiągnęły również kolejno gminy: Limanowa (gmina) – 1,34, Grybów (miasto) – 1,32, Kamienica – 1,31. Ostatnie trzy miejsca w „pierwszej dziesiątce” zestawienia zajęły natomiast gminy Bobowa (1,29), Tymbark (1,24) oraz Limanowa – miasto (1,20).

Przeprowadzona analiza pozwala stwierdzić, że zarówno w subregionie jako całości, jak i poszczególnych jego powiatach istnieje prawidłowa tendencja rozwojowa w zakresie tworzenia nowych podmiotów gospodarczych. Pozwala to na przewidywanie wiążącego się z tym dynamicznego rozwoju poszczególnych jednostek terytorialnych w kolejnych okresach. Niemniej jednak, należy pamiętać, że rozwój gospodarczy uwarunkowany jest wieloma czynnikami, które mają wpływ na działalność przedsiębiorstw i ich przetrwanie.

2.2. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców

Likwidacja działalności gospodarczej jest naturalnym zjawiskiem w gospodarce wolnorynkowej. Powodów wpływających na decyzję przedsiębiorców dotyczącą likwidacji działalności gospodarczej jest wiele. Wśród nich najczęściej wymieniane są: brak rentowności, zbyt duża konkurencja, nadmierny fiskalizm państwa, niekorzystne rozwiązania prawne, załamanie popytu. Z drugiej strony pojawiające się trudności w prowadzonej działalności gospodarczej można traktować jako wyzwania, które stymulują jednostki do podejmowania działań przedsiębiorczych i innowacyjnych, przyczyniających się do ich dalszego rozwoju.

Przedsiębiorcy, którzy nie są w stanie sprostać wymogom rynku, zmuszeni są likwidować prowadzoną działalność gospodarczą, przez co przyczyniają się do spowolnienia rozwoju danej jednostki samorządu terytorialnego. Wykorzystany w analizie wskaźnik stanowi iloczyn liczby wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.

Tab. 27. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Jodłownik	3,09	1.	Jodłownik	0,55
2.	Łososina Dolna	4,22	2.	Słopnice	0,82
3.	Biecz	4,23		Muszyna	0,82
4.	Łużna	4,42	3.	Rytro	0,90
5.	Rytro	4,67	4.	Limanowa (gmina)	0,92
6.	Podegrodzie	4,98	5.	Dobra	0,97
7.	Słopnice	5,07	6.	Mszana Dolna (miasto)	0,99
8.	Moszczenica	5,13	7.	Łososina Dolna	1,00
9.	Limanowa (gmina)	5,18	8.	Limanowa (miasto)	1,01
10.	Korzenna	5,23	9.	Łącko	1,04

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 28. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Biecz	4,23	1.	Gorlice (miasto)	1,09
2.	Łużna	4,42	2.	Gorlice (gmina)	1,15
3.	Moszczenica	5,13	3.	Ropa	1,20
4.	Lipinki	5,31	4.	Łużna	1,23
5.	Sękowa	5,62	5.	Lipinki	1,24

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 29. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Jodłownik	3,09	1.	Jodłownik	0,55
2.	Słopnice	5,07	2.	Słopnice	0,82
3.	Limanowa (gmina)	5,18	3.	Limanowa (gmina)	0,92
4.	Mszana Dolna (gmina)	5,59	4.	Dobra	0,97
5.	Łukowica	5,60	5.	Mszana Dolna (miasto)	0,99

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 30. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Łososina Dolna	4,22		1.	Muszyna	0,82
2.	Rytko	4,67		2.	Rytko	0,90
3.	Podegrodzie	4,98		3.	Łososina Dolna	1,00
4.	Korzenna	5,23		4.	Łącko	1,04
5.	Łącko	5,34		5.	Grybów (gmina)	1,09

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Analizując liczbę wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, można zaobserwować, że podobnie jak w przypadku liczby nowo powstałych przedsiębiorstw cechowały się one znacznym zróżnicowaniem w poszczególnych gminach Subregionu Sądeckiego.

Gminą, w której odnotowano najmniejszą liczbę wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w 2014 roku, była gmina Jodłownik z wartością wskaźnika 3,09. Należy nadmienić, że jednostka ta w roku poprzednim (2013) nie znalazła się w gronie liderów w klasyfikacji. Drugą pozycję w ogólnym zestawieniu objęła z kolei gmina Łososina Dolna (4,22), awansując w odniesieniu do 2013 roku – o sześć miejsc w rankingu. Nieznacznie wyższy poziom wskaźnika osiągnęła natomiast gmina Biecz (4,23) zajmując pozycję trzecią w „pierwszej dziesiątce liderów”. Wartość wskaźnika powyżej 4 punktów osiągnęły również gminy: Łużna (4,42), Rytko (4,67) oraz Podegrodzie (4,98), przyjmując kolejne pozycje w rankingu. Natomiast wartości wskaźnika wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, przekraczające wartość 5,00 - odnotowano w gminach: Słupnice (5,07), Moszczenica (5,13), Limanowa (5,18) oraz Korzenna (5,23). Zajęły one cztery ostatnie miejsca w „pierwszej dziesiątce” liderów w ogólnej klasyfikacji.

Przeprowadzając analizę dynamiki wskaźnika liczby wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców można zaobserwować, że (podobnie jak w 2013 roku), pierwsze miejsce w ogólnej klasyfikacji zajęła gmina Jodłownik z wynikiem 0,55. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w stosunku do roku poprzedniego zmniejszyła się w tej gminie prawie o połowę. Kolejną (drugą) pozycję w zestawieniu zajęły ex aequo gminy: Słupnice oraz Muszyna ze wskaźnikiem dynamiki równym 0,82. Wartości wskaźnika dynamiki poniżej 100% osiągnęły również gminy: Rytko (0,90), Limanowa (0,92), Dobra (0,97), Mszana Dolna (0,99). Natomiast ostatnie trzy pozycje w pierwszej dziesiątce zajęły gminy dla których wskaźnik był równy bądź wyższy 100% i były nimi kolejno: Łososina Dolna (1,00), miasto Limanowa (1,01) oraz gmina Łącko (1,04).

Analizując wskaźniki dynamiki wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców trzeba zwrócić uwagę na tendencję wzrostową w zakresie liczby likwid-

wanych przedsiębiorstw. Biorąc pod uwagę fakt, że jedynie 6 gmin spośród 39 analizowanych jednostek samorządu terytorialnego wykazywało w 2014 roku zmniejszenie wskaźnika wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, należy podjąć dyskusję nad problemami funkcjonowania podmiotów gospodarczych w danych gminach.

2.3. Wydatki na promocję gminy per capita

Promocja jest jednym z bardziej skutecznych sposobów wspierania rozwoju każdej jednostki samorządu terytorialnego. Odpowiednie działania marketingowe, poza kształtowaniem pozytywnego wizerunku gminy, czy zwiększenia wpływów w budżecie (przykładowo z turystyki), przyczyniają się także do zmniejszenia bezrobocia w gminie, zapewniając jednocześnie wyższą jakość życia jej mieszkańców.

Promocja nie jest zapisanym w ustawie zadaniem własnym władz lokalnych, ani też jednym z zadań zleconych, przekazanych gminie przez administrację centralną. Stanowi ona zatem indywidualny cel gminy, co w zasadzie wyklucza jakiegokolwiek określone prawem sposoby i środki jego realizacji. Żaden z obowiązujących aktów prawnych określających zasady funkcjonowania władz samorządowych nie wspomina o promocji jako ich obowiązku. Te same przepisy prawa nie wykluczają jednakże prowadzenia przez władze lokalne działalności promocyjnej.

Promocja jest więc jednym z kluczowych zadań, jakie stoją przed każdą jednostką samorządu, której władze coraz częściej zdają sobie sprawę z konieczności podejmowania tego rodzaju działań, tworząc atrakcyjne oferty nie tylko dla turystów, ale i inwestorów. Skuteczne działania promocyjne podejmowane przez gminę wpływają zatem na wzrost aktywności gospodarczej, stymulując tym samym dalszy rozwój gminy.

Aby promocja gminy mogła być prowadzona skutecznie, niezbędne są określone zasoby finansowe, które przeznacza się na wspieranie wartościowych, często też oryginalnych inicjatyw i przedsięwzięć gospodarczych, kulturalnych, czy sportowych. To one tworzą markę danej jednostki, budując jednocześnie poczucie integracji całej zamieszkującej ją społeczności. Promocja jest skuteczna wówczas, kiedy dobre opinie o działalności samorządu przekładają się na nowe inwestycje oraz miejsca pracy.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych¹⁰ – wydatki związane z działaniami promocyjnymi, realizowane są w dziale 750 – „Administracja publiczna”, rozdział 75075 – „Promocja jednostek samorządu terytorialnego”. Istotne możliwości w zakresie promocji gminy, jak również dodatkowe środki finansowe na ten cel w ramach regionalnych programów operacyjnych samorządy lokalne mogą uzyskać dzięki członkostwu Polski w Unii Europejskiej.

Wykorzystany w analizie wskaźnik wydatków na promocję gminy per capita, stanowi iloraz kwoty wydatków realizowanych przez poszczególne jednostki w dziale 750, rozdziale 75075 i liczby ich mieszkańców.

10. Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz. U. 2010, Nr 38, poz. 207).

Tab. 31. Wydatki na promocję gminy per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Limanowa (miasto)	41,22	1.	Łużna	2,63
2.	Krynica-Zdrój	32,63	2.	Limanowa (miasto)	2,23
3.	Muszyna	19,85	3.	Podegrodzie	1,81
4.	Podegrodzie	19,22	4.	Jodłownik	1,47
5.	Słopnice	18,63	5.	Nawojowa	1,37
6.	Uście Gorlickie	17,56		Chelmiec	1,37
7.	Gorlice (miasto)	15,70	6.	Biecz	1,35
8.	Sękowa	15,58	7.	Gorlice (miasto)	1,25
9.	Jodłownik	15,17		Bobowa	1,25
10.	Stary Sącz	13,58	8.	Dobra	1,18

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 32. Wydatki na promocję gminy per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Uście Gorlickie	17,56	1.	Łużna	2,63
2.	Gorlice (miasto)	15,70	2.	Biecz	1,35
3.	Sękowa	15,58	3.	Gorlice (miasto)	1,25
4.	Bobowa	11,75		Bobowa	1,25
5.	Łużna	11,43	4.	Ropa	1,04

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 33. Wydatki na promocję gminy per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Limanowa (miasto)	41,22	1.	Limanowa (miasto)	2,23
2.	Słopnice	18,63	2.	Jodłownik	1,47
3.	Jodłownik	15,17	3.	Dobra	1,18
4.	Mszana Dolna (gmina)	10,68	4.	Limanowa (gmina)	1,12
5.	Laskowa	7,30	5.	Mszana Dolna (miasto)	1,02

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 34 Wydatki na promocję gminy per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Krynica-Zdrój	32,63		1.	Podegrodzie	1,81
2.	Muszyna	19,85		2.	Nawojowa	1,37
3.	Podegrodzie	19,22			Chelmic	1,37
4.	Stary Sącz	13,58		3.	Łabowa	1,12
5.	Piwniczna-Zdrój	7,71		4.	Nowy Sącz	1,08

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Przeprowadzając analizę wydatków na promocję gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca w poszczególnych gminach Subregionu Sądeckiego, należy zauważyć, że w 2014 roku (podobnie jak w 2013) cechowały się one znacznym zróżnicowaniem. Wartość omawianego wskaźnika w odniesieniu do gmin znajdujących się w gronie liderów w klasyfikacji mieściła się bowiem w przedziale od 13,58 zł do 41,22 zł.

Największą wartość wydatków przeznaczonych na promocję jednostki samorządu terytorialnego osiągnęło w analizowanym okresie miasto Limanowa (awansując o cztery pozycje w stosunku do 2013 roku), zajmując pod tym względem pierwsze miejsce wśród 39 badanych gmin Subregionu Sądeckiego. Na drugiej pozycji w ogólnym zestawieniu z kwotą 32,63 zł (niższą od najwyższej o 8,59 zł) znalazła się gmina Krynica Zdrój, natomiast trzecią lokatę w rankingu objęła gmina Muszyna z wynikiem 19,85 zł na 1 mieszkańca (to o ponad połowę niższa wartość od najwyższej wartości wskaźnika).

Również znacznie niższe od najwyższej wartości wskaźnika wydatków na promocję gminy per capita zanotowano wśród jednostek, które znalazły się na kolejnych trzech miejscach w ogólnej klasyfikacji. Są nimi: gmina Podegrodzie (19,22 zł), Słupnice (18,63 zł), oraz Uście Gorlickie (17,56 zł).

Ostatnie cztery miejsca w „pierwszej dziesiątce” zestawienia zajęły natomiast te gminy Subregionu Sądeckiego, które w 2014 przeznaczyły na działania promocyjne o około 40% niższą kwotę, niż jednostka, która w omawianej klasyfikacji znalazła się na miejscu pierwszym. Do grupy tej należą: Gorlice (miasto) z kwotą 15,70 zł (siódme miejsce), gmina Sękowa z wynikiem 15,58 zł (ósma pozycja), Jodłownik z kwotą 15,17 zł (dziewiąta lokata) oraz gmina Stary Sącz, która wydatkowała na ten cel jedynie 13,58 zł w przeliczeniu na 1 mieszkańca („zamykając” tym samym „pierwszą dziesiątkę” liderów).

Przeprowadzona analiza pozwala stwierdzić, iż wszystkie gminy Subregionu Sądeckiego charakteryzowały się istotnym zróżnicowaniem w zakresie wysokości wydatków per capita, przeznaczanych w ciągu roku na ich promocję. Rozbieżności w uzyskanych kwotach zauważa się także wśród jednostek zaliczanych do grona liderów klasyfikacji. Warto zauważyć także, że omawiane wskaźniki niektórych (nawet „najaktywniejszych” pod względem wysokości wydatków) jednostek osiągnęły stosunkowo niskie wartości.

Analiza wskaźników dynamiki wydatków przeznaczanych na promocję gminy per capita wykazała, że na pierwszym miejscu w ogólnym zestawieniu znalazła się gmina Łużna (2,63), w stosunku do której wysokość omawianych wydatków w 2014 roku w porównaniu z 2013 zwiększyła się blisko trzykrotnie. Tak wysoki wynik może świadczyć o zwiększającej się świadomości władz gminy w zakresie konieczności promowania regionu, w celu trwałego stymulowania jego rozwoju. Należy także zauważyć, że gmina Łużna, pomimo najwyższego wskaźnika przyrostu, nie znalazła się wśród liderów rankingu pod względem wysokości wydatków na promocję per capita.

Nieznacznie niższą wartością wskaźnika dynamiki w zakresie wydatków na promocję gminy per capita charakteryzowało się natomiast miasto Limanowa z wynikiem 2,23, zajmując tym samym drugie miejsce w ogólnym zestawieniu. Trzecią pozycję w Subregionie Sądeckim (z niewiele niższym wskaźnikiem przyrostu) zajęła z kolei gmina Podegrodzie (1,81), co oznacza, że wydatki na promocję per capita w tej jednostce w 2014 roku zwiększyły się o 81% w stosunku do roku 2013.

Kolejne dwa miejsca w „pierwszej dziesiątce” zajęły natomiast gminy: Jodłownik (czwarte miejsce z wynikiem 1,47) oraz ex aequo Nawojowa i Chelmiec, w których kwota wydatków na promocję per capita zwiększyła się o 37%, dzięki czemu gminy te awansowały na piątą pozycję w ogólnej klasyfikacji. Pozostałe gminy (znajdujące się na miejscach od 6 do 8), cechowały się zwiększeniem wysokości wydatków na realizację przedsięwzięć promocyjnych od około 20% do 35%. Należą do nich kolejno gminy: Biecz (1,35), miasto Gorlice oraz gmina Bobowa (1,25), a także gmina Dobra (1,18).

Kwestia wydatków na promocję jednostek samorządu terytorialnego, która budzi duże zainteresowanie, rodzi także sporo kontrowersji. Często zastanawiający jest też problem wysokości kwot przeznaczanych na ten cel, zwłaszcza jeśli dokona się porównania względem innych gmin. Należy jednak pamiętać, że środki i metody promocji gminy nie są nigdzie ustawowo regulowane, stąd to od decyzji władz gminy zależy, w jakim zakresie oraz jak to zadanie własne z zakresu promocji będzie wykonywane. Można jedynie przewidywać, że wydatki na promocję jednostek samorządu terytorialnego będą w kolejnych latach systematycznie wzrastały, zwłaszcza, że celem każdej jednostki jest nie tylko funkcjonowanie, ale też rozwój. A jedną z istotnych stymulant rozwoju jednostek samorządu terytorialnego jest właśnie ich promocja.

2.4. Wpływy z CIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy)

Podatek dochodowy od osób prawnych (CIT) jest podatkiem bezpośrednim, który obciąża dochody uzyskane przez osoby prawne. Zgodnie z ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego do źródeł dochodów własnych gmin zalicza się między innymi udziały we wpływach z CIT (wysokość tego udziału wynosi 6,71% z wpływów od podatników CIT, posiadających siedzibę na obszarze danej gminy). System dystrybucji dochodów własnych gmin z udziału we wpływach z CIT oraz mechanizm informowania gmin o należnych im dochodach regulowany jest kilkoma aktami prawnymi.

Wykonanie oraz rozliczenie dochodów własnych gmin z tytułu udziału we wpływach z CIT podlega ujawnieniu odpowiednio w miesięcznym i rocznym sprawozdaniu z wykonania planu dochodów budżetowych (RB-27), sporządzanym przez naczelnika urzędu skarbowego i przekazywanym odpowiednio organowi wykonawczemu gminy.

Wpływy z CIT per capita to wysokość wpływów przypadająca na jednego mieszkańca gminy.

Tab. 35. Wpływy z podatku CIT per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Nowy Sącz	84,63	1.	Rytko	37,65
2.	Muszyna	46,44	2.	Chełmiec	5,24
3.	Limanowa (miasto)	40,36	3.	Grybów (gmina)	4,79
4.	Gorlice (miasto)	35,60	4.	Moszczenica	4,54
5.	Mszana Dolna (miasto)	29,84	5.	Tymbark	3,69
6.	Lipinki	24,87	6.	Uście Gorlickie	2,05
7.	Krynica-Zdrój	23,39	7.	Mszana Dolna (gmina)	1,96
8.	Tymbark	21,71	8.	Lipinki	1,87
9.	Chełmiec	17,95	9.	Kamionka Wielka	1,86
10.	Łososina Dolna	13,01	10.	Limanowa (gmina)	1,79

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 36. Wpływy z podatku CIT per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Gorlice (miasto)	35,60	1.	Moszczenica	4,54
2.	Lipinki	24,87	2.	Uście Gorlickie	2,05
3.	Biecz	5,15	3.	Lipinki	1,87
4.	Gorlice (gmina)	5,13	4.	Bobowa	1,64
5.	Uście Gorlickie	5,00	5.	Gorlice (gmina)	1,51

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 37. Wpływy z podatku CIT per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Limanowa .m	40,36	1.	Tymbark	3,69
2.	Mszana Dolna .m	29,84	2.	Mszana Dolna (gmina)	1,96
3.	Tymbark	21,71	3.	Limanowa (gmina)	1,79
4.	Laskowa	1,52	4.	Łukowica	1,56
5.	Dobra	1,34	5.	Limanowa (miasto)	1,02

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 38. Wpływy z podatku CIT per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Nowy Sącz	84,63		1.	Rytró	37,65
2.	Muszyna	46,44		2.	Chełmiec	5,24
3.	Krynica-Zdrój	23,39		3.	Grybów (gmina)	4,79
4.	Chełmiec	17,95		4.	Kamionka Wielka	1,86
5.	Łososina Dolna	13,01		5.	Podegrodzie	1,60

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Największe wpływy z CIT per capita w roku 2014, podobnie jak w roku 2013, wykazało miasto Nowy Sącz, dla którego wartość wskaźnika wyniosła 84,63 zł na mieszkańca. W roku 2013 wartość tego wskaźnika była o prawie 23 zł niższa, niż w 2014. Drugie miejsce zajęła gmina Muszyna, dla której wartość omawianego wskaźnika była niższa o ponad 30 zł w porównaniu do Nowego Sącza. Warto wspomnieć, że w ubiegłym roku (2013) różnica w tym względzie między miastem Nowy Sącz a gminą Muszyna (która także w 2013 zajmowała drugie miejsce), wynosiła 20 zł. Analogicznie jak w 2013 roku miejsce trzecie, czwarte oraz piąte zajęły kolejno: miasto Limanowa, miasto Gorlice oraz miasto Mszana Dolna. Ponadto w pierwszej dziesiątce (z wartością wskaźnika poniżej 25,00) znalazły się gminy: Lipinki, Krynica-Zdrój, Tymbark, Chełmiec oraz Łososina Dolna. Różnica między pierwszym a dziesiątym miejscem wyniosła ponad 71 zł.

Analizując dynamikę zmian, można zauważyć, że największą wartość (37,65%) osiągnęła w 2014 roku gmina Rytró. Drugie miejsce w klasyfikacji zdobyła z kolei gmina Chełmiec z wynikiem 5,24 (różnica w wartości wskaźnika między pierwszym a drugim miejscem wynosiła ponad 32%). Należy zauważyć, że rozbieżności pomiędzy kolejnymi miejscami nie były już tak znaczące jak w przypadku gmin zajmujących dwie pierwsze pozycje w rankingu. Trzecie miejsce zajęła gmina Grybów, natomiast czwarte gmina Moszczenica, która w roku 2013 znajdowała się na piątym miejscu. Pod względem dynamiki zmian w pierwszej dziesiątce znalazły się także gminy: Tymbark, Uście Gorlickie, Mszana Dolna, Lipinki, Kamionka Wielka oraz gmina Limanowa.

3. Aktywność inwestycyjna gminy

3.1. Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem

Wydatki to środki przekazywane z budżetu jednostki samorządu terytorialnego na realizację zadań. Wyróżnia się wydatki bieżące i wydatki majątkowe. Wydatki bieżące to wydatki na prowadzenie, utrzymanie i eksploatację istniejących urządzeń oraz wszystkie wydatki inne, związane z bieżącym funkcjonowaniem. Zgodnie z funkcjonalnym ujęciem wydatków, wynikającym z zapisów ustawy o finansach publicznych, część wydatków majątkowych stanowią wydatki inwestycyjne. Wydatki majątkowe obejmują wydatki (w tym zakupy) inwestycyjne, dotacje celowe z przeznaczeniem finansowania kosztów realizacji inwestycji oraz wydatki na akcje i udziały w in-

nych jednostkach¹¹. Warto podkreślić znaczenie wydatków inwestycyjnych w oddziaływaniu na rozwój lokalny. Z tego względu określa się je mianem wydatków aktywnych.

Należy dodać, że wielkość ponoszonych przez gminę wydatków inwestycyjnych stanowić może kryterium oceny tych działań podejmowanych przez gminę, które ukierunkowane są na kreowanie rozwoju lokalnego.

Tab. 39. Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Ropa	0,38	1.	Rytko	5,49
2.	Limanowa (miasto)	0,33	2.	Łużna	3,40
	Łącko	0,33	3.	Nowy Sącz	2,24
3.	Muszyna	0,31	4.	Ropa	2,12
4.	Podegrodzie	0,30	5.	Łącko	1,75
5.	Jodłownik	0,29	6.	Podegrodzie	1,72
	Piwniczna-Zdrój	0,29	7.	Jodłownik	1,54
6.	Dobra	0,28	8.	Limanowa (miasto)	1,52
7.	Stary Sącz	0,26	9.	Kamienica	1,43
8.	Kamienica	0,25	10.	Łabowa	1,40

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 40. Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Ropa	0,38	1.	Łużna	3,40
2.	Sękowa	0,24	2.	Ropa	2,12
3.	Bobowa	0,22	3.	Sękowa	1,28
4.	Łużna	0,17	4.	Bobowa	1,26
	Uście Gorlickie	0,17	5.	Gorlice (gmina)	1,19

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

11. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, op. cit., art. 236.

Tab. 41. Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Limanowa (miasto)	0,33	1.	Jodłownik	1,54
2.	Jodłownik	0,29	2.	Limanowa (miasto)	1,52
3.	Dobra	0,28	3.	Kamienica	1,43
4.	Kamienica	0,25	4.	Dobra	1,27
5.	Mszana Dolna (gmina)	0,22	5.	Laskowa	1,21

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 42. Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Łącko	0,33	1.	Rytró	5,49
2.	Muszyna	0,31	2.	Nowy Sącz	2,24
3.	Podegrodzie	0,30	3.	Łącko	1,75
4.	Piwniczna-Zdrój	0,29	4.	Podegrodzie	1,72
5.	Stary Sącz	0,26	5.	Łabowa	1,40

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Najwyższym udziałem wydatków majątkowych w wydatkach ogółem wykazała się w 2014 roku gmina Ropa (0,38). Drugie miejsce w analizowanym okresie zajęły ex aequo miasto Limanowa oraz gmina Łącko z wynikiem 0,33. Nieco niższy wskaźnik osiągnęła w 2014 roku gmina Muszyna (zajmując trzecią pozycję), w której wydatki majątkowe stanowiły 31% ogółu wydatków w gminie. Zaznaczyć należy, że gmina Muszyna w roku ubiegłym (2013) zajmowała pierwsze miejsce w ogólnej klasyfikacji. Kolejne miejsca objęły kolejno gminy: Podegrodzie, Jodłownik, Piwniczna Zdrój, Dobra, Stary Sącz oraz Kamienica z wynikiem 0,25.

Dokonując analizy dynamiki zmian w zakresie udziału wydatków majątkowych w wydatkach ogółem, zauważyć można, że najwyższą wartość wskaźnika osiągnęła gmina Rytró, która w 2014 roku w porównaniu do roku 2013 zwiększyła udział omawianych wydatków blisko pięciokrotnie. Drugie miejsce w ogólnym zestawieniu pod względem tego wskaźnika zajęła z kolei gmina Łużna (3,40), natomiast trzecie miasto Nowy Sącz, które zwiększyło udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem o ponad 120%.

Do pierwszej dziesiątki pod względem przyrostu udziału wydatków majątkowych w wydatkach ogółem w 2014 roku weszły także gminy: Ropa, Łącko, Podegrodzie, Jodłownik, miasto Limanowa oraz gmina Kamienica. Ostatnie miejsce w grupie liderów z wynikiem 1,4 zajęła gmina Łabowa.

Warto wspomnieć, że różnica między wartością wskaźnika dynamiki między pierwszym a dziesiątym miejscem w klasyfikacji była ponad czterokrotna.

3.2. Wydatki majątkowe per capita

Wydatki majątkowe per capita, to wysokość wydatków majątkowych przypadająca na mieszkańca.

Tab. 43. Wydatki majątkowe per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Ropa	1776	1.	Rytro	6,41
2.	Limanowa (miasto)	1589	2.	Łużna	4,57
3.	Łącko	1429	3.	Ropa	2,88
4.	Jodłownik	1256	4.	Nowy Sącz	2,46
5.	Muszyna	1236	5.	Łącko	2,26
6.	Piwniczna-Zdrój	1174	6.	Podegrodzie	2,19
7.	Podegrodzie	1148	7.	Limanowa (miasto)	1,93
8.	Dobra	1099	8.	Jodłownik	1,82
9.	Kamienica	957	9.	Kamienica	1,60
10.	Korzenna	948	10.	Łabowa	1,57

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 44. Wydatki majątkowe per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Ropa	1776	1.	Łużna	4,57
2.	Sękowa	863	2.	Ropa	2,88
3.	Bobowa	838	3.	Bobowa	1,52
4.	Uście Gorlickie	779	4.	Sękowa	1,40
5.	Łużna	613	5.	Gorlice (gmina)	1,26

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 45. Wydatki majątkowe per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Limanowa (miasto)	1589	1.	Limanowa (miasto)	1,93
2.	Jodłownik	1256	2.	Jodłownik	1,82
3.	Dobra	1099	3.	Kamienica	1,60
4.	Kamienica	957	4.	Dobra	1,52
5.	Mszana Dolna (gmina)	806	5.	Laskowa	1,29

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 46. Wydatki majątkowe per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Dynamika	
1.	Łącko	1429		1.	Rytro	6,41
2.	Muszyna	1236		2.	Nowy Sącz	2,46
3.	Piwniczna-Zdrój	1174		3.	Łącko	2,26
4.	Podegrodzie	1148		4.	Podegrodzie	2,19
5.	Korzenna	948		5.	Łabowa	1,57

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Najwyższą wartość wskaźnika wydatków majątkowych per capita osiągnęła w 2014 roku gmina Ropa (1776 zł). Kolejne (drugie) miejsce w klasyfikacji zajęło miasto Limanowa, której wydatki majątkowe na 1 mieszkańca wynosiły w analizowanym okresie 1589 zł. Trzecią pozycję w rankingu zdobyła gmina Łącko (1429 zł), natomiast czwarte gmina Jodłownik (1256 zł). Kolejne miejsca w „pierwszej dziesiątce” zajęły kolejno gminy: Muszyna, Piwniczna-Zdrój, Podegrodzie, Dobra, Kamienica oraz Korzenna. Różnica pomiędzy wartością wskaźnika między pierwszym a dziesiątym miejscem w klasyfikacji wyniosła około 830 zł.

Analizując dynamikę zmian w zakresie wydatków majątkowych per capita, pierwsze miejsce zajęła gmina Rytro osiągając wskaźnik 6,41. Różnica między pierwszym a dziesiątym miejscem wynosi około 5,0. Na miejscu drugim znalazła się gmina Łużna osiągając wskaźnik 4,57. O 1,69 mniejszy wskaźnik osiągnęła gmina Ropa. Różnice pomiędzy następnymi miejscami nie przekraczały 1,0. W pierwszej dziesiątce znalazły się także Nowy Sącz, Łącko, Podegrodzie, miasto Limanowa, Jodłownik, Kamienica oraz Łabowa.

3.3. Skorygowany wskaźnik relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia

Konstrukcja skorygowanego wskaźnika relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia opiera się na relacji, jaka zachodzi pomiędzy tymi kategoriami finansowymi. Ze względu na możliwe zniekształcenia uzyskiwanych wyników, od samego początku dokonywania oceny aktywności gmin Sądeckizny (2008), wskaźnik poddawany był korekcie uwzględniającej dopuszczalny prawem poziom wydatków na obsługę zadłużenia (15%). W roku 2014 przywołane ograniczenie zadłużenia przestało obowiązywać (zastąpione indywidualnym wskaźnikiem zadłużenia). Ze względu jednak na fakt, że omawiany wskaźnik wchodził we wcześniejszych latach do oceny uogólnionej, jak i walor porównawczy, zdecydowano nie dokonywać modyfikacji wskaźnika podtrzymując jego dotychczasową formułę. Zgodnie z interpretacją przyjętą w opracowaniu za korzystniejsze uznaje się wyższe wartości wskaźnika (Tab.47).

Tab. 47. Skorygowany wskaźnik relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika
1.	Grybów (gmina)	0,150
2.	Nawojowa	0,148
	Łukowica	0,148
	Stary Sącz	0,148
3.	Kamienica	0,147
	Słupnice	0,147
	Ropa	0,147
4.	Korzenna	0,145
	Podegrodzie	0,145
5.	Bobowa	0,142

L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Łącko	0,04
2.	Łabowa	0,03
	Łużna	0,03
	Nowy Sącz	0,03
3.	Laskowa	0,01
	Jodłownik	0,01
	Dobra	0,01
	Biecz	0,01
	Sękowa	0,01
	Kamionka Wielka	0,01

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 48. Skorygowany wskaźnik relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia – powiat gorlicki

Powiat gorlicki		
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika
1.	Ropa	0,147
2.	Bobowa	0,142
3.	Sękowa	0,138
4.	Łużna	0,136
5.	Gorlice (gmina)	0,133

L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Łużna	0,03
2.	Biecz	0,01
	Sękowa	0,01
	Uście Gorlickie	0,01
	Bobowa	0,01

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 49. Skorygowany wskaźnik relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia – powiat limanowski

Powiat limanowski		
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika
1.	Łukowica	0,148
2.	Kamienica	0,147
3.	Słupnice	0,147
4.	Mszana Dolna (miasto)	0,135
	Limanowa (miasto)	0,135

L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Laskowa	0,01
	Jodłownik	0,01
	Dobra	0,01
	Niedźwiedz	0,01
2.	Limanowa (miasto)	0,00

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 50. Skorygowany wskaźnik relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Grybów (gmina)	0,150	1.	Łącko	0,04
2.	Nawojowa	0,148	2.	Łabowa	0,03
	Stary Sącz	0,148		Nowy Sącz	0,03
3.	Korzenna	0,145	3.	Kamionka Wielka	0,01
	Podegrodzie	0,145		Nawojowa	0,01

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Wartości skorygowanego wskaźnika relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia dla gmin Subregionu Sądeckiego, podobnie jak w roku 2013, wykazywały stosunkowo niewielkie zróżnicowanie (0,142-0,150). Na pozycji lidera utrzymała się gmina Grybów z wynikiem 0,150 (bez zmian w stosunku do roku wcześniejszego). Pozostałe miejsca zajęły za wyjątkiem jednej gminy (Chełmiec) te same jednostki co w 2013 roku (aczkolwiek w innej kolejności). W grupie liderów znalazło się pięć gmin z powiatu nowosądeckiego, trzy z powiatu limanowskiego oraz dwie z powiatu gorlickiego.

Odnosząc się do wskaźnika dynamiki zmian (w porównaniu do roku 2013), należy zauważyć, że cechował się on nieznacznym zróżnicowaniem. Uzyskane wartości wśród jednostek samorządu terytorialnego, które w 2014 znalazły się w gronie liderów – mieściły się w przedziale 0,01-0,04. W grupie dziesięciu najlepszych gmin Sądeczczyzny w stosunku do 2013 roku powtórzyły się tylko cztery jednostki, w tym lider: gmina Łącko z wynikiem 0,04. Drugie miejsce z wartością wskaźnika dynamiki 0,03 objęły ex aequo gminy: Łabowa, Łużna oraz miasto Nowy Sącz. Na trzeciej pozycji, także ex aequo znalazło się sześć pozostałych jednostek: Laskowa, Jodłownik, Dobra, Biecz, Sękowa oraz Kamionka Wielka, których wskaźnik dynamiki dla skorygowanego wskaźnika wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia wynosił 0,01.

3.4. Wydatki majątkowe na transport i łączność per capita

Wydatki publiczne realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego (podobnie jak dochody publiczne i przychody), klasyfikuje się według działów i rozdziałów oraz według paragrafów – określających ich rodzaj¹². Wydatki jednostek samorządu terytorialnego (w tym wydatki na transport i łączność) można podzielić na wydatki bieżące i wydatki majątkowe. Z kolei wydatki majątkowe obejmują wydatki na inwestycje.

W badaniu wykorzystano wskaźnik wydatków majątkowych na transport i łączność per capita, stanowiący iloraz wysokości poniesionych przez gminę wydatków i liczby jej mieszkańców.

12. Tamże, art. 39.

Tab. 51. Wydatki majątkowe na transport i łączność per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika
1.	Łącko	1043
2.	Jodłownik	760
3.	Nowy Sącz	461
4.	Stary Sącz	418
5.	Tymbark	372
6.	Bobowa	350
	Muszyna	350
7.	Sękowa	344
8.	Limanowa (gmina)	316
9.	Słopnice	303

L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Łącko	877,85
2.	Jodłownik	683,25
3.	Nowy Sącz	323,22
4.	Stary Sącz	203,16
5.	Łużna	186,79
6.	Tymbark	177,45
7.	Bobowa	125,89
8.	Mszana Dolna (miasto)	90,19
9.	Kamienica	79,26
10.	Niedźwiedź	74,26

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab.52. Wydatki majątkowe na transport i łączność per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki		
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika
1.	Bobowa	350
2.	Sękowa	344
3.	Łużna	255
4.	Uście Gorlickie	127
5.	Gorlice (miasto)	117

L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Łużna	186,79
2.	Bobowa	125,89
3.	Sękowa	28,96
4.	Gorlice (gmina)	21,39
5.	Biecz	-1,19

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 53. Wydatki majątkowe na transport i łączność per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski		
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika
1.	Jodłownik	760
2.	Tymbark	372
3.	Limanowa (gmina)	316
4.	Słopnice	303
5.	Mszana Dolna (miasto)	285

L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Jodłownik	683,25
2.	Tymbark	177,45
3.	Mszana Dolna (miasto)	90,19
4.	Kamienica	79,26
5.	Niedźwiedź	74,26

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 54. Wydatki majątkowe na transport i łączność per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Łącko	1043		1.	Łącko	877,85
2.	Nowy Sącz	461		2.	Nowy Sącz	323,22
3.	Stary Sącz	418		3.	Stary Sącz	203,16
4.	Muszyna	350		4.	Grybów (gmina)	66,41
5.	Podegrodzie	283		5.	Gródek nad Dunajcem	62,78

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Analiza wydatków gmin Subregionu Sądeckiego wykazała, że wydatki na transport i łączność per capita, w dziesięciu jednostkach z najwyższym wynikiem, w 2014 roku, mieściły się w przedziale od 303 do 1043 zł. Najwyższy poziom wydatków na transport i łączność per capita wystąpił w gminie Łącko. Drugie miejsce z wynikiem niższym o około 280 zł od lidera, lecz także wysokim (760 zł), zajęła gmina Jodłownik. Trzecie miejsce w tym zestawieniu zajął Nowy Sącz, ze wskaźnikiem na poziomie 461 zł. Czwartą lokatę zdobył Stary Sącz, gdzie kwota wydatków na transport i łączność w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosła 418 zł. Kolejne (piąte) miejsce zajęła, z wynikiem 372 zł, gmina Tymbark. Niewiele mniejsza wartość wskaźnika, mianowicie 350 zł, wystąpiła w gminach Bobowa i Muszyna, w efekcie czego gminy te znalazły się ex aequo na szóstym miejscu w ogólnej klasyfikacji. Warto dodać, że w roku 2013, w tej kategorii gmina Muszyna zajmowała pierwsze miejsce, z bardzo wysokim wynikiem (1848 zł). Siódmą lokatę zajęła gmina Sękowa (344 zł), natomiast ósmą – Limanowa (miasto) z wynikiem 316 zł. Czołową dziesiątkę zamyka gmina Słupnice, w której poziom wskaźnika w 2014 roku wyniósł 303 zł. Należy zauważyć, iż wydatki majątkowe na transport i łączność w przeliczeniu na 1 mieszkańca, w gminie, która uzyskała pierwsze miejsce (gmina Łącko), była trzykrotnie większa niż wynik jednostki zajmującej dziesiąte miejsce w zestawieniu (gmina Słupnice – 303 zł). Dodatkowo w gminach, które zajęły miejsca od 3 do 10, wydatki na ten cel, wyniosły mniej niż 500 zł (dwukrotnie mniej od wyniku lidera), a i tak wskazane gminy znalazły się wśród liderów ogólnej klasyfikacji.

Analizując dynamikę zmian wydatków na transport i łączność per capita, należy zauważyć, że największa dynamika wystąpiła w gminie Łącko (877,85), co oznacza, że w roku 2014 na transport i łączność gmina wydała o 877,85 zł więcej niż w roku 2013. Taki wzrost spowodował, że biorąc pod uwagę wielkość wskaźnika, zajęła ona również pierwsze miejsce w klasyfikacji. Kolejne miejsce, pod względem dynamiki zmian, zajęła gmina Jodłownik z wynikiem 683,25, trzecie Nowy Sącz (323,22), natomiast czwarte gmina Stary Sącz (203,16). Wzrost poziomu wydatków majątkowych na transport i łączność poniżej 200 zł w przeliczeniu na 1 mieszkańca, odnotowano w sześciu pozostałych gminach: Łużna, Tymbark, Bobowa, Mszana Dolna (miasto), gmina Kamienica oraz Niedźwiedź.

Warto zauważyć, że w przypadku sześciu jednostek, które znalazły się w „pierwszej dziesiąt-

ce” w rankingu, wysoka wartość wskaźnika dynamiki zmian wartości wydatków majątkowych na transport i łączność per capita, stanowiła odzwierciedlenie uzyskanego wysokiego miejsca w ogólnej klasyfikacji. Istotne jest, że aż 5 jednostek z grupy liderów, w których dynamika zmian była najwyższa, zlokalizowanych jest w powiecie limanowskim.

3.5. Wydatki majątkowe na oświatę i wychowanie per capita

Wydatki na oświatę i wychowanie można podzielić (podobnie jak inne wydatki jednostek samorządu terytorialnego na wydatki bieżące i wydatki majątkowe (które obejmują wydatki inwestycyjne). Wydatki bieżące na oświatę i wychowanie to wynagrodzenia i uposażenia osób zatrudnionych oraz składki naliczane od tych wynagrodzeń i uposażeń, zakupy towarów i usług, koszty utrzymania oraz inne wydatki związane z funkcjonowaniem i realizacją ich statutowych zadań. Natomiast wydatki majątkowe na oświatę i wychowanie stanowią istotny element wspierania rozwoju potencjału ludzkiego w gminie.

System edukacyjny wymaga stałych nakładów finansowych, gdyż jednym z podstawowych aspektów rozwoju gminy jest właśnie potencjał ludzki. To od tego, jak przebiega kształcenie i wychowanie młodego pokolenia, zależy przyszłość nie tylko gmin ale i całego kraju. Dodatkowo system edukacyjny musi być stale dostosowywany do ciągle zmieniającej się rzeczywistości społecznej, kulturowej, politycznej i gospodarczej. Chodzi zarówno o organizację procesu kształcenia, opieki i wychowania, jak i o bazę materialną placówek oświatowych. Istotne jest, że wiele gmin w Polsce boryka się z problemem niżu demograficznego, którego efektem jest zmniejszająca się liczba dzieci w wieku przedszkolnym oraz szkolnym. Tym samym następuje systematyczny spadek liczby uczniów co przekłada się na ekonomiczną sferę zarządzania placówkami oświatowymi.

W niniejszym opracowaniu wykorzystano wskaźnik wydatków majątkowych na oświatę i wychowanie w przeliczeniu na jednego mieszkańca danej gminy.

Tab. 55. Wydatki majątkowe na oświatę i wychowanie per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Podegrodzie	415	1.	Podegrodzie	275,33
2.	Łącko	136	2.	Korzenna	106,55
3.	Korzenna	114	3.	Stary Sącz	85,38
4.	Stary Sącz	91	4.	Łukowica	59,33
5.	Łukowica	59	5.	Bobowa	45,93
6.	Słupnice	54	6.	Sękowa	41,93
7.	Kamionka Wielka	49	7.	Biecz	19,06
8.	Bobowa	48	8.	Grybów (gmina)	18,61
9.	Mszana Dolna (gmina)	42	9.	Krynica-Zdrój	18,56
	Sękowa	42	10.	Mszana Dolna (gmina)	17,03

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 56. Wydatki majątkowe na oświatę i wychowanie per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Bobowa	48	1.	Bobowa	45,93
2.	Sękowa	42	2.	Sękowa	41,93
3.	Moszczenica	31	3.	Biecz	19,06
4.	Biecz	28	4.	Łużna	17,00
5.	Łużna	22	5.	Gorlice (miasto)	14,38

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 57. Wydatki majątkowe na oświatę i wychowanie per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Łukowica	59	1.	Łukowica	59,33
2.	Słopnice	54	2.	Mszana Dolna (gmina)	17,03
3.	Mszana Dolna (gmina)	42	3.	Laskowa	11,57
4.	Niedźwiedz	30	4.	Jodłownik	8,63
5.	Tymbark	26	5.	Mszana Dolna (miasto)	3,39

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab.58. Wydatki majątkowe na oświatę i wychowanie per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Podegrodzie	415	1.	Podegrodzie	275,33
2.	Łącko	136	2.	Korzenna	106,55
3.	Korzenna	114	3.	Stary Sącz	85,38
4.	Stary Sącz	91	4.	Grybów (gmina)	18,61
5.	Kamionka Wielka	49	5.	Krynica-Zdrój	18,56

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Analiza wydatków gmin powiatów gorlickiego, limanowskiego, nowosądeckiego i Nowego Sącza per capita wykazała istotne rozbieżności w poziomie wydatków majątkowych na oświatę i wychowanie per capita. Mianowicie, przedział tych wydatków mieści się między 42 zł a 415 zł, przy czym największą wielkość wskaźnika wykazywała gmina Podegrodzie. Wysokość wydat-

ków majątkowych na oświatę i wychowanie w przeliczeniu 1 mieszkańca w tej gminie, znacząco przewyższa wydatki innych gmin z analizowanych powiatów. Warto zauważyć, że w roku 2013 gmina Podegrodzie nie znalazła się w grupie liderów w tej kategorii. Drugą pozycję w tym zestawieniu zajęła z kolei gmina Łącko, z wartością wskaźnika na poziomie 136 zł (trzykrotnie niższą niż w gminie Podegrodzie). Trzecią lokatę uzyskała gmina Korzenna, w której wielkość wydatków majątkowych na oświatę i wychowanie w przeliczeniu na mieszkańca wyniosła 114 zł. Miejsca od czwartego do dziesiątego zajęły gminy, w których wydatki majątkowe na oświatę i wychowanie w przeliczeniu na jednego mieszkańca są niższe niż 100 zł. Czwarte miejsce zajęła gmina Stary Sącz (91 zł), piąte z wynikiem 59 zł gmina Łukowica, natomiast szóste, z nieco niższym poziomem wskaźnika (54 zł) gmina Słopnice. Na siódmej pozycji w ogólnym zestawieniu znalazła się gmina Kamionka Wielka (49 zł), zaś na ósmej gmina Bobowa, z wynikiem 48 zł. Dwa ostatnie miejsca w czołowej dziesiątce zajęły ex aequo gminy: Mszana Dolna i Sękowa, w których poziom wskaźnika wynosił 42 zł. Należy wspomnieć, że większość jednostek znajdujących się w gronie liderów w klasyfikacji to gminy z terenu powiatu nowosądeckiego.

Analizując dynamikę zmian wydatków na oświatę i wychowanie per capita, należy wykazać, że wartości odnoszące się do dziesięciu najlepszych gmin w zestawieniu – mieszczą się w przedziale między 17,03 a 275,33. Najwyższą wartość wskaźnika dynamiki uzyskała gmina Podegrodzie, w której wydatki majątkowe na oświatę i wychowanie per capita wzrosły w 2014 roku względem 2013 o ponad 275 zł. Dzięki temu gmina była w omawianym okresie (2014 rok) liderem w ogólnym zestawieniu.

Drugie miejsce pod tym względem zajęła gmina Korzenna, która zwiększyła w 2014 roku wydatki na oświatę i wychowanie per capita o 106,55 zł. Trzecie miejsce zajęła natomiast gmina Stary Sącz, której wartość omawianych wydatków zwiększyła się o mniej, niż 100 zł w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Gminy zajmujące miejsca od czwartego do dziesiątego względem dynamiki zmian cechowały się nieznacznym przyrostem wartości wydatków na oświatę i wychowanie per capita (wartości te mieściły się w przedziale 17,03 – 59,33).

Podsumowując, należy zaznaczyć, że aż siedem gmin z najwyższą wartością wskaźnika dynamiki zmian, znalazło się także w gronie liderów, pod względem wysokości wydatków majątkowych na oświatę i wychowanie per capita. Były to gminy: Podegrodzie, Korzenna, Stary Sącz, Łukowica, Bobowa, Sękowa oraz gmina Mszana Dolna. Natomiast większość gmin, w których dynamika zmiany w zakresie omawianych wydatków była największa, to gminy powiatu nowosądeckiego.

3.6. Wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita

Polityka mieszkaniowa ukierunkowana jest na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych społeczeństwa. Samorząd gminy odgrywa istotną rolę w prowadzeniu polityki mieszkaniowej. Gmina, prowadząc lokalną politykę mieszkaniową ma do dyspozycji wiele instrumentów, które są wykorzystywane w zależności od lokalnych potrzeb i uwarunkowań. Instrumenty lokalnej polityki mieszkaniowej można podzielić m.in. na: instrumenty administracyjno – prawne (np. strategie

rozwoju mieszkalnictwa, prawne zasady gospodarowania nieruchomościami w gminach czy prawne aspekty ram realizacji i finansowego wsparcia budownictwa społecznego) oraz instrumenty ekonomiczne i ekonomiczno – społeczne (np. sprzedaż, oddawanie bądź przekazywanie nieruchomości, remonty mieszkań czy prywatyzacja gminnych zasobów mieszkaniowych). To, jak gmina prowadzi politykę mieszkaniową, ma bezpośrednie przełożenie na jakość życia jej mieszkańców.

W celu dokonania analizy kształtowania się wydatków na gospodarkę mieszkaniową poszczególnych gmin, w badaniu wykorzystano wskaźnik wydatków na gospodarkę mieszkaniową per capita, stanowiący iloraz wysokości poniesionych przez gminę wydatków i liczby jej mieszkańców.

Tab. 59. Wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Korzenna	335	1.	Korzenna	261,49
2.	Bobowa	167	2.	Bobowa	166,70
3.	Moszczenica	91	3.	Moszczenica	73,74
4.	Łużna	67	4.	Łużna	51,99
5.	Gorlice (gmina)	44	5.	Stary Sącz	36,49
6.	Grybów (gmina)	41	6.	Biecz	28,52
7.	Stary Sącz	39	7.	Limanowa (miasto)	22,84
8.	Biecz	34	8.	Słopnice	18,33
9.	Piwniczna-Zdrój	30	9.	Łukowica	18,09
10.	Limanowa (miasto)	28	10.	Nawojowa	13,14

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab.60. Wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Bobowa	167	1.	Bobowa	166,70
2.	Moszczenica	91	2.	Moszczenica	73,74
3.	Łużna	67	3.	Łużna	51,99
4.	Gorlice (gmina)	44	4.	Biecz	28,52
5.	Biecz	34	5.	Ropa	1,26

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 61. Wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Limanowa (miasto)	28	1.	Limanowa (miasto)	22,84
2.	Kamienica	21	2.	Słopnice	18,33
3.	Słopnice	18	3.	Łukowica	18,09
	Łukowica	18	4.	Tymbark	1,07
4.	Niedźwiedz	12	5.	Dobra	-0,19

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 62. Wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Korzenna	335	1.	Korzenna	261,49
2.	Grybów (gmina)	41	2.	Stary Sącz	36,49
3.	Stary Sącz	39	3.	Nawojowa	13,14
4.	Piwniczna-Zdrój	30	4.	Piwniczna-Zdrój	4,64
5.	Krynica-Zdrój	26	5.	Nowy Sącz	4,50

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Należy zauważyć, że w odniesieniu do „czołowej dziesiątki” analizowanych jednostek w badanym okresie, wartość omawianego wskaźnika była bardzo zróżnicowana. Wielkości miesiły się w przedziale od 28 zł do 335 zł. Pierwsze miejsce pod względem wartości wydatków na gospodarkę mieszkaniową per capita zdobyła gmina Korzenna, w której na osobę przypadało 335 zł. Gmina ta względem 2013 roku awansowała o dwa miejsca w klasyfikacji. Na drugim miejscu znalazła się gmina Bobowa z wynikiem 167 zł. Trzecią pozycję objęła natomiast gmina Moszczenica, w której w 2014 r. kwota omawianych wydatków wynosiła 91 zł. Czwarte miejsce objęła gmina Łużna z wynikiem 67 zł. Warto dodać, że żadna z gmin, które w roku 2014, zajęły miejsca od pierwszego do czwartego, nie znalazły się w grupie dziesięciu liderów w roku 2013. Natomiast piątą lokatę pod tym względem osiągnęła gmina Gorlice, w której wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita wynosiły 44 zł. Niewiele niższą wartość wskaźnika (41 zł), odnotowano w gminie Grybów (szóste miejsce w zestawieniu), gminie Stary Sącz (siódma pozycja w wyniku 39 zł) oraz Bieczu (ósme miejsce: 34 zł). Dziewiątą lokatę z kwotą 30 zł objęła natomiast gmina Piwniczna-Zdrój. Czołową dziesiątkę zamyka miasto Limanowa, w którym poziom wydatków na gospodarkę mieszkaniową per capita wyniósł 28 zł. Jak już wspomniano, niniejsze zestawienie ukazuje istotne rozbieżności poziomu wydatków na gospodarkę mieszkaniową per capita w analizowa-

nych jednostkach samorządu terytorialnego. Porównując wyniki z miejsca pierwszego i dziesiątego można zauważyć, że wydatki na gospodarkę mieszkaniową w mieście Limanowa, stanowią zaledwie niespełna 8,4% tych wydatków w gminie Korzenna. „Czołową dziesiątkę” zdominowały natomiast gminy z powiatu gorlickiego.

Analizując dynamikę zmian wydatków na gospodarkę mieszkaniową per capita, należy wykazać, że największa dynamika wystąpiła w gminie Korzenna (261,49). W konsekwencji, tak istotne zwiększenie wydatków na gospodarkę mieszkaniową per capita w gminie Korzenna, spowodowało, że zajęła ona pod tym względem pierwsze miejsce w ogólnej klasyfikacji. Drugie miejsce, pod względem dynamiki zajęła gmina Bobowa z wynikiem 166,70, a trzecie gmina Moszczenica, która w 2014 roku zwiększyła wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita o 73,74 zł. Czwartą lokatę, pod względem zmiany poziomu badanego zjawiska, zajęła gmina Łużna, w której dynamika wyniosła 51,99. Kolejne miejsca w klasyfikacji zajęły jednostki, w których w 2014 względem 2013 odnotowano wzrost wydatków na gospodarkę mieszkaniową na 1 mieszkańca poniżej 50 zł. Należą do nich kolejno gminy: Stary Sącz, Biecz, Limanowa (miasto), Słopnice, Łukowica oraz Nawojowa.

Należy także zauważyć, że aż siedem gmin, w których dynamika zmian była największa, znalazło się w „czołowej dziesiątce”, pod względem wielkości wydatków na gospodarkę mieszkaniową per capita.

3.7. Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska per capita

Celem gospodarki komunalnej jest zaspokojenie bieżących i nieprzerwanych potrzeb dla ludności w drodze świadczenia usług powszechnie dostępnych wynikających z ich zamieszkania na danym terenie. Gospodarka komunalna w głównej mierze jest realizowana w ramach administracji zarządczej. Stanowi ona podstawową sferę działania i główną misję samorządu terytorialnego, obejmując trzy podstawowe obszary zadań własnych o charakterze gospodarczym¹³:

- sferę gospodarki komunalnej w sensie ścisłym – rozumianą jako zaspokajanie zbiorowych potrzeb ludności w drodze świadczenia usług powszechnie dostępnych (zadania użyteczności publicznej),
- interwencję na lokalnym rynku gospodarczym, zarówno ze względów społecznych, jak i dla ochrony interesów gospodarczych gminy, oraz
- działania na rzecz rozwoju lokalnego i regionalnego.

Zadania z zakresu gospodarki komunalnej i ochrony środowiska są podejmowane w celu zaspokojenia potrzeb ludności na terenie miasta, w tym między innymi w zakresie utrzymania czystości, przyjmowania i utylizacji oraz segregacji odpadów komunalnych, utrzymania komunalnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, utrzymania zieleni oraz odpowiedniego utrzymania i przystosowania do rekreacji lasów komunalnych, itp.

Zadania te oparte są na szeroko rozumianym zapewnieniu ochrony środowiska, ochronie i poprawie stanu powietrza atmosferycznego poprzez podejmowanie działań ograniczających

13. M. Kulesza, *Gospodarka komunalna – podstawy i mechanizmy prawne*, [w:] „Samorząd Terytorialny”, nr 7-8/2012, s. 7-24.

emisję zanieczyszczeń powietrza, ochronie środowiska przed hałasem, porządkowaniu gospodarki wodnej i ściekowej, ochronie przyrody, itp.

Ochrona środowiska to dział ochrony przyrody zajmujący się ochroną wód, powietrza i gleby przed ich zanieczyszczeniem, na przykład ciekami przemysłowymi, środkami ochrony roślin, itp. Mówiąc o ochronie środowiska rozumie się przez to podjęcie lub zaniechanie działań umożliwiające zachowanie bądź przywracanie równowagi przyrodniczej. Polega ona przede wszystkim na¹⁴:

- racjonalnym kształtowaniu środowiska i gospodarowaniu zasobami środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju,
- przeciwdziałaniu zanieczyszczeniom,
- przywracaniu elementów przyrodniczych do stanu właściwego.

Ochrona ta wyraża się w szczególności w racjonalnym kształtowaniu środowiska i gospodarowaniu zasobami środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju – przeciwdziałaniu zanieczyszczeniom oraz przywracaniu do stanu właściwego elementów przyrodniczych.

Wydatki na realizację zadań w zakresie gospodarki komunalnej i ochrony środowiska są istotnym elementem budżetu każdej jednostki samorządu terytorialnego i obejmują wydatki przeznaczane między innymi na¹⁵:

- gospodarkę ściekową i ochronę wód,
- gospodarkę odpadami,
- oczyszczanie miast i wsi,
- utrzymanie zieleni w miastach i gminach,
- ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu,
- ochronę gleby i wód podziemnych,
- zmniejszenie hałasu i wibracji,
- ochronę różnorodności biologicznej i krajobrazu,
- ochronę przed promieniowaniem jonizującym,
- Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- schroniska dla zwierząt,
- Inspekcję Ochrony Środowiska,
- oświetlenie ulic, placów i dróg,
- realizację zadań związanych z ochroną środowiska i gospodarką wodną, z dochodów pochodzących z opłat i kar za korzystanie ze środowiska.

Wykorzystany w ocenie aktywności gmin Subregionu Sądeckiego wskaźnik został oparty na ilorazie wydatków na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska w gminie oraz liczby jej mieszkańców.

14. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2013, Nr 0, poz. 1232 z późn. zm.), art.3.

15. Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz. U. 2010, Nr 38, poz. 207).

Tab. 63. Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Ropa	1535	1.	Ropa	1506,47
2.	Dobra	907	2.	Limanowa (miasto)	763,67
3.	Limanowa (miasto)	844	3.	Łabowa	592,62
4.	Muszyna	645	4.	Dobra	532,07
5.	Łabowa	593	5.	Muszyna	405,18
6.	Kamienica	557	6.	Kamienica	393,32
7.	Mszana Dolna (gmina)	475	7.	Mszana Dolna (gmina)	167,02
8.	Uście Gorlickie	393	8.	Niedźwiedź	123,28
9.	Grybów (gmina)	232	9.	Lipinki	96,30
10.	Słopnice	220	10.	Nawojowa	90,76

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 64. Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Ropa	1535	1.	Ropa	1506,47
2.	Uście Gorlickie	393	2.	Lipinki	96,30
3.	Sękowa	154	3.	Gorlice (miasto)	63,85
4.	Lipinki	129	4.	Łużna	34,65
5.	Gorlice (miasto)	83	5.	Sękowa	13,56

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 65. Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Dobra	907	1.	Limanowa (miasto)	763,67
2.	Limanowa (miasto)	844	2.	Dobra	532,07
3.	Kamienica	557	3.	Kamienica	393,32
4.	Mszana Dolna (gmina)	475	4.	Mszana Dolna (gmina)	167,02
5.	Słopnice	220	5.	Niedźwiedź	123,28

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 66. Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Muszyna	645		1.	Łabowa	592,62
2.	Łabowa	593		2.	Muszyna	405,18
3.	Grybów (gmina)	232		3.	Nawojowa	90,76
4.	Krynica-Zdrój	175		4.	Krynica-Zdrój	70,17
5.	Nawojowa	95		5.	Kamionka Wielka	26,93

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska w badanych 39 gminach Subregionu Sądeckiego charakteryzowały się w 2014 roku istotnym zróżnicowaniem. Wśród wszystkich analizowanych jednostek samorządu terytorialnego pierwsze miejsce pod względem wysokości omawianych wydatków w przeliczeniu na 1 mieszkańca zajęła gmina Ropa, z kwotą 1535 zł. O 628 zł mniej wydała gmina Dobra, która przeznaczyła na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska (w przeliczeniu na mieszkańca) 907 zł, zajmując tym samym drugie miejsce w ogólnej klasyfikacji. W gronie liderów znalazło się również miasto Limanowa z wynikiem 844 zł (niższym od najwyższego o 691 zł), która zajęła trzecie miejsce w „pierwszej dziesiątce” rankingu. Na kolejnych trzech pozycjach ze znacznie niższymi kwotami, nieprzekraczającymi 700 zł na mieszkańca, znalazły się gminy: Muszyna (645 zł), Łabowa (593 zł) oraz Kamienica (557 zł). Następne miejsca w klasyfikacji zajęły kolejno gminy: Mszana Dolna (475 zł), Uście Gorlickie (393 zł) oraz Grybów (232 zł). Pierwszą dziesiątkę rankingu (spośród 39 badanych gmin) zamyka gmina Słopnice z kwotą 220 zł (o 1315 zł niższą od najwyższej).

Analizując dynamikę wzrostu wydatków na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska w przeliczeniu na 1 mieszkańca należy zauważyć, iż pierwszą lokatę uzyskała gmina Ropa (1506,47). Omawiana gmina, dzięki znacznemu zwiększeniu wydatków na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska w 2014 roku w stosunku do roku 2013, znalazła się na pierwszym miejscu w ogólnej klasyfikacji. Niższe wartości wskaźnika dynamiki odnotowało natomiast miasto Limanowa, które objęło drugie miejsce z wynikiem 763,67, gmina Łabowa, która zajęła trzecie miejsce z wartością wskaźnika 592,62 oraz gmina Dobra (czwarta pozycja z wynikiem 532,07). Kolejne dwa miejsca w Subregionie Sądeckim zajęły pod tym względem: gmina Muszyna (405,18), a także gmina Kamienica (393,32).

Dalsze pozycje w ogólnej klasyfikacji, ze znacznie niższymi wartościami wskaźnika przyrostu, zajęły z kolei gminy: Mszana Dolna (167,02), Niedźwiedź (123,28), Lipinki (96,30) oraz Nawojowa, w przypadku której wielkość wydatków na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska per capita zwiększyła się w 2014 roku o 90,76 zł.

3.8. Środki unijne per capita

Środki unijne to środki finansowe, których celem jest wspieranie oraz restrukturyzacja gospodarek państw członkowskich Unii Europejskiej. Znacząca część środków z budżetu Unii Europejskiej alokowana jest na potrzeby jednostek samorządowych poprzez krajowe bądź regionalne programy operacyjne. W ramach tych programów realizowane są zarówno działania związane z infrastrukturą transportową, ochroną środowiska, jak i kwestiami społecznymi, edukacją czy e-usługami. Jednostka samorządu terytorialnego pozyskująca środki z budżetu UE zwiększa swój potencjał inwestycyjny oraz poprawia warunki rozwoju społeczności lokalnej. W badaniu wykorzystano wskaźnik środków unijnych per capita, stanowiący iloraz wysokości pozyskanych przez gminę środków unijnych i liczby jej mieszkańców.

Tab. 67. Środki unijne per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Grybów (miasto)	1143	1.	Ropa	27,42
2.	Mszana Dolna (miasto)	994	2.	Grybów (miasto)	24,53
3.	Ropa	801	3.	Kamienica	20,11
4.	Kamienica	710	4.	Tymbark	18,51
5.	Łabowa	669	5.	Mszana Dolna (gmina)	9,94
6.	Dobra	657	6.	Łużna	9,30
7.	Łukowica	543	7.	Łabowa	8,88
8.	Uście Gorlickie	523	8.	Gorlice (miasto)	5,94
9.	Sękowa	512	9.	Mszana Dolna (miasto)	5,32
10.	Mszana Dolna (gmina)	451	10.	Łukowica	5,30

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 68. Środki unijne per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Ropa	801	1.	Gorlice (gmina)	18,51
2.	Uście Gorlickie	523	2.	Bobowa	4,18
3.	Sękowa	512	3.	Lipinki	2,13
4.	Moszczenica	309	4.	Moszczenica	1,57
5.	Łużna	232	5.	Biecz	1,36

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 69. Środki unijne per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Dynamika	
1.	Mszana Dolna (miasto)	994		1.	Niedźwiedz	27,42
2.	Kamienica	710		2.	Laskowa	9,94
3.	Dobra	657		3.	Jodłownik	9,30
4.	Łukowica	543		4.	Dobra	5,30
5.	Mszana Dolna (gmina)	451		5.	Limanowa (miasto)	4,11

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab.70. Środki unijne per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Dynamika	
1.	Grybów (miasto)	1143		1.	Grybów (miasto)	1143
2.	Łabowa	669		2.	Łabowa	669
3.	Chełmiec	345		3.	Chełmiec	345
4.	Korzenna	332		4.	Korzenna	332
5.	Muszyna	323		5.	Muszyna	323

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Dokonując analizy wskaźnika środków unijnych per capita zauważyć można dużą różnicę między pierwszym, a dziesiątym miejscem, która wyniosła ponad 690 zł. Pierwsze miejsce zajęło miasto Grybów (1143). W ubiegłym roku miasto Grybów zajmowało drugą lokatę. Drugie miejsce w 2014 roku zajęło miasto Mszana Dolna. Różnica pomiędzy pierwszym a drugim miejscem wyniosła blisko 150 zł. Trzecie miejsce zajęła gmina Ropa a kolejne gmina Kamienica. Nieduża różnica, bo około 12 zł wystąpiła pomiędzy gminą Łabowa a gminą Dobra. Kolejne miejsca zajęły gminy: Łukowica, Uście Gorlickie, Sękowa oraz Mszana Dolna.

Najwyższy wskaźnik dynamiki osiągnęła gmina Ropa (27,42). Analizując wskaźnik dynamiki zauważyć można, że pomiędzy pierwszymi czterema miejscami wystąpiła niewielka różnica. Natomiast znaczne rozbieżności wystąpiły między czwartą lokatą, którą zajęła gmina Tymbark a piątą, na której znalazła się gmina Mszana Dolna. Kolejne miejsca zajęły gminy Łużna i Łabowa, oraz miasta Gorlice i Mszana Dolna a także gmina Łukowica.

4. Efekty polityki społecznej

4.1. Saldo migracji na 1000 mieszkańców

Migracjami ludności nazywamy całokształt przemieszczeń prowadzących do stałej lub okresowej zmiany miejsca zamieszkania osób. Migracje uważa się za najważniejszy przejaw przestrzennej mobilności ludności. Saldo migracji na 1000 mieszkańców oznacza przyrost/ubytek ludności danej jednostki administracyjnej/kraju na skutek migracji przypadający na 1000 mieszkańców tej jednostki/kraju (według stanu na połowę badanego okresu).

Kwestie związane z procesami migracyjnymi są istotnym wyzwaniem dla władz nie tylko państwowych, ale i samorządowych. Mająca miejsce obecnie masowa zmiana miejsca zamieszkania przez mieszkańców wsi może wynikać z różnych przyczyn, między innymi odległości od miejsca pracy, możliwości lepszej egzystencji, czy choćby atrakcyjności danego regionu.

W kontekście kondycji finansowej jednostek samorządu terytorialnego, problem migracji ma niezwykle istotne znaczenie, bowiem występujące w ostatnich latach zjawisko migracji ludności, z punktu widzenia danej gminy, może przyczynić się do utraty części dochodów, zwłaszcza z tytułu udziału w podatku dochodowego od osób fizycznych, co jest zjawiskiem niekorzystnie wpływającym na lokalną gospodarkę finansową.

W niniejszym opracowaniu wykorzystano wskaźnik salda migracji, będący różnicą między napływem (imigracja) a odpływem (emigracja) ludności z danego obszaru w określonym czasie.

Tab. 71. Saldo migracji na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika
1.	Nawojowa	6,4
2.	Kamionka Wielka	3,6
3.	Chełmiec	2,5
4.	Podegrodzie	2,2
	Słopnice	2,2
5.	Gorlice	1,1
	Łącko	1,1
6.	Łukowica	0,7
7.	Gródek nad Dunajcem	0,5
8.	Grybów (gmina)	0,5

L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Nawojowa	6,20
2.	Gródek nad Dunajcem	3,80
3.	Słopnice	3,00
	Piwniczna-Zdrój	3,00
4.	Laskowa	2,60
5.	Sękowa	2,50
6.	Gorlice	1,70
7.	Podegrodzie	1,60
8.	Ropa	1,20
	Krynica-Zdrój	1,20

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

Tab.72. Saldo migracji na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Gorlice (gmina)	1,10	1.	Sękowa	2,50
2.	Moszczenica	0,00	2.	Gorlice (miasto)	1,70
3.	Sękowa	-0,60	3.	Ropa	1,20
4.	Ropa	-0,90	4.	Moszczenica	0,80
5.	Uście Gorlickie	-1,90	5.	Biecz	0,00

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

Tab.73. Saldo migracji na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Słupnice	2,20	1.	Słupnice	3,00
2.	Łukowica	0,70	2.	Laskowa	2,60
3.	Mszana Dolna (gmina)	0,00	3.	Niedźwiedź	1,10
4.	Niedźwiedź	0,00	4.	Mszana Dolna (gmina)	0,90
5.	Dobra	-0,20	5.	Dobra	0,60

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

Tab.74. Saldo migracji na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Nawojowa	6,40	1.	Nawojowa	6,20
2.	Kamionka Wielka	3,60	2.	Gródek nad Dunajcem	3,80
3.	Chełmiec	2,50	3.	Piwniczna-Zdrój	3,00
4.	Podegrodzie	2,20	4.	Podegrodzie	1,60
5.	Łącko	1,10	5.	Krynica-Zdrój	1,20

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

Saldo migracji w badanych 39 gminach Subregionu Sądeckiego charakteryzowało się w 2014 roku znacznym zróżnicowaniem. Wśród wszystkich analizowanych jednostek samorządu terytorialnego pierwsze miejsce pod względem wartości wskaźnika migracji na 1000 mieszkańców zajęła gmina Nawojowa z wynikiem 6,4. Wskaźnik o 2,8 mniejszy od najwyższego osiągnęła z kolei gmina Kamionka Wielka, w przypadku której różnica między napływem a odpływem ludności

w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wyniosła 3,6, plasując się tym samym na drugiej pozycji w ogólnej klasyfikacji. W grupie liderów znalazła się także gmina Chełmiec, która z wynikiem 2,5 zajęła trzecie miejsce wśród wszystkich gmin Subregionu Sądeckiego. Na kolejnej pozycji ex aequo ze znacznie niższymi wartościami wskaźnika migracji na 1000 mieszkańców, lecz nadal przekraczającymi wartość 2,0, znalazły się gmina Podegrodzie oraz Słopnice (2,2). Następne miejsca wśród liderów klasyfikacji w Subregionie Sądeckim zajęły gminy: Gorlice oraz Łącko – ex quo 1,1, Łukowica (0,7), oraz ex aequo Gródek n/Dunajcem i Grybów ze wskaźnikiem o 5,9 niższym od najwyższego (0,5).

Analizując wartości wskaźnika dynamiki salda migracji w gminach Subregionu Sądeckiego w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, warto zauważyć, iż na pierwszej pozycji w tym zestawieniu znalazła się gmina Nawojowa (6,20). Omawiana gmina, wykazując się najwyższym wskaźnikiem przyrostu, uplasowała się także na pierwszym miejscu w grupie liderów (ze względu na saldo migracji na 1000 mieszkańców).

Niższą wartością w zakresie przyrostu salda migracji na 1000 mieszkańców cechowały się: gmina Gródek n/Dunajcem (drugie miejsce z wynikiem 3,80) oraz ex aequo gminy: Słopnice i Piwniczna Zdrój (trzecie miejsce z wartością 3,00). Pozostałe miejsca pod względem przyrostu omawianego wskaźnika zajęły kolejno gminy: Laskowa (2,6), Sękowa (2,5), Gorlice (1,7), Podegrodzie (1,6), a także ex aequo gminu: Ropa i Krynica Zdrój (1,2).

4.2. Stopa bezrobocia rejestrowanego

Zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy bezrobotny to osoba niezatrudniona i niewykonująca innej pracy zarobkowej, zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zawodzie lub w danej służbie albo innej pracy zarobkowej albo jeżeli jest osobą niepełnosprawną, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy, nieucząca się w szkole, z wyjątkiem uczącej się w szkole dla dorosłych lub przystępującej do egzaminu eksternistycznego z zakresu programu nauczania tej szkoły lub w szkole wyższej, gdzie studiuje na studiach niestacjonarnych, zarejestrowana we właściwym dla miejsca zameldowania stałego lub czasowego powiatowym urzędzie pracy oraz poszukująca zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej¹⁶.

Stopa bezrobocia jest wielkością statystyczną, opisującą nasilenie zjawiska bezrobocia w danym obszarze. Ma ona istotny wpływ na stan gospodarki i może pobudzać bądź hamować jej rozwój. Bezrobocie jest również problemem społecznym, gdyż – jeśli jest długotrwałe – ma wpływ na pogorszenie się sytuacji materialnej nie tylko bezrobotnego, ale również jego najbliższych.

W niniejszym opracowaniu jako wskaźnik wykorzystana została stopa bezrobocia rejestrowanego, która stanowi iloraz liczby zarejestrowanych osób bezrobotnych i liczby ludności w wieku produkcyjnym w danej gminie.

16. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. 2015, Nr 0, poz. 149), art.2.

Tab. 75. Stopa bezrobocia rejestrowanego i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Ropa	6,13	1.	Laskowa	0,69
2.	Uście Gorlickie	6,20	2.	Piwniczna-Zdrój	0,74
3.	Bobowa	6,37	3.	Moszczenica	0,77
4.	Gródek nad Dunajcem	6,85	4.	Nawojowa	0,80
5.	Łososina Dolna	6,95		Łabowa	0,80
6.	Korzenna	7,27		Uście Gorlickie	0,80
7.	Muszyna	7,60		Limanowa (gmina)	0,80
	Nowy Sącz	7,60		Muszyna	0,80
8.	Laskowa	7,64		Tymbark	0,80
9.	Moszczenica	7,78	Limanowa	0,80	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS i PUP.

Tab. 76. Stopa bezrobocia rejestrowanego i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Ropa	6,13	1.	Moszczenica	0,77
2.	Uście Gorlickie	6,20	2.	Uście Gorlickie	0,80
3.	Bobowa	6,37	3.	Ropa	0,81
4.	Moszczenica	7,78	4.	Biecz	0,82
5.	Łużna	8,77		Lipinki	0,82

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS i PUP.

Tab. 77. Stopa bezrobocia rejestrowanego i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Laskowa	7,64	1.	Laskowa	0,69
2.	Dobra	9,89	2.	Limanowa (gmina)	0,80
3.	Jodłownik	10,42		Tymbark	0,80
4.	Mszana Dolna (gmina)	10,45	3.	Limanowa (miasto)	0,80
5.	Limanowa (miasto)	10,50		Słupnice	0,82

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 78. Stopa bezrobocia rejestrowanego i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Gródek nad Dunajcem	6,85		1.	Piwniczna-Zdrój	0,74
2.	Łososina Dolna	6,95			Nawojowa	0,80
3.	Korzenna	7,27		2.	Łabowa	0,80
4.	Muszyna	7,60			Muszyna	0,80
	Nowy Sącz	7,60		3.	Chełmiec	0,81

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS i PUP.

Dokonując analizy stopy bezrobocia rejestrowanego w badanych gminach Subregionu Sądeckiego, należy przyznać, że cechowała się ona w 2014 roku znacznym zróżnicowaniem. Wartość bowiem omawianego wskaźnika wśród gmin znajdujących się w gronie liderów w klasyfikacji, mieściła się w przedziale od 6,13 do 7,78.

Gminą, w której odnotowano 2014 roku najniższą stopę bezrobocia rejestrowanego, była Ropa z wartością wskaźnika 6,13. Awansowała ona w porównaniu do roku 2013 o dwa miejsca w ogólnym zestawieniu. Nieznacznie wyższy poziom bezrobocia zanotowano natomiast w gminie Uście Gorlickie (6,20). Kolejną (trzecią pozycję) w zestawieniu zajęła gmina Bobowa wartością wskaźnika równą 6,37. Na czwartym miejscu uplasowała się gmina Gródek nad Dunajcem (6,85), natomiast na miejscu piątym gmina Łososina Dolna (6,95). Wskaźnik stopy bezrobocia rejestrowanego powyżej wartości 7,0 odnotowano w gminach Korzenna (7,27), Muszyna (7,60), Nowy Sącz (7,60), Laskowa (7,64) oraz Moszczenica (7,78), które zajęły kolejne pozycje i tym samym zamknęły „pierwszą dziesiątkę liderów” w ramach omawianego wskaźnika.

Analizując natomiast dynamikę zmian stopy bezrobocia rejestrowanego, należy zauważyć, że gmina Laskowa osiągnęła najniższy poziom przyrostu stopy bezrobocia w stosunku do roku poprzedniego (2013). Jednocześnie warto zwrócić uwagę, że pomimo najmniejszego przyrostu bezrobocia gmina ta zajęła dopiero ósme miejsce w ogólnym zestawieniu gmin z najniższą stopą bezrobocia rejestrowanego. Nieznacznie wyższym wskaźnikiem dynamiki stopy bezrobocia charakteryzują się gminy Piwniczna Zdrój (0,74) oraz Moszczenica (0,77), zajmując tym samym drugą i trzecią pozycję w ogólnym zestawieniu. Natomiast czwarte miejsce ze wskaźnikiem dynamiki równym 0,80 zajęło aż siedem gmin: Nawojowa, Łabowa, Uście Gorlickie, Limanowa (gmina), Muszyna, Tymbark oraz Limanowa (miasto).

Dokonując analizy stopy bezrobocia rejestrowanego należy jednak pamiętać, że wskaźnik ten nie informuje w sposób dokładny o rozmiarach bezrobocia. Są bowiem osoby, które nie rejestrują się w urzędach pracy oraz takie, które pomimo pobierania zasiłku dla osób bezrobotnych wykonują pracę „na czarno”. Stopa bezrobocia ma istotny wpływ na przedsiębiorczość w danym regionie i jednocześnie może wpływać na procesy gospodarcze, poprzez pobudzanie bądź hamowanie rozwoju gospodarki.

4.3. Wydatki na ochronę zdrowia per capita

Wydatki na ochronę zdrowia definiowane są jako suma wydatków bieżących i wydatków inwestycyjnych, będących częścią wydatków powiązanych z ochroną zdrowia. Do wydatków powiązanych z ochroną zdrowia, ale nie uwzględnianych w wydatkach na ochronę zdrowia ogółem, należą wydatki na kształcenie i szkolenie personelu medycznego, wydatki na badania i rozwój w ochronie zdrowia, kontrola żywności, higieny i wody pitnej oraz wydatki na usługi administracyjne, odnoszące się do świadczeń powiązanych z ochroną zdrowia w ramach systemu zabezpieczenia społecznego, udzielanych niepełnosprawnym lub innym osobom wymagającym opieki.

W wydatkach ogółem na ochronę zdrowia nie uwzględnia się podziału świadczeniodawców ze względu na status właścicielski usługodawcy (prywatny, publiczny), niemniej jednak wydatki publiczne mogą być realizowane zarówno u świadczeniodawców publicznych, jak i prywatnych. Narzędziem do analizy wydatków na ochronę zdrowia w krajach należących do OECD jest system rachunków zdrowia. Podstawą rachunku jest międzynarodowa klasyfikacja wydatków (International Classification for Health Accounts – ICHA), która umożliwia równoczesne ich zestawienie według:

- płatników,
- dostawców usług i dóbr medycznych, oraz
- funkcji usług i dóbr medycznych.

W Polsce Narodowy Rachunek Zdrowia za kolejne lata sporządzany jest przez Główny Urząd Statystyczny we współpracy z instytucjami, które gromadzą dane o nakładach na ochronę zdrowia, czyli Ministerstwem Zdrowia, Narodowym Funduszem Zdrowia, Zakładem Ubezpieczeń Społecznych, Kasą Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Ministerstwem Spraw Wewnętrznych, Ministerstwem Obrony Narodowej, Ministerstwem Sprawiedliwości, Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwem Finansów.

Wykorzystany w opracowaniu wskaźnik wydatków na ochronę zdrowia per capita stanowi iloraz wydatków na ochronę zdrowia w badanej gminie i liczby jej mieszkańców.

Tab. 79. Wydatki na ochronę zdrowia per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika
1.	Nowy Sącz	67
2.	Mszana Dolna (miasto)	59
3.	Krynica-Zdrój	42
4.	Limanowa (miasto)	34
5.	Muszyna	28
6.	Grybów (miasto)	27
7.	Gorlice (miasto)	26
8.	Piwniczna-Zdrój	20
	Uście Gorlickie	20
9.	Rytko	19

L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Uście Gorlickie	1,97
2.	Stary Sącz	1,74
3.	Rytko	1,72
4.	Muszyna	1,35
5.	Mszana Dolna (miasto)	1,34
6.	Słopnice	1,33
7.	Niedźwiedź	1,27
8.	Ropa	1,26
	Kamionka Wielka	1,26
9.	Krynica-Zdrój	1,16

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 80. Wydatki na ochronę zdrowia per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Gorlice (miasto)	26		1.	Uście Gorlickie	1,97
2.	Uście Gorlickie	20		2.	Ropa	1,26
3.	Biecz	16		3.	Lipinki	1,06
4.	Ropa	12		4.	Biecz	1,05
5.	Moszczenica	11		5.	Gorlice (miasto)	1,04

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 81. Wydatki na ochronę zdrowia per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Mszana Dolna (miasto)	59		1.	Mszana Dolna (miasto)	1,34
2.	Limanowa (miasto)	34		2.	Słopnice	1,33
3.	Dobra	16		3.	Niedźwiedz	1,27
4.	Tymbark	15		4.	Łukowica	1,10
	Niedźwiedz	15		5.	Mszana Dolna (gmina)	1,08

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 82. Wydatki na ochronę zdrowia per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Nowy Sącz	67		1.	Stary Sącz	1,74
2.	Krynica-Zdrój	42		2.	Rytko	1,72
3.	Muszyna	28		3.	Muszyna	1,35
4.	Grybów (miasto)	27		4.	Kamionka Wielka	1,26
5.	Piwniczna-Zdrój	20		5.	Krynica-Zdrój	1,16

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Dokonując analizy wydatków na ochronę zdrowia w przeliczeniu na 1 mieszkańca, należy zauważyć, że wydatki te cechowały się w 2014 roku znacznym zróżnicowaniem w poszczególnych gminach Subregionu Sądeckiego. Największą wartość omawianego wskaźnika (67 zł) osiągnęło w analizowanym okresie miasto Nowy Sącz (podobnie jak w 2013 roku), zajmując tym samym pierwsze miejsce wśród 39 badanych jednostek. Na drugim miejscu, z kwotą niższą od najwyższej o 8 zł, uplasowało się miasto Mszana Dolna (59 zł). Trzecią pozycję w grupie liderów zajęła z kolei gmina Krynica Zdrój z wynikiem 42 zł, natomiast na czwartym miejscu, z kwotą 34 zł, znalazło się

miasto Limanowa. Kolejne miejsca wśród liderów rankingu, jednakże ze znacznie niższą wartością wydatków na ochronę zdrowia per capita (mieszczącą się w przedziale od 19 zł do 28 zł), zajęły kolejno: gmina Muszyna (28 zł), miasta: Grybów (27 zł) i Gorlice (26) oraz gminy: Piwniczna Zdrój i Uście Gorlickie ex aequo (20 zł), a także Rytro z kwotą 19 zł (blisko trzykrotnie niższą od najwyższej).

Badane jednostki Subregionu Sądeckiego charakteryzowały się znacznym zróżnicowaniem pod względem wysokości wydatków na ochronę zdrowia per capita, także wśród liderów klasyfikacji. Warto zauważyć, że wskaźniki niektórych (nawet „najaktywniejszych” pod względem wysokości wydatków) jednostek wskazywały stosunkowo niskie wartości.

W zakresie dynamiki wzrostu wskaźnika wydatków na ochronę zdrowia w przeliczeniu na 1 mieszkańca na pierwszym miejscu w zestawieniu znalazła się gmina Uście Gorlickie (1,97), w którym wartość omawianych wydatków w 2014 roku w stosunku do 2013 wzrosła o 97%. Taki wynik może świadczyć między innymi o zwiększającej się aktywności gminy w zakresie realizacji zadań związanych ochroną zdrowia. Należy także zauważyć, że omawiana gmina, pomimo najwyższego wskaźnika przyrostu, w ogólnej klasyfikacji znalazła się dopiero na przedostatnim miejscu w „pierwszej dziesiątce”.

Stosunkowo niższą dynamiką pod względem badanego wskaźnika przyrostu charakteryzowały się gminy: Stary Sącz (drugie miejsce z wynikiem 1,74) oraz gmina Rytro (trzecie miejsce z wartością wskaźnika 1,72). Kolejne dwa miejsca w Subregionie Sądeckim zajęły natomiast: gmina Muszyna, miasto Mszana Dolna oraz gmina Słopnice, dla których wartość wydatków na ochronę zdrowia w przeliczeniu na 1 mieszkańca zwiększyła się o ponad 30%. Kolejną (siódmą) pozycję w ogólnej klasyfikacji, z niewiele niższym wskaźnikiem przyrostu, zajęła gmina Niedźwiedź (1,27). Pozostałe miejsca zajęły kolejno gminy: Ropa i Kamionka Wielka ex aequo (1,26), jak również gmina Krynica Zdrój ze wskaźnikiem przyrostu wynoszącym 1,16 (o 0,81 niższym od najwyższego).

4.4. Liczba organizacji pozarządowych (fundacje, stowarzyszenia) na 1000 mieszkańców

Rozwój gminy i poprawa warunków życia jej mieszkańców jest nadrzędnym celem władz każdej jednostki samorządu terytorialnego. Samorządy traktują współpracę z organizacjami pozarządowymi jako ważny czynnik aktywizacji społecznej, służący lepszej realizacji zadań ustawowo powierzonych gminie, a także rozwiązywaniu problemów społeczności lokalnej. Tworzenie organizacji pozarządowych bywa zawsze wyrazem woli pewnej grupy ludzi, jednoczącej się wokół określonego problemu bądź potrzeby.

Organizacje pozarządowe to organizacje obywatelskie, założone przez obywateli lub ich organizacje, działające z własnej inicjatywy w celu realizacji interesu publicznego, a nie dla osiągnięcia zysku. Wchodzą one w skład tzw. trzeciego sektora, funkcjonującego obok sektora publicznego (władz, administracji publicznej) oraz rynkowego (biznesu, przedsiębiorczości) i w odróżnieniu od organów publicznych a podobnie jak biznes – są prywatne i powstają z inicjatywy swoich założycieli, ale – w odróżnieniu od biznesu a podobnie jak władze publiczne – działają w interesie publicznym, a nie prywatnym. Jednostki samorządu powinny dążyć do tego, aby jak najwięk-

sza ilość zadań była realizowana przez podmioty mniejsze – wspólnoty lokalne i środowiskowe, w tym lokalne organizacje pozarządowe, co związane jest ściśle z zasadą pomocniczości zapisaną w preambule do Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Organizacje pozarządowe muszą sprostać coraz to nowszym wyzwaniom i problemom. Z jednej strony obserwuje się wzrost beneficjentów korzystających z różnej pomocy udzielanej przez te organizacje, z drugiej strony widoczne są bariery natury prawnej, ekonomicznej, społecznej czy braku woli współpracy ze strony administracji rządowej lub samorządowej. Wszystko to utrudnia właściwą współpracę na płaszczyźnie lokalnej (gminnej, powiatowej czy wojewódzkiej) i odbija się niekorzystnie na budowaniu wizerunku społeczeństwa obywatelskiego.

Wykorzystany w ocenie aktywności gmin Subregionu Sądeckiego wskaźnik, został wyznaczony na podstawie ilorazu liczby organizacji pozarządowych i liczby mieszkańców gminy.

Tab. 83. Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Uście Gorlickie	6	1.	Łabowa	1,44
2.	Krynica-Zdrój	5	2.	Moszczenica	1,29
	Nowy Sącz	5	3.	Rytko	1,24
3.	Gorlice	4	4.	Piwniczna-Zdrój	1,17
	Limanowa (miasto)	4	5.	Chelmiec	1,13
	Sękowa	4		Lipinki	1,13
	Tymbark	4		Stary Sącz	1,13
4.	Gorlice (gmina)	3	6.	Słopnice	1,10
	Jodłownik	3	7.	Biecz	1,09
	Kamienica	3		Limanowa (miasto)	1,09

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

Tab. 84. Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Uście Gorlickie	6	1.	Łabowa	1,44
2.	Krynica-Zdrój	5	2.	Moszczenica	1,29
	Nowy Sącz	5	3.	Rytko	1,24
3.	Gorlice	4	4.	Piwniczna-Zdrój	1,17
	Limanowa (miasto)	4	5.	Chelmiec	1,13
	Sękowa	4		Lipinki	1,13
	Tymbark	4		Stary Sącz	1,13
4.	Gorlice (gmina)	3	6.	Słopnice	1,10
	Jodłownik	3	7.	Biecz	1,09
	Kamienica	3		Limanowa (miasto)	1,09

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

Tab. 85. Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Uście Gorlickie	6	1.	Łabowa	1,44
2.	Krynica-Zdrój	5	2.	Moszczenica	1,29
	Nowy Sącz	5	3.	Rytró	1,24
3.	Gorlice	4	4.	Piwniczna-Zdrój	1,17
	Limanowa (miasto)	4	5.	Chełmiec	1,13
	Sękowa	4		Lipinki	1,13
	Tymbark	4		Stary Sącz	1,13
4.	Gorlice (gmina)	3	6.	Słopnice	1,10
	Jodłownik	3	7.	Biecz	1,09
	Kamienica	3		Limanowa (miasto)	1,09

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

Tab. 86. Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Krynica-Zdrój	5	1.	Łabowa	1,44
	Nowy Sącz	5	2.	Rytró	1,24
2.	Podegrodzie	3	3.	Piwniczna-Zdrój	1,17
	Rytró	3	4.	Chełmiec	1,13
	Muszyna	3	5.	Stary sącz	1,13

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

Gminy Subregionu Sądeckiego w 2014 roku charakteryzowały się nieznacznym zróżnicowaniem pod względem liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców. Wśród wszystkich analizowanych jednostek samorządu terytorialnego pierwsze miejsce zajęła gmina Uście Gorlickie, w przypadku której omawiany wskaźnik kształtował się na poziomie 6.

Wysoka wartość wskaźnika może świadczyć o dość dużej aktywności organizacji pozarządowych w życiu społeczno-gospodarczym gminy, jednakże nie można dokonywać w tym względzie jednoznacznych interpretacji. Na kolejnej pozycji, z równie wysokim wynikiem, uplasowała się gmina Krynica Zdrój oraz miasto Nowy Sącz z wynikiem 5 organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców. Trzecią pozycję w klasyfikacji z relatywnie niższym wskaźnikiem (4 organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców) zajęły ex aequo: gmina Gorlice, miasto Limanowa, gmina Sękowa oraz Tymbark. Następne miejsce w rankingu zajęły gminy: Gorlice, Jodłownik i Kamienica (3).

Analiza liczby organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców wykazała, że wszystkie wyróżnione jednostki odznaczały się zarówno wysokim poziomem omawianego wskaźnika, jak

i znacznym zróżnicowaniem jego wartości, nawet wśród jednostek znajdujących się w grupie liderów.

Zestawiając dynamikę wzrostu liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców należy zwrócić uwagę, iż na pierwszym miejscu w ogólnym zestawieniu znalazła się gmina Łabowa (1,44. Warto także zaznaczyć, że omawiana gmina, pomimo najwyższego wskaźnika przyrostu (podobnie, jak jednostki znajdujące się na miejscach od drugiego do siódmego, poza miastem Limanowa) – nie znalazła się wśród liderów pod względem omawianego wskaźnika. Relatywnie niższą dynamiką pod względem przyrostu wskaźnika charakteryzowały się gminy: Moszczenica (drugie miejsce z wynikiem 1,29) oraz Ryto (trzecie miejsce ze wynikiem 1,24). Czwarte miejsce w subregionie zajęła gmina Piwniczna Zdrój, w której liczba organizacji pozarządowych w odniesieniu do 1000 mieszkańców zwiększyła się o 17%. Pozostałe miejsca pod względem przyrostu omawianego wskaźnika zajęły kolejno gminy: Chełmiec, Lipinki oraz Stary Sącz (1,13), jak również Słopnice (1,10) oraz Biecz i Limanowa (1,09), która jako jedyna jednostka będąca w gronie liderów pod względem wskaźnika dynamiki, znalazła się również w gronie liderów pod względem liczby organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców.

4.5. Wpływy z PIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy)

Podatek dochodowy od osób fizycznych (PIT) w Polsce regulowany jest ustawą o podatku dochodowym od osób fizycznych¹⁷. Ponadto prawa oraz obowiązki podatnika tego podatku wynikają z postanowień Konstytucji RP, wielu ustaw i ratyfikowanych umów międzynarodowych oraz rozporządzeń wykonawczych. Podatnikami tego podatku są osoby fizyczne.

Zgodnie z ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego dochodami własnymi jednostek samorządu terytorialnego są m.in. udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych. Wysokość udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, od podatników tego podatku zamieszkałych na obszarze gminy wynosi 39,34%. Udział gmin we wpływach z PIT zmniejsza się o liczbę punktów procentowych odpowiadających iloczynowi 3,81 punktu procentowego i wskaźnika obliczonego łącznie dla całego kraju. Wskaźnik ten, ustala się dzieląc liczbę mieszkańców przyjętych przed dniem 1 stycznia 2004 r. do domów pomocy społecznej (DPS), według stanu na dzień 30 czerwca roku bazowego, przez liczbę mieszkańców przyjętych przed dniem 1 stycznia 2004 roku według stanu na dzień 31 grudnia 2003 roku. Wpływy z PIT per capita to wysokość dochodów z tytułu PIT przypadająca na jednego mieszkańca gminy.

¹⁷. Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U. 2012, Nr 0, poz. 361 z późn. zm.).

Tab. 87. Wpływy z podatki PIT per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Nowy Sącz	875	1.	Tymbark	1,30
2.	Limanowa (miasto)	856	2.	Rytko	1,20
3.	Gorlice (miasto)	564	3.	Łukowica	1,18
4.	Tymbark	494	4.	Kamionka Wielka	1,17
5.	Mszana Dolna (miasto)	474	5.	Podegrodzie	1,15
6.	Krynica-Zdrój	458	6.	Łabowa	1,14
7.	Chełmiec	452		Łużna	1,14
8.	Kamionka Wielka	450	8.	Ropa	1,13
9.	Limanowa (gmina)	435	9.	Grybów (miasto)	1,12
10.	Nawojowa	425		Moszczenica	1,12

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 88. Wpływy z podatki PIT per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Gorlice (miasto)	564	1.	Łużna	1,14
2.	Gorlice (gmina)	362	2.	Ropa	1,13
3.	Lipinki	362	3.	Moszczenica	1,12
4.	Uście Gorlickie	334	4.	Lipinki	1,11
5.	Biecz	323	5.	Gorlice (miasto)	1,08

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 89. Wpływy z podatki PIT per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Limanowa (miasto)	856	1.	Tymbark	1,30
2.	Tymbark	494	2.	Łukowica	1,18
3.	Mszana Dolna (miasto)	474	3.	Mszana Dolna (gmina)	1,11
4.	Limanowa (gmina)	435	4.	Mszana Dolna (miasto)	1,08
5.	Laskowa	308	5.	Laskowa	1,07

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab.90. Wpływy z podatki PIT per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Nowy Sącz	875		1.	Rytko	1,20
2.	Krynica-Zdrój	458		2.	Kamionka Wielka	1,17
3.	Chełmiec	452		3.	Podegrodzie	1,15
4.	Kamionka Wielka	450		4.	Łabowa	1,14
5.	Nawojowa	425		5.	Grybów (miasto)	1,12

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Największe wpływy z PIT per capita w 2014 roku podobnie jak w 2013 wykazało miasto Nowy Sącz (875 zł). Niewiele niższe wpływy z PIT osiągnęło w analizowanym okresie (podobnie jak w 2013) miasto Limanowa z kwotą 856 zł. Większą różnicę można zauważyć między miejscem drugim a trzecim, które zajęło miasto Gorlice (które w roku 2013 zajęło miejsce czwarte). Kolejne miejsca w pierwszej dziesiątce zajęła gmina Tymbark, miasto Mszana Dolna Krynica – Zdrój, Chełmiec, Kamionka Wielka, Limanowa oraz Nawojowa.

Największą dynamiką zmian w wysokości wpływów z podatku PIT per capita w 2014 roku wykazała się gmina Tymbark (1,30). Z niewiele niższą wartością wskaźnika na miejscu drugim znalazła się gmina Rytko, której wpływy z podatku PIT per capita w 2014 roku wzrosły względem roku poprzedniego o 120%. Kolejne miejsca w „pierwszej dziesiątce” zajęły gminy: Łukowica, Kamionka Wielka, Podegrodzie, Łabowa, Łużna, Ropa, Moszczenica oraz miasto Grybów.

4.6. Wskaźnik komputeryzacji szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych (Liczba uczniów na 1 komputer z dostępem do Internetu)

Pojęcie „komputeryzacja”, często mylnie utożsamiane ze zjawiskiem zwanym „informatyzacją”, oznacza między innymi: stosowanie komputerów w różnych jednostkach organizacyjnych na coraz większą skalę, jak również wprowadzanie komputerów i sieci komputerowych do kolejnych instytucji, przedsiębiorstw lub gałęzi przemysłu¹⁸. Jest ona związana również z wprowadzaniem metod przetwarzania danych za pomocą komputerów.

Komputeryzacja i informatyzacja szkolnictwa ukierunkowana jest na aktywne, twórcze oraz efektywne uczenie się. Wykorzystanie komputerów i technologii informacyjnych stanowi dla edukacji szansę odejścia od wąsko pojmowanego encyklopedyzmu (czyli przekazywania do zapamiętania dużych zasobów informacji) ku kształceniu umiejętności wykorzystywania wciąż pojawiających się nowych informacji lub odnajdowania tych, które są potrzebne.

W efekcie dynamicznego rozwoju społeczeństwa informacyjnego, w szczególności doskonalenia umiejętności informatycznych dzieci i młodzieży, w połączeniu z samorządowymi programami rozwijania kompetencji uczniów i nauczycieli w zakresie stosowania technologii infor-

18. K. Bondyra, D. Postaremczak, A. Świdorska, *Cyfrowa Szkoła Zawodowa*, Wydawnictwo M-Druk, Kraków 2013, s. 56.

macyjno-komunikacyjnych, młodzież w coraz większym stopniu oczekuje bardziej elastycznych i atrakcyjnych wizualnie form nauki zawodu¹⁹. Dostrzegalna jest także potrzeba zmiany w podejściu do komputera w większości dziedzin nauczania, co można uznać za odzwierciedlenie interdyscyplinarnego i integrującego charakteru technologii informacyjnych.

Z punktu widzenia wykorzystania komputerów w nauczaniu, szczególnie istotne jest zaopatrzenie szkół w komputery przeznaczone do użytku uczniów. Międzynarodowe badania wykazują, że komputeryzacja prowadzona była i jest według podobnych schematów w różnych krajach, co oznacza, że w fazie wstępnej sprzęt oraz oprogramowanie w pierwszej kolejności dostarczane jest głównie dla pracowników i nauczycieli. Niemniej jednak w Polsce znaczna większość komputerów służy bezpośrednio uczniom.

W niniejszej analizie wykorzystano najczęściej stosowany (również w porównaniach międzynarodowych) wskaźnik zaopatrzenia szkół w sprzęt komputerowy, stanowiący liczbę uczniów przypadającą na jeden komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów.

Tab. 91. Liczba uczniów na 1 komputer z dostępem do Internetu i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Uście Gorlickie	5,30	1.	Niedźwiedź	0,58
2.	Moszczenica	5,47	2.	Kamienica	0,65
3.	Jodłownik	6,33	3.	Muszyna	0,79
4.	Rytro	6,76	4.	Kamionka Wielka	0,80
5.	Łużna	6,85	5.	Krynica-Zdrój	0,87
6.	Kamionka Wielka	7,92	6.	Lipinki	0,90
7.	Lipinki	8,28	7.	Grybów (miasto)	0,92
8.	Mszana Dolna (gmina)	8,30		Chelmiec	0,92
9.	Łososina Dolna	8,57		Sękowa	0,92
10.	Bobowa	8,64	8.	Moszczenica	0,93

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

Tab. 92. Liczba uczniów na 1 komputer z dostępem do Internetu i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Uście Gorlickie	5,30	1.	Lipinki	0,90
2.	Moszczenica	5,47	2.	Sękowa	0,92
3.	Łużna	6,85	3.	Moszczenica	0,93
4.	Lipinki	8,28	4.	Gorlice (miasto)	0,94
5.	Bobowa	8,64	5.	Uście Gorlickie	0,95

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

19. K. Bondyra, H. Dolata, D. Postaremczak (red.), *E-podręczniki w szkolnictwie zawodowym. Luka w systemie edukacji*, Wydawnictwo M-Druk, Poznań 2012, s. 8-10.

Tab. 93 Liczba uczniów na 1 komputer z dostępem do Internetu i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Jodłownik	6,33		1.	Niedźwiedź	0,58
2.	Mszana Dolna (gmina)	8,30		2.	Kamienica	0,65
3.	Łukowica	8,77		3.	Mszana Dolna (gmina)	0,94
4.	Niedźwiedź	9,11			Dobra	0,94
5.	Kamienica	9,27			Słopnice	0,94

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

Tab. 94. Liczba uczniów na 1 komputer z dostępem do Internetu i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Rytko	6,76		1.	Muszyna	0,79
2.	Kamionka Wielka	7,92		2.	Kamionka Wielka	0,80
3.	Łososina Dolna	8,57		3.	Krynica-Zdrój	0,87
4.	Chełmiec	8,84		4.	Grybów (miasto)	0,92
5.	Krynica-Zdrój	8,86			Chełmiec	0,92

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

Dokonując analizy wskaźnika komputeryzacji szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych w poszczególnych gminach Subregionu Sądeckiego, należy zauważyć, że w 2014 roku cechował się on znacznym zróżnicowaniem. Wartości omawianego wskaźnika w odniesieniu do gmin znajdujących się w gronie liderów w klasyfikacji mieściły się bowiem w przedziale od 8,64 do 5,30.

Najmniejszą liczbą uczniów w przeliczeniu na 1 komputer z dostępem do Internetu w analizowanym okresie cechowała się gmina Uście Gorlickie, zajmując pod tym względem pierwsze miejsce wśród 39 badanych gmin Subregionu Sądeckiego. Na drugiej pozycji w ogólnym zestawieniu z wartością wskaźnika 5,47 znalazła się gmina Moszczenica, natomiast trzecią lokatę w rankingu objęła gmina Jodłownik w której na 1 komputer z dostępem do Internetu przypadało około 6 uczniów. Podobne wartości wskaźnika komputeryzacji zanotowano wśród jednostek, które znalazły się na kolejnych dwóch miejscach w ogólnej klasyfikacji. Są nimi: gmina Rytko (6,76) oraz gmina Łuzna (6,85).

Ostatnie pięć miejsc w „pierwszej dziesiątce” zestawienia zajęły natomiast te gminy Subregionu Sądeckiego, które w 2014 wykazywały o około 3 uczniów w przeliczeniu na 1 komputer więcej, niż jednostka, która w omawianej klasyfikacji znalazła się na miejscu pierwszym. Do grupy tej należą gminy: Kamionka Wielka z wartością wskaźnika: 7,92 (szóste miejsce), Lipinki z wynikiem 8,28 (siódma pozycja), Mszana Dolna z wartością 8,30 (ósmą lokatą), Łososina Dolna (dziewiąta pozy-

cja: 8,57) oraz gmina Bobowa, w której na 1 komputer przypadło w 2014 roku około 9 uczniów („zamykając” tym samym „pierwszą dziesiątkę”).

Analiza wskaźników dynamiki wskaźnika komputeryzacji szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, pozwoliła stwierdzić, że na pierwszym miejscu w ogólnym zestawieniu znalazła się gmina Niedźwiedź (0,58), w przypadku której liczba uczniów przypadających na 1 komputer w 2014 roku w porównaniu z 2013 zmniejszyła się o 42%. Nieznacznie wyższą wartością wskaźnika dynamiki w zakresie komputeryzacji charakteryzowała się natomiast gmina Kamienica z wynikiem 0,65, zajmując tym samym drugie miejsce w ogólnym zestawieniu. Trzecią pozycję w Subregionie Sądeckim (z niewiele wyższym wskaźnikiem przyrostu) zajęła z kolei gmina Muszyna (0,79), co oznacza, że liczba uczniów przypadająca na 1 komputer z dostępem do Internetu w tej jednostce w 2014 roku zmniejszyła się o 27% w stosunku do roku 2013.

Kolejne trzy miejsca w „pierwszej dziesiątce” zajęły natomiast gminy: Kamionka Wielka (czwarte miejsce z wynikiem 0,80), Krynica Zdrój (piąta lokata z wartością wskaźnika: 0,87), Lipinki (szósta pozycja z wynikiem 0,90) oraz ex aequo Grybów (miasto), Chelmiec, a także Sękowa, w których liczba uczniów przypadająca na 1 komputer z dostępem do Internetu zmniejszyła się 8%, dzięki czemu gminy te awansowały na siódmą pozycję w ogólnej klasyfikacji. Ostatnie miejsce w „pierwszej dziesiątce” zajęła natomiast gmina Moszczenica, w przypadku której w 2014 roku (w porównaniu do roku 2013) odnotowano zmniejszenie liczby uczniów na 1 komputer z dostępem do Internetu o 7%.

4.7. Wyniki sprawdzianów w szóstej klasie szkoły podstawowej oraz egzaminów gimnazjalnych według miejsca zamieszkania

Aby skutecznie przygotować uczniów do zdobywania wykształcenia oraz funkcjonowania na rynku pracy, istotne jest planowanie i ewaluacja procesu dydaktyczno-wychowawczego z uwzględnieniem wyników diagnozy edukacyjnej, co w znacznej mierze wspomaga podnoszenie jakości kształcenia oraz zwiększa szanse edukacyjne młodzieży. W celu uzyskania jak najwyższego poziomu osiągnięć uczniów, proces kształcenia musi być ciągle monitorowany. Niezbędnym warunkiem utrzymania centralnych standardów nauczania, jest zatem przeprowadzanie egzaminów kończących każdy z etapów edukacji, między innymi: sprawdzianów przeprowadzanych w szóstej klasie szkoły podstawowej oraz egzaminów gimnazjalnych.

Wyniki monitorowania osiągnięć uczniów są jedną z kluczowych podstaw dokonywania wyboru programu nauczania, a także metod pracy nauczycieli, stanowiąc jednocześnie podstawę opinii o funkcjonowaniu danej placówki. Zatem, aby szkoła uzyskała pozytywną ocenę w zakresie swej skuteczności, musi się starać o wysoką liczbę punktów w egzaminach zewnętrznych.

Dzięki wprowadzeniu jednolitych egzaminów dla szóstoklasistów i gimnazjalistów, oraz sposobu prezentacji wyników przez okręgowe komisje egzaminacyjne, istnieje możliwość porównania wyników osiąganych przez uczniów w szkołach, do których uczęszczają, a także według ich miejsca zamieszkania. Wyniki sprawdzianów w szóstej klasie szkoły podstawowej oraz egzaminów gimnazjalnych dzięki statystyce publicznej, są zagregowane m.in. na poziomie województw, powiatów oraz (co jest szczególnie istotne z punktu widzenia opracowania) również na poziomie gmin.

Wykorzystany w niniejszej analizie wskaźnik stanowi średni procent uzyskanych punktów egzaminu w klasie szóstej oraz gimnazjum.

Tab. 95. Wyniki sprawdzianów w szóstej klasie szkoły podstawowej oraz egzaminów gimnazjalnych i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Nowy Sącz	67,01	1.	Moszczenica	1,17
2.	Moszczenica	65,89	2.	Tymbark	1,12
3.	Limanowa (miasto)	65,42	3.	Rytko	1,11
4.	Łukowica	63,61	4.	Niedźwiedź	1,10
5.	Gorlice (miasto)	63,33	5.	Jodłownik	1,09
6.	Mszana Dolna (miasto)	62,71		Uście Gorlickie	1,09
7.	Rytko	62,09	6.	Sękowa	1,07
8.	Tymbark	62,07		Dobra	1,07
9.	Gorlice (gmina)	61,59	7.	Łososina Dolna	1,06
10.	Podegrodzie	61,47		Nowy Sącz	1,06

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z OKE.

Tab. 96. Wyniki sprawdzianów w szóstej klasie szkoły podstawowej oraz egzaminów gimnazjalnych i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Moszczenica	65,89	1.	Moszczenica	1,17
2.	Gorlice (miasto)	63,33	2.	Uście Gorlickie	1,09
3.	Gorlice (gmina)	61,59	3.	Sękowa	1,07
4.	Biecz	60,20	4.	Bobowa	1,06
5.	Bobowa	59,32	5.	Łużna	1,03

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z OKE.

Tab. 97. Wyniki sprawdzianów w szóstej klasie szkoły podstawowej oraz egzaminów gimnazjalnych i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Limanowa (miasto)	65,42	1.	Tymbark	1,12
2.	Łukowica	63,61	2.	Niedźwiedź	1,10
3.	Mszana Dolna (miasto)	62,71	3.	Jodłownik	1,09
4.	Tymbark	62,07	4.	Dobra	1,07
5.	Limanowa (gmina)	61,41	5.	Mszana Dolna (miasto)	1,06

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z OKE.

Tab. 98. Wyniki sprawdzianów w szóstej klasie szkoły podstawowej oraz egzaminów gimnazjalnych i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Nowy Sącz	67,01		1.	Rytro	1,11
2.	Rytro	62,09		2.	Łososina Dolna	1,06
3.	Podegrodzie	61,47		3.	Nowy Sącz	1,06
4.	Chełmiec	61,35		4.	Grybów (miasto)	1,05
5.	Gródek nad Dunajcem	60,85		5.	Nawojowa	1,05

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z OKE.

Dokonując analizy wyników sprawdzianów w szóstej klasie szkoły podstawowej oraz egzaminów gimnazjalnych według miejsca zamieszkania w poszczególnych gminach Subregionu Sądeckiego, należy zauważyć, że w 2014 roku (podobnie jak w 2013) cechowały się one pewnym zróżnicowaniem. Wartości omawianego wskaźnika w odniesieniu do gmin znajdujących się w gronie liderów w klasyfikacji mieściły się bowiem w przedziale od 61,47 do 67,01.

Najwyższą wartość wskaźnika w analizowanym okresie uzyskało miasto Nowy Sącz: 67,01 (awansując o cztery miejsca w klasyfikacji w odniesieniu do 2013 roku), zajmując pod tym względem pierwsze miejsce wśród 39 badanych gmin Subregionu Sądeckiego. Na drugiej pozycji w ogólnym zestawieniu z wartością wskaźnika 65,89 znalazła się gmina Moszczenica. Trzecią lokatę w rankingu objęło natomiast miasto Limanowa, w którym wskaźnik wyników sprawdzianów w szóstej klasie szkoły podstawowej oraz egzaminów gimnazjalnych wyniósł 65,42. Podobne wartości niniejszego wskaźnika zanotowano wśród jednostek, które znalazły się na kolejnych pięciu miejscach w ogólnej klasyfikacji. Są nimi: gmina Łukowica (63,61), miasto Gorlice (63,33), miasto Mszana Dolna (62,71), Rytro (62,09) oraz gmina Tymbark (62,07).

Ostatnie dwa miejsca w „pierwszej dziesiątce” zestawienia zajęły natomiast te gminy Subregionu Sądeckiego, które w 2014 wykazywały wartość omawianego wskaźnika o około 5,5 niższą od jednostki, która w klasyfikacji znalazła się na miejscu pierwszym. Do grupy tej należą gminy: Gorlice z wartością wskaźnika: 61,59 (dziewiąte miejsce) oraz gmina Podegrodzie (61,47), która „zamykała” tym samym „pierwszą dziesiątkę” liderów w klasyfikacji.

Analiza dynamiki zmian dla wskaźnika dotyczącego wyników sprawdzianów w szóstej klasie szkoły podstawowej oraz egzaminów gimnazjalnych według miejsca zamieszkania, pozwoliła stwierdzić, że na pierwszym miejscu w ogólnym zestawieniu znalazła się gmina Moszczenica (1,17). W stosunku do tej jednostki wartość omawianego wskaźnika zwiększyła się bowiem o 17%. Nieznacznie niższą wartością wskaźnika dynamiki w zakresie wyników sprawdzianów w szóstej klasie szkoły podstawowej oraz egzaminów gimnazjalnych – charakteryzowała się natomiast gmina Tymbark z wynikiem 1,12, zajmując tym samym drugie miejsce w ogólnym zestawieniu. Trzecią pozycję w Subregionie Sądeckim (z niewiele niższym wskaźnikiem przyrostu) zajęła z kolei gmina Rytro (1,11), co oznacza, że omawiany wskaźnik w tej jednostce w 2014 roku zwiększył się o 11% w stosunku do roku 2013.

Kolejne cztery miejsca w „pierwszej dziesiątce” zajęły natomiast: gmina Niedźwiedz, ex aequo gminy Jodłownik oraz Uście Gorlickie, ex aequo gminy Sękowa i Dobra, a także ex aequo gmina Łososina Dolna oraz miasto Nowy Sącz. Zmiany w wynikach sprawdzianów w szóstej klasie szkoły podstawowej oraz egzaminów gimnazjalnych względem tych gmin mieściły się w granicach od 6% do 10%.

5. Wskaźniki dodatkowe

5.1. Wskaźnik samofinansowania

Zdolność do finansowania inwestycji środkami własnymi, określa wskaźnik samofinansowania, który stanowi iloraz sumy nadwyżki operacyjnej i dochodów majątkowych i wydatków majątkowych.

Analiza obliczonego wskaźnika, informująca o zdolności do samofinansowania lokalnych przedsięwzięć inwestycyjnych, kształtuje się wokół wartości wynoszącej 1. Jeżeli wartość uzyskanego wskaźnika jest mniejsza niż 1 oznacza to, że gminne przedsięwzięcia inwestycyjne finansowane są z zewnętrznych źródeł. Jednocześnie wartość ta wskazuje poziom finansowania inwestycji z własnych środków. W przypadku, gdy obliczony współczynnik samofinansowania uzyskuje wartości wyższe od 1, wówczas wartość tej nadwyżki obrazuje pozostający do wykorzystania własny potencjał finansowy, który można przeznaczyć na inwestycje. Natomiast, gdy wartość wskaźnika wynosi 1, wówczas gmina w całości może finansować swoje przedsięwzięcia z własnych środków.

Interpretując otrzymane wartości wskaźnika należy mieć na uwadze dwie możliwe ścieżki wyjaśnień. Pierwszą wskazującą, iż niska wartość może świadczyć o wysokim poziomie realizowanych inwestycji w stosunku do własnych możliwości oraz drugą, w myśl której im wyższa jest jego relacja, tym mniejsze ryzyko utraty płynności finansowej gminy. Podejście to bazuje na założeniu braku nadmiernych kosztów obsługi zadłużenia.

Mając na uwadze przedmiot prezentowanego opracowania, czyli ocenę aktywności inwestycyjnej gmin, istotną wydaje się być pierwsza z wymienionych interpretacji. Założenia to wiąże się bowiem z warunkiem, iż aktywność określa stopień uczestnictwa organów jednostki samorządu terytorialnego w procesie podejmowania przedsięwzięć rozwojowych w tym inwestycyjnych oraz poziom zaangażowania w lokalne życie gospodarcze. W tym ujęciu niska wartość wskaźnika samofinansowania wskazywać będzie maksymalizowanie możliwości w zakresie podejmowania działań inwestycyjnych, a jednocześnie maksymalizowanie aktywności organów określonej gminy. Jednakże nie można bezwarunkowo interpretować jako pożądane, niskich wartości omawianego wskaźnika. Istotną rolę w tym ograniczeniu odgrywa bowiem indywidualny wskaźnik zadłużenia²⁰. Zatem najmniejsze z wartości wskaźnika samofinansowania będzie określać najwyż-

20. Od roku 2014 obowiązuje nowa norma regulująca limitowanie zadłużenia samorządu terytorialnego oparta na zindywidualizowanym podejściu do obliczania dopuszczalnego poziomu zadłużenia samorządów. Ze względu na charakter tej reguły powszechnie określa się ją mianem indywidualnego wskaźnika zadłużenia (IWZ). Zgodnie z IWZ o dopuszczalnym poziomie zadłużenia jednostki samorządu terytorialnego decyduje kształtowanie się relacji wielkości obsługi długu do środków, które w ocenie ustawodawcy można przeznaczyć na jego spłatę, tj. przede wszystkim do nadwyżki operacyjnej z trzech wcześniejszych lat.

szą aktywność określonych jednostek terytorialnych pod warunkiem, iż te jednostki nie przekroczą ustalonego indywidualnie poziomu zadłużenia. Z drugiej natomiast strony, wysoka wartość wskaźnika samofinansowania mogłaby świadczyć o pozostającym potencjale do podejmowania przedsięwzięć inwestycyjnych, ewentualnie o pewnym stopniu pasywności organów gminy. Jednocześnie obliczając wskaźnik należy zwrócić uwagę w liczniku na pozycję „dochody majątkowe”, które obejmują dotacje i środki otrzymane na inwestycje, dochody ze sprzedaży majątku, dochody z tytułu przekształcenia prawa użytkowego w prawo własności. Składowe dochodów majątkowych są zatem pochodną aktywności władz lokalnych. Podkreślić należy, że gdy dochody majątkowe zwiększają się, wówczas wartość wskaźnika samofinansowania również się zwiększa. W świetle tych wyjaśnień wątpliwym wydaje się uznanie za decydujące twierdzenia, iż im mniejsza wartość wskaźnika tym wyższa aktywność organów gminy.

Analogicznie do analizy pierwszej interpretacji wskaźnika samofinansowania, poniżej rozwinęto również drugą ze wskazanych ścieżek interpretacyjnych. W tym przypadku wysoka wartość wskaźnika, określając poziom bezpieczeństwa finansowego gminy, jest korzystna w odniesieniu do oceny jej kondycji finansowej. Podkreślić jednak należy, że ocena kondycji finansowej nie jest przedmiotem analizy, którym jest aktywność. Zatem wysoka wartość wskaźnika decyduje o wysokim stopniu finansowania inwestycji z własnych środków, mniej natomiast ze źródeł zewnętrznych (co jest bezpieczne z punktu widzenia finansów lokalnych). Uzupełniając te wyjaśnienia zauważyć należy, że istotna część środków unijnych funkcjonuje na zasadzie refundacji kosztów, co powoduje konieczność korzystania z zewnętrznych źródeł finansowych w celu finansowania inwestycji. Zatem, jeżeli gmina finansuje inwestycje z własnych środków oznacza to, że nie dąży do pełnego wykorzystania dostępnych źródeł finansowych, a tym samym rozwoju jednostki lokalnej.

Mając na uwadze powyższe wyjaśnienia w odniesieniu do wskaźnika samofinansowania zdecydowano, że zostanie on przedstawiony, ale nie będzie uwzględniany w końcowej ocenie aktywności gmin Subregionu Sądeckiego. Zestawienie informujące o kształtowaniu się omawianego wskaźnika w gminach Sądeckich w 2014 roku zawiera Tab.99. Ze względu na informacyjny charakter zestawienia prezentowane jednostki zostały uszeregowane w sposób alfabetyczny.

Tab. 99. Wskaźnik samofinansowania i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika
1.	Biecz	1,33
2.	Bobowa	0,93
3.	Chełmiec	1,53
4.	Dobra	1,11
5.	Gorlice (gmina)	0,82
6.	Gorlice (miasto)	1,32
7.	Gródek nad Dunajcem	1,27
8.	Grybów (gmina)	1,11
9.	Grybów (miasto)	3,89
10.	Jodłownik	0,67
11.	Kamienica	1,17
12.	Kamionka Wielka	1,08
13.	Korzenna	0,86
14.	Krynica-Zdrój	0,84
15.	Laskowa	1,09
16.	Limanowa (gmina)	0,82
17.	Limanowa (miasto)	0,58
18.	Lipinki	0,90
19.	Łabowa	1,18
20.	Łącko	0,83
21.	Łososina Dolna	0,81
22.	Łukowica	1,92
23.	Łużna	0,71
24.	Moszczenica	1,69
25.	Mszana Dolna (gmina)	0,96
26.	Mszana Dolna (miasto)	1,07
27.	Muszyna	0,58
28.	Nawojowa	1,10
29.	Niedźwiedź	1,11
30.	Nowy Sącz	0,93
31.	Piwniczna-Zdrój	0,52
32.	Podegrodzie	0,72
33.	Ropa	0,65
34.	Rytko	1,20
35.	Sękowa	1,46
36.	Słupnice	0,98
37.	Stary Sącz	0,93
38.	Tymbark	0,80
39.	Uście Gorlickie	1,15

L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Biecz	1,20
2.	Bobowa	0,57
3.	Chełmiec	2,39
4.	Dobra	1,31
5.	Gorlice (gmina)	0,80
6.	Gorlice (miasto)	1,38
7.	Gródek nad Dunajcem	2,11
8.	Grybów (gmina)	0,89
9.	Grybów (miasto)	11,18
10.	Jodłownik	0,68
11.	Kamienica	1,71
12.	Kamionka Wielka	0,98
13.	Korzenna	1,24
14.	Krynica-Zdrój	0,59
15.	Laskowa	0,48
16.	Limanowa (gmina)	1,01
17.	Limanowa (miasto)	0,85
18.	Lipinki	0,97
19.	Łabowa	0,80
20.	Łącko	0,80
21.	Łososina Dolna	0,84
22.	Łukowica	2,78
23.	Łużna	0,31
24.	Moszczenica	1,12
25.	Mszana Dolna (gmina)	1,29
26.	Mszana Dolna (miasto)	1,12
27.	Muszyna	0,62
28.	Nawojowa	0,82
29.	Niedźwiedź	1,07
30.	Nowy Sącz	1,14
31.	Piwniczna-Zdrój	0,59
32.	Podegrodzie	0,60
33.	Ropa	0,54
34.	Rytko	0,10
35.	Sękowa	1,05
36.	Słupnice	0,75
37.	Stary Sącz	1,11
38.	Tymbark	1,13
39.	Uście Gorlickie	1,06

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Analiza wskaźnika samofinansowania, określającego zdolność gminy do samodzielnego finansowania lokalnych przedsięwzięć inwestycyjnych, wykazała, iż w 2014 roku mieścił się on w przedziale od 0,52 do 3,89. Można zatem stwierdzić, iż gminy wchodzące w skład Subregionu Sądeckiego cechowało znaczne zróżnicowanie pod względem stopnia finansowania działań rozwojowych ze środków własnych tych jednostek. Jednakże, z uwagi na przedstawione w opracowaniu problemy interpretacyjne, autorzy niniejszego rankingu nie podjęli się dokonywania oceny obliczonych wskaźników samofinansowania. Nie można bowiem jednoznacznie odpowiedzieć na pytanie, czy niska wartość wskaźnika będzie korzystna dla danej gminy, czy też nie.

5.2. Indywidualny wskaźnik zadłużenia (IWZ)

Przepisy polskiego prawa finansowego dopuszczają możliwość uchwalania przez jednostki samorządu terytorialnego budżetu niezrównoważonego. Różnica między dochodami a wydatkami budżetowymi stanowi odpowiednio nadwyżkę albo deficyt budżetu. Deficyt ten – zgodnie z zapisami ustawy o finansach publicznych – może zostać sfinansowany przychodami pochodzącymi ze sprzedaży papierów wartościowych wyemitowanych przez jednostkę samorządu terytorialnego, kredytów, pożyczek, prywatyzacji majątku jednostki samorządu, nadwyżki budżetowej z lat wcześniejszych, jak i wolnych środków²¹. Wykorzystanie jednej z trzech pierwszych przywołanych możliwości wiąże się z zaciągnięciem długu, stanowiącego część państwowego długu publicznego. Dla zapewnienia bezpieczeństwa i płynności finansowej sektora publicznego ustawodawca wprowadził określone ograniczenia zarówno w odniesieniu do całego państwowego długu publicznego (którego wartość nie może przekroczyć 60% PKB), jak i zadłużenia poszczególnych jednostek.

Do końca 2013 roku poziom zadłużenia jednostek samorządu terytorialnego regulowany był przez dwa podstawowe wskaźniki – wskaźnik zadłużenia oraz wskaźnik obsługi długu. Pierwszy określał maksymalną wartość zadłużenia jednostki samorządu, która nie mogła przekroczyć 60% planowanych w danym roku dochodów. Drugi natomiast ustalał maksymalną wartość wydatków (15% planowanych dochodów) możliwych do poniesienia w danym roku przez jednostkę w związku z obsługą zadłużenia. Wskaźniki te podlegały jednak istotnej krytyce przede wszystkim ze względu na identyczne traktowanie wszystkich jednostek samorządu bez względu na ich kategorię, wielkość i potencjał ekonomiczny. W efekcie uchwalona w roku 2009 ustawa o finansach publicznych wprowadziła rozwiązanie, które weszło w życie od roku 2014, a mianowicie indywidualny wskaźnik zadłużenia (IWZ). Wskaźnik ten – w odniesieniu do każdej jednostki samorządu terytorialnego – oparty został na analizie danych finansowych tej jednostki z pochodzących z trzech lat poprzedzających dany rok budżetowy. W konstrukcji wskaźnika uwzględnione zostały między innymi takie kategorie finansowe jak dochody ogółem, dochody bieżące, dochody ze sprzedaży majątku oraz wydatki bieżące. Zgodnie z zapisami ustawy o finansach publicznych w danym roku budżetowym organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego nie może uchwalić budżetu jeżeli relacja pomiędzy wielkością zaplanowanych na ten rok wydatków na obsługę długu (określonych w art. 243 ustawy) a dochodami ogółem będzie większa niż średnia

21. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, *op. cit.*, art. 217.

arytmetyczna (liczona dla trzech wcześniejszych lat) relacji dochodów bieżących powiększonych o dochody ze sprzedaży majątku i pomniejszonych o wydatki bieżące do dochodów ogółem, co prezentuje poniższy wzór:

$$\frac{(R + O)}{D} \leq \frac{1}{3} \left(\frac{(Db_{n-1} + Sm_{n-1} - Wb_{n-1})}{D_{n-1}} + \frac{(Db_{n-2} + Sm_{n-2} - Wb_{n-2})}{D_{n-2}} + \frac{(Db_{n-3} + Sm_{n-3} - Wb_{n-3})}{D_{n-3}} \right)$$

gdzie:

- R – planowana na rok budżetowy łączna kwota z tytułu spłaty rat kredytów i pożyczek oraz wykupów papierów wartościowych przeznaczonych na finansowanie planowanego deficytu budżetu, spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań, wyprzedzające finansowanie działań finansowanych ze środków pochodzących z budżetu UE, a także na finansowanie przedsięwzięć inwestycyjnych,
- O – planowane na rok budżetowy odsetki od kredytów i pożyczek zaciągniętych na pokrycie występującego w ciągu roku przejściowego deficytu budżetu, finansowanie planowanego deficytu budżetu, spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań, wyprzedzające finansowanie działań finansowanych ze środków pochodzących z budżetu UE oraz na finansowanie przedsięwzięć inwestycyjnych, a także odsetki i dyskonto od papierów wartościowych emitowanych na te cele oraz spłaty kwot wynikających z udzielonych poręczeń i gwarancji,
- D – dochody ogółem budżetu w danym roku budżetowym,
- Sm – dochody ze sprzedaży majątku,
- Wb – wydatki bieżące,
- n – rok budżetowy, na który ustalana jest relacja,
- n-1 – rok poprzedzający rok budżetowy, na który ustalana jest relacja,
- n-2 – rok poprzedzający rok budżetowy o dwa lata,
- n-3 – rok poprzedzający rok budżetowy o trzy lata.

Wartość indywidualnego wskaźnika zadłużenia uzależniona jest przede wszystkim od wielkości dochodów osiągniętych przez jednostkę samorządu terytorialnego, w tym dochodów ze sprzedaży mienia, jak również od wydatków o charakterze bieżącym. Z punktu widzenia jednostek samorządu terytorialnego z jednej strony oznacza to więc możliwość regulowania poziomu zadłużenia poprzez oddziaływania na wymienione kategorie finansowe. Z drugiej jednak strony należy zwrócić uwagę na istotne ograniczenie tego wskaźnika związane przede wszystkim z bazowaniem na danych historycznych, które to ograniczenie jest podkreślane i krytykowane zwłaszcza przez środowiska samorządowe. Takie podejście wiąże się bowiem z niebezpieczeństwem „przeszacowania” możliwości zadłużeniowych jednostki a tym samym zagrożenia jej bezpieczeństwa finansowego w kolejnych okresach.

W przypadku gmin Sądeckich omawiany wskaźnik – analogicznie jak w poprzednich latach – prezentowany jest tylko i wyłącznie w celach informacyjnych (Tab.100). Gminy Sądeckie uszeregowane zostały alfabetycznie a wartości indywidualnego wskaźnika zadłużenia dla tych jednostek mieszczą się w przedziale od 3,06 do 16,10.

Tab.100. Indywidualny wskaźnik zadłużenia

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika
1.	Biecz	6,82
2.	Bobowa	15,81
3.	Chełmiec	14,07
4.	Dobra	5,35
5.	Gorlice (gmina)	8,57
6.	Gorlice (miasto)	9,12
7.	Gródek nad Dunajcem	6,25
8.	Grybów (gmina)	12,28
9.	Grybów (miasto)	4,63
10.	Jodłownik	10,60
11.	Kamienica	6,98
12.	Kamionka Wielka	9,70
13.	Korzenna	11,42
14.	Krynica-Zdrój	6,02
15.	Laskowa	8,96
16.	Limanowa (gmina)	13,51
17.	Limanowa (miasto)	11,24
18.	Lipinki	4,61
19.	Łabowa	5,49
20.	Łącko	9,21
21.	Łososina Dolna	10,50
22.	Łukowica	8,38
23.	Łużna	5,55
24.	Moszczenica	13,66
25.	Mszana Dolna (gmina)	12,64
26.	Mszana Dolna (miasto)	15,26
27.	Muszyna	9,40
28.	Nawojowa	14,35
29.	Niedźwiedź	7,18
30.	Nowy Sącz	4,35
31.	Piwniczna-Zdrój	3,06
32.	Podegrodzie	10,98
33.	Ropa	6,04
34.	Rytko	7,22
35.	Sękowa	7,80
36.	Słupnice	16,10
37.	Stary Sącz	13,94
38.	Tymbark	8,89
39.	Uście Gorlickie	7,73

L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Grybów (miasto)	0,35
2.	Biecz	1,01
3.	Bobowa	1,12
4.	Chełmiec	0,88
5.	Dobra	1,13
6.	Gorlice (gmina)	1,19
7.	Gorlice (miasto)	1,03
8.	Gródek nad Dunajcem	0,83
9.	Grybów (gmina)	2,22
10.	Jodłownik	1,81
11.	Kamienica	0,74
12.	Kamionka Wielka	1,24
13.	Korzenna	0,90
14.	Krynica-Zdrój	0,82
15.	Laskowa	1,22
16.	Limanowa (gmina)	1,21
17.	Limanowa (miasto)	0,78
18.	Lipinki	1,19
19.	Łabowa	1,15
20.	Łącko	1,03
21.	Łososina Dolna	1,13
22.	Łukowica	1,09
23.	Łużna	1,13
24.	Moszczenica	1,68
25.	Mszana Dolna (gmina)	1,30
26.	Mszana Dolna (miasto)	1,15
27.	Muszyna	1,13
28.	Nawojowa	1,00
29.	Niedźwiedź	0,90
30.	Nowy Sącz	0,99
31.	Piwniczna-Zdrój	2,86
32.	Podegrodzie	1,25
33.	Ropa	1,03
34.	Rytko	1,78
35.	Sękowa	1,14
36.	Słupnice	1,11
37.	Stary Sącz	1,00
38.	Tymbark	1,18
39.	Uście Gorlickie	1,78

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Legenda	
Relacja nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących	I.1
Nadwyżka operacyjna per capita	I.2
Udział dochodów własnych w dochodach ogółem	I.3
Dochody własne per capita	I.4
Wpływy z podatków i opłat lokalnych per capita	I.5
Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	II.1
Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	II.2
Wydatki na promocję gminy per capita	II.3
Wpływy z CIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy)	II.4
Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem	III.1
Wydatki majątkowe per capita	III.2
Skorygowany wskaźnik relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia	III.3
Wydatki majątkowe na transport i łączność per capita	III.4
Wydatki majątkowe (w tym inwestycyjne) na oświatę i wychowanie per capita	III.5
Wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita	III.6
Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska per capita	III.7
Środki unijne per capita	III.8
Saldo migracji na 1000 mieszkańców	IV.1
Stopa bezrobocia rejestrowanego	IV.2
Wydatki na ochronę zdrowia per capita	IV.3
Liczba organizacji pozarządowych (Fundacje, Stowarzyszenia) na 1000 mieszkańców	IV.4
Wpływy z PIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy)	IV.5
Wskaźnik komputeryzacji szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych (Liczba uczniów na 1 komputer)	IV.6
Wyniki sprawdzianów w szóstej klasie szkoły podstawowej oraz egzaminów gimnazjalnych według miejsca zamieszkania	IV.7
Zmiana korzystna	
Zmiana niekorzystna	
Brak zmiany	

III. UOGÓLNIONA OCENA AKTYWNOŚCI GMIN SUBREGIONU SĄDECKIEGO

1. Do wyznaczania syntetycznej oceny aktywności gmin Sądeckizny, wykorzystano następujące wskaźniki szczegółowe wraz z odpowiadającymi im wskaźnikami dynamiki:
2. Relacja nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących;
3. Nadwyżka operacyjna per capita;
4. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem;
5. Dochody własne per capita;
6. Wpływy z podatków i opłat lokalnych per capita;
7. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych per capita;
8. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych per capita;
9. Wydatki na promocję gminy per capita;
10. Wpływy z CIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy);
11. Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem;
12. Wydatki majątkowe per capita;
13. Skorygowany wskaźnik relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia;
14. Wydatki majątkowe na transport i łączność per capita;
15. Wydatki majątkowe (w tym inwestycyjne) na oświatę i wychowanie per capita;
16. Wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita;
17. Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska per capita;
18. Środki unijne per capita;
19. Saldo migracji na 1000 mieszkańców;
20. Stopa bezrobocia rejestrowanego;
21. Wydatki na ochronę zdrowia per capita;
22. Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców;
23. Wpływy z PIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy);
24. Wskaźnik komputeryzacji szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych;
25. Wyniki sprawdzianów w szóstej klasie szkoły podstawowej oraz egzaminów gimnazjalnych.

Metodyka oceny uogólnionej bazuje na średniej arytmetycznej punktów uzyskanych przez gminy w ramach wskaźników w poszczególnych modułach. Jednocześnie przyjęto ścieżkę dwustopniowej oceny aktywności gmin.

Pierwszy etap stanowi ocena w pięciu modułach: generowanie dochodów, pozainwestycyjna działalność gospodarcza, aktywność inwestycyjna gminy, efekty polityki społecznej oraz

dynamika. W tym przypadku skatalogowano gminy, które zajmują dziesięć pierwszych miejsc w każdej z podgrup. W ramach pierwszego modułu zestawiono wskaźniki dochodowe (cechy nr 1-5), moduł drugi obejmuje pozainwestycyjną działalność gospodarczą (cechy nr 6-9), trzeci moduł (cechy 10-17) zawiera wskaźniki dotyczące aktywności inwestycyjnej, moduł czwarty zestawia wskaźniki dotyczące efektów polityki społecznej (cechy 18 -24), natomiast piąty moduł obejmuje wskaźniki dynamiki (cechy 1 – 24).

Drugi etap prac polegał na sumowaniu średnich arytmetycznych punktów uzyskanych w ramach pięciu wymienionych modułów, stanowiąc jednocześnie wynik w kategorii głównej.

Wyniki ocen w poszczególnych podgrupach zaprezentowano w kolejnych zestawieniach.

Tab. 101. Moduł I. Generowanie dochodów

L.p.	Gmina	Punkty
1.	Limanowa (miasto)	34,00
2.	Chełmiec	32,80
3.	Gorlice (miasto)	31,40
4.	Stary Sącz	30,00
5.	Muszyna	29,20
6.	Łososina Dolna	27,40
7.	Gródek nad Dunajcem	26,80
8.	Nawojowa	25,60
9.	Tymbark	24,80
10.	Krynica-Zdrój	24,20

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 102. Moduł I. Generowanie dochodów – ocena w powiatach

Powiat gorlicki			Powiat limanowski			Powiat nowosądecki		
L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty
1.	Gorlice (miasto)	31,40	1.	Limanowa (miasto)	34,00	1.	Chełmiec	32,80
2.	Bobowa	22,20	2.	Tymbark	24,80	2.	Stary Sącz	30,00
3.	Uście Gorlickie	21,00	3.	Limanowa (gmina)	22,60	3.	Muszyna	29,20
4.	Sękowa	19,00	4.	Mszana Dolna (miasto)	22,00	4.	Łososina Dolna	27,40
5.	Lipinki	16,20	5.	Kamienica	19,40	5.	Gródek nad Dunajcem	26,80

Źródło: opracowanie własne.

Liderem rankingu gmin Subregionu Sądeckiego w module „generowanie dochodów” w 2014 roku okazała się gmina Limanowa (miasto), która uzyskiwała 34,00 punktów. Drugą pozycję w tym zakresie zajęła, z wynikiem 32,80, gmina Chełmiec (podobnie ja w roku 2013). Natomiast na trzecim miejscu, z niewiele niższą wartością (o 2,6 punktów niższą od najwyższej), znalazło się miasto Gorlice, uzyskując 31,40 punktów (w 2013 roku również 3 miejsce w klasyfikacji).

Warto wspomnieć, że gminami, zajmującymi w 2014 roku kolejne miejsca w „pierwszej dziesiątce” w module „generowanie dochodów”, były: Stary Sącz, Muszyna, Łososina Dolna, Gródek nad Dunajcem, Nawojowa, Tymbark oraz Krynica-Zdrój. Średnia arytmetyczna punktów w omawianym module wśród wymienionych jednostek mieściła się w przedziale od 24,20 do 30,00.

Z kolei w obszarze pozainwestycyjnej działalności gospodarczej (Tab. 103), liderem zestawienia w 2014 roku okazało się miasto Limanowa z wynikiem 30,00 punktów. Drugą pozycję w omawianym module objęła gmina Muszyna (uzyskując 29,25 punktów), natomiast trzecią lokatę w ogólnym zestawieniu zajęła gmina Krynica-Zdrój (27,25 punktów).

Tab. 103. Moduł II. Pozainwestycyjna działalność gospodarcza

L.p.	Gmina	Punkty
1.	Limanowa (miasto)	30,00
2.	Muszyna	29,25
3.	Krynica-Zdrój	27,25
4.	Łososina Dolna	25,75
5.	Podegrodzie	25,50
6.	Piwniczna-Zdrój	25,50
7.	Mszana Dolna (miasto)	25,25
8.	Stary Sącz	23,75
9.	Gorlice (miasto)	23,25
10.	Tymbark	22,75

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 104. Moduł II. Pozainwestycyjna działalność gospodarcza – ocena w powiatach

Powiat gorlicki			Powiat limanowski			Powiat nowosądecki		
L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty
1.	Gorlice (miasto)	23,25	1.	Limanowa (miasto)	30,00	1.	Muszyna	29,25
2.	Lipinki	21,75	2.	Mszana Dolna (miasto)	25,25	2.	Krynica-Zdrój	27,25
3.	Sękowa	20,50	3.	Tymbark	22,75	3.	Łososina Dolna	25,75
4.	Łużna	19,50	4.	Laskowa	21,50	4.	Podegrodzie	25,50
5.	Bobowa	19,00	5.	Jodłownik	21,25		Piwniczna-Zdrój	25,50

Źródło: opracowanie własne.

Analizując wyniki w module „aktywność inwestycyjna” (Tab. 105), można zauważyć, że pierwsze miejsce wśród 39 badanych gmin Subregionu Sądeckiego zajęła gmina Stary Sącz, zdobywając 29,13 punktów. Na drugiej pozycji w ogólnym zestawieniu znalazła się gmina Ropa. „Pierwszą trójkę” w klasyfikacji zamyka z wynikiem 27,63 punktów gmina Sękowa.

Tab. 105. Moduł III. Aktywność inwestycyjna gminy

L.p.	Gmina	Punkty
1.	Stary Sącz	29,13
2.	Ropa	27,88
3.	Sękowa	27,63
4.	Grybów (gmina)	27,13
5.	Podegrodzie	26,75
6.	Kamienica	26,38
7.	Korzenna	26,00
8.	Bobowa	26,00
9.	Łącko	25,50
10.	Muszyna	25,38

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 106. Moduł III. Aktywność inwestycyjna gminy – ocena w powiatach

Powiat gorlicki			Powiat limanowski			Powiat nowosądecki		
L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty
1.	Ropa	27,88	1.	Kamienica	26,38	1.	Stary Sącz	29,13
2.	Sękowa	27,63	2.	Limanowa (miasto)	24,88	2.	Grybów (gmina)	27,13
3.	Bobowa	26,00	3.	Mszana Dolna (gmina)	24,75	3.	Podegrodzie	26,75
4.	Łużna	22,25	4.	Słopnice	24,50	4.	Korzenna	26,00
5.	Uście Gorlickie	18,38	5.	Mszana Dolna (miasto)	22,13	5.	Łącko	25,50

Źródło: opracowanie własne.

Należy nadmienić, że inwestycje to istotny czynnik wpływający na wzrost gospodarczy regionu. Rozmieszczenie inwestycji na terenie kraju, województwa czy powiatu jest zróżnicowane, zależy bowiem od szeroko pojętego otoczenia inwestora, a zwłaszcza cech demograficznych. Istotnym czynnikiem rozwoju gminy, który decyduje o przyszłości, jest zatem jej aktywność inwestycyjna.

Czwartym (równie istotnym) modułem, który wzięto pod uwagę w przygotowaniu oceny aktywności gmin Subregionu Sądeckiego był wskaźnik pn.: „Efekty polityki społecznej” (Tab. 107).

Tab. 107. Moduł IV. Efekty polityki społecznej

L.p.	Gmina	Punkty
1.	Nowy Sącz	28,86
2.	Uście Gorlickie	27,14
3.	Rytko	26,57
4.	Krynica-Zdrój	25,43
5.	Kamionka Wielka	24,86
6.	Łososina Dolna	24,71
7.	Moszczenica	24,43
8.	Gorlice (miasto)	23,86
9.	Limanowa (miasto)	23,43
10.	Gorlice (gmina)	23,00

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 108. Moduł IV. Efekty polityki społecznej – ocena w powiatach

Powiat gorlicki			Powiat limanowski			Powiat nowosądecki		
L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty
1.	Uście Gorlickie	27,14	1.	Limanowa (miasto)	23,43	1.	Nowy Sącz	28,86
2.	Moszczenica	24,43	2.	Tymbark	22,29	2.	Rytko	26,57
3.	Gorlice (miasto)	23,86	3.	Jodłownik	21,14	3.	Krynica-Zdrój	25,43
4.	Gorlice (gmina)	23,00	4.	Mszana Dolna (miasto)	20,43	4.	Kamionka Wielka	24,86
5.	Biecz	22,57	5.	Mszana Dolna (gmina)	18,57	5.	Łososina Dolna	24,71

Źródło: opracowanie własne.

Wyniki przeprowadzonej analizy pozwalają stwierdzić, że liderem w module dotyczącym efektywności polityki społecznej okazało się miasto Nowy Sącz, który w omawianym obszarze uzyskał 28,86 punktów. Natomiast o niespełna trzy punkty mniej osiągnęły: gmina Uście Gorlickie i gmina Rytko, co pozwoliło tym jednostkom znaleźć się kolejno na drugim i trzecim miejscu rankingu.

Zestawiając średnią arytmetyczną punktów uzyskanych przez gminy w module „dynamika” obserwuje się, iż pierwsze miejsce w roku 2014 zajęło miasto Limanowa, osiągając 25,25 punktów. Należy także zaznaczyć, że osiągnięty przez tą jednostkę wynik był jedynie minimalnie wyższy (o 0,42) od liczby punktów uzyskanych w tym module przez miasto Nowy Sącz (24,83), znajdujące się na drugim miejscu w ogólnej klasyfikacji. Trzecią lokatę pod względem średniej arytmetycznej punktów uzyskanych w zakresie dynamiki, zajęła z kolei gmina Dobra, która uzyskała 23,25 punktów. Niniejsze zależności przedstawia Tab. 109.

Tab. 109. Moduł V. Dynamika

L.p.	Gmina	Punkty
1.	Limanowa (miasto)	25,25
2.	Nowy Sącz	24,83
3.	Dobra	23,25
4.	Łabowa	23,21
5.	Mszana Dolna (gmina)	22,96
6.	Nawojowa	22,88
7.	Rytko	22,63
8.	Łużna	22,58
9.	Stary Sącz	22,50
10.	Grybów (gmina)	22,17

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 110. Moduł V. Dynamika – ocena w powiatach

Powiat gorlicki			Powiat limanowski			Powiat nowosądecki		
L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty
1.	Łużna	22,58	1.	Limanowa (miasto)	25,25	1.	Nowy Sącz	24,83
2.	Lipinki	22,04	2.	Dobra	23,25	2.	Łabowa	23,21
3.	Bobowa	21,58	3.	Mszana Dolna (gmina)	22,96	3.	Nawojowa	22,88
4.	Ropa	20,88	4.	Tymbark	20,96	4.	Rytko	22,63
5.	Biecz	19,96	5.	Kamienica	20,42	5.	Stary Sącz	22,50

Źródło: opracowanie własne.

Prezentując wyniki drugiej części, czyli oceny uogólnionej, trzeba przypomnieć, iż jest ona prostą agregacją ocen w ramach pięciu modułów. Tab.111 prezentuje ostateczne wyniki oceny aktywności gmin Subregionu Sądeckiego za 2014 rok.

Tab. 111. OCENA KOŃCOWA

L.p.	Gmina	Punkty
1.	Limanowa (miasto)	137,55
2.	Stary Sącz	127,52
3.	Muszyna	122,87
4.	Nowy Sącz	117,99
5.	Podegrodzie	115,13
6.	Łososina Dolna	114,36
7.	Piwniczna-Zdrój	113,30
8.	Nawojowa	111,05
9.	Gorlice (miasto)	111,01
10.	Mszana Dolna (miasto)	109,51
11.	Tymbark	109,17
12.	Bobowa	107,78
13.	Krynica-Zdrój	106,80
14.	Chelmiec	106,62
15.	Sękowa	102,85
16.	Uście Gorlickie	102,48
17.	Łącko	99,61
18.	Kamienica	97,66
19.	Grybów (gmina)	96,28
20.	Ropa	95,76

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 112. OCENA KOŃCOWA – w powiatach

Powiat gorlicki			Powiat limanowski			Powiat nowosądecki		
L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty
1.	Gorlice (miasto)	111,01	1.	Limanowa (miasto)	137,55	1.	Stary Sącz	127,52
2.	Bobowa	107,78	2.	Mszana Dolna (miasto)	109,51	2.	Muszyna	122,87
3.	Sękowa	102,85	3.	Tymbark	109,17	3.	Nowy Sącz	117,99
4.	Uście Gorlickie	102,48	4.	Kamienica	97,66	4.	Podegrodzie	115,13
5.	Ropa	95,76	5.	Słopnice	93,74	5.	Łososina Dolna	114,36

Źródło: opracowanie własne.

W roku 2014 najbardziej aktywną jednostką lokalną w Subregionie Sądeckim okazało się miasto Limanowa, które uzyskało łącznie 137,55 punktów. Drugą lokatę pod względem oceny końcowej uzyskała gmina Stary Sącz, której ogólna ocena wyniosła 127,52 punktów i była niższa od najwyższej o 10,03. „Pierwszą trójkę” liderów rankingu aktywności gmin Subregionu Sądeckiego za 2014 rok zamyka z wynikiem 122,87 gmina Muszyna.

Miasto Limanowa

Limanowa to urocze miasto powiatowe leżące w województwie małopolskim w niewielkiej kotlinie otoczonej górami Beskidu Wyspowego. Stąd niedaleko jest do Krakowa (80 km), Nowego Sącza (25 km), Bochni (38 km), czy Zakopanego (90 km). Niedaleko też na Słowację – najbliższe przejścia graniczne znajdują się w Piwnicznej (47 km) i Niedzicy (60 km). W tym niewielkim piętnastotysięcznym mieście zajmującym powierzchnię 19 km² tętni życie. Jako stolica powiatu limanowskiego stanowi ono administracyjne i kulturalne centrum, a zarazem zaplecze turystyczne regionu.

10 powodów, dla których warto odwiedzić Limanową

1. **Dobra komunikacja**, wygodne drogi prowadzące do Limanowej, dobry dojazd z Limanowej do innych miejsc w Małopolsce.
2. **Cisza**, spokój bez konieczności rezygnacji z miejskiego komfortu.
3. **Góry i wyprawy w góry** na wyciągnięcie ręki (stopy).
4. **Urocze krajobrazy**, wspaniałe pejzaże, niepowtarzalne widoki.
5. **Aktywny wypoczynek**, nieograniczone możliwości uprawiania różnych sportów.
6. **Ciekawe imprezy** kulturalne, sportowe i rozrywkowe.
7. **Interesujące zabytki** kultury i historii.
8. **Urzekający folklor** i bogactwo kulturowe regionu.
9. **Miejsca sakralne** służące wyciszeniu, kontemplacji i refleksji.
10. **Ludzie otwarci**, życzliwi i gościnni.

Każdy, kto odwiedzi to urocze zatopione w naturalnej zieleni Beskidu Wyspowego miejsce, przekona się, że jest to miejscowość o niepowtarzalnej atmosferze. Wyjeżdża się stąd z bagażem miłych wspomnień uwiecznionych w sercu i na fotografiach, po to by... powrócić. Limanową można bowiem poznać w ciągu kilku dni, ale jej czar sprawia, że warto tu wracać co rok, przez całe życie.

URZĄD MIASTA LIMANOWA

www.miasto.limanowa.pl

www.wirtualna.limanowa.pl

miasto działania i rozwoju

Limanowa dąży by być nowoczesnym, przyjaznym oraz atrakcyjnym miejscem do życia. Miasto dotrzymuje kroku nowoczesnym trendom w zakresie zastosowanych rozwiązań urbanistycznych, rozwija się zgodnie z założonym planem oraz wykorzystuje liczne możliwości, jakie stwarza członkostwo w Unii Europejskiej.

Rozbudowa infrastruktury, nowoczesne obiekty sportowe, miejsca rekreacyjne, place zabaw, czy odnowione obiekty użyteczności publicznej świadczą o dużej atrakcyjności terenu. Nowe nawierzchnie dróg, chodniki, inwestycje ekologiczne podnoszą standard życia i sprawiają, że żyje się zdrowo i bezpiecznie. Limanowa to zatem miejsce, które warto odwiedzić, w którym warto żyć.

Maślany Rynek

Siłownia zewnętrzna

Muszla koncertowa

Place zabaw

Boisko wielofunkcyjne przy ZSS nr 2 w Limanowej

Rekultywacja wysypiska śmieci

Nowy most

34-600 Limanowa, ul. Jana Pawła II 9

Powiat
Limanowski

Zapraszam na całoroczny wypoczynek do Powiatu Limanowskiego

JAN PUCHAŁA
Starosta Limanowski

Okolice Góry Mogielica są jednymi z najbardziej malowniczych miejsc w naszym powiecie. Naszym celem było stworzenie w tym miejscu centrum życia rekreacyjnego i sportowego dla naszych mieszkańców i gości.

Stąd jako Powiat Limanowski, w porozumieniu z samorządami lokalnymi Słopnic, Dobrej i Kamienicy, postanowiliśmy w 2014 roku o budowie narciarskich tras biegowych, które w okresie letnim służą amatorom pieszych wędrówek, biegania czy jazdy rowerowej.

Oddaliśmy do użytku dwie trasy: „Mogielica” o długości 25 km i „Zalesie”, która liczy sobie 5,5 km. Na tych szlakach umieściliśmy kilka obiektów, które służą komfortowi spędzania wolnego czasu. Między innymi wystawione zostały 3 wiaty z zadaszeniem, drewnianymi stołami i ławami oraz 12 ławo-stołów z bali drewnianych. Dla wygody turystów, zakupiliśmy sprzęt sportowy, z którego można bezpłatnie korzystać, w tym: **180 par nart z butami do biegów narciarskich**, **60 rowerów górskich**, kijki do nordic walking,

sprzęt sportowy dla osób niepełnosprawnych.

Dodatkowo dla właściwego utrzymania tras, zakupiono **ratrak i dwa skutery**.

Koszt inwestycji wyniósł ponad **2,5 mln zł**, z czego 1,5 mln zł pozyskaliśmy w ramach Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego.

www.trasymogielica.pl

Powiat
Limanowski

Gmina
Słopnice

Gmina
Kamienica

Gmina
Dobra

Zapraszamy
na całoroczne

TRASY REKREACYJNO -SPORTOWE

w rejonie Góry Mogielica

TRASY:

NARCIARSTWA
BIEGOWEGO

ROWEROWE

BIEGOWE

NORDICWALKING

BEZPŁATNE WYPOŻYCZALNIE SPRZĘTU

- 180 par nart z butami do biegów,
- 60 rowerów górskich
- kijki do nordic walking
- sprzęt sportowy dla osób niepełnosprawnych

Fot. Paulina Nieznańska

Gmina Łukowica zaprasza

Łukowica jest gminą leżącą na południowo-wschodnim krańcu powiatu limanowskiego, w paśmie górskich szczytów Beskidu Wyspowego, wzdłuż płynących równolegle potoków- Jastrzębika, Łukowicy i Słomki.

Charakterystycznym elementem łukowickiego krajobrazu są owocowe sady. Przy trudnym górskim terenie, który nie sprzyja powstawaniu zakładów pracy, życie związane z tradycyjną uprawą owoców i sadów jest dla ludności alternatywą wobec uprzemysłowionych ośrodków życia- dlatego też można tutaj skorzystać z możliwości nabycia ekologicznych, zdrowych owoców i warzyw. Naturalne walory klimatyczno-krajobrazowe korzystnie wpływają również na rozwój gospodarstw agroturystycznych. Turyści coraz częściej stawiają na tę formę wypoczynku, dlatego też mieszkańcy zachęcają do przyjazdu i wypoczynku na fonię natury. Dla wycieczkowiczów można organizować piękne widokowo piesze wycieczki na okoliczne szczyty. Stoki Modyni, przełęcz pod Ostrą, polany szczytowe na Jezowej Wodzie, okolice okalające Skielek należą do najlepszych miejsc widokowych w całym Beskidzie Wyspowym. Dla cyklistów proponowane są również wycieczki rowerowe, gdzie trudy ich pokonania zrekompensują panoramy na Mogielicę, Śnieżnicę, Łopień, Stary Sącz, Gorce, Pieniny i Tatry.

Miłośnicy starej zabudowy mogą zwiedzać okoliczne dworki w Świdniku i Przyszowej, zespół parku podworskiego w Łukowicy a także zabytkowe obiekty sakralne. W Łukowicy organizowane są coroczne święta owocobrania, występy zespołów muzycznych czy też promocja lokalnych grup ludowych i kół gospodyń wiejskich.

Wybrane inwestycje gminne

Nie sposób wymienić wszystkich. Na terenie Gminy funkcjonuje wiele kompleksów sportowych (tzw. „Orlików” i nie tylko), umożliwiających uprawianie wielu dyscyplin sportowych. W zimie można pojeździć na sztucznych lodowiskach w Łukowicy. Dla najmłodszych działają place zabaw, na czele z okazałym placem w Łukowicy, dla starszych mamy do dyspozycji urządzenie fitness.

Rynek w Łukowicy

Scena w Łukowicy

Dla utrzymania bogactw środowiska naturalnego Gmina Łukowica duży nacisk kładzie na jej ochronę. W ubiegłych latach jednym z ważniejszych przedsięwzięć było oddanie do użytku nowoczesnej oczyszczalni ścieków w Świdniku oraz ciągłe powiększanie infrastruktury kanalizacyjnej sanitarnej.

W 2014 roku dokonano rewitalizacji centrum Łukowicy. W tym zakresie powstały nowe miejsca postojowe, skwerek, chodniki, fontanna. W Łukowicy zaadaptowano Zabytkową Oborę Podworską na cele kulturalno-gastronomiczne, z muzeum, z salą konferencyjno-konsumpcyjną i zapleczem kuchennym. Przy niej zrealizowano scenę, na której organizowane są liczne imprezy. W Jastrzębiu wybudowano remizę OSP wraz ze świetlicą wiejską.

W Stroniu wybudowano wielofunkcyjne boisko sportowe, ze sztuczną nawierzchnią, z urządzeniami do ćwiczeń fitness oraz placem zabaw. Obecnie powstaje tam nowoczesna hala sportowa oraz poddawane jest gruntownemu remontowi zagospodarowanie wokół szkoły. W Łukowicy rozpoczęto rozbudowę przedszkola samorządowego o nowoczesne pomieszczenia dla dzieci. W Młyńskich planowana jest budowa świetlicy wiejskiej. W Jastrzębiu i Młyńskich przymierza się do rewitalizacji centrum wsi.

Remiza OSP - Jastrzębie

Sala w Stroniu

Obora podworska w Łukowicy

Plac zabaw w Łukowicy

Sala w Świdniku

Można by długo opisywać... Nic jednak nie zastąpi bezpośredniej wizyty. Dlatego serdecznie zapraszamy do odwiedzenia Gminy Łukowica. Jesteśmy przekonani, że jej walory przyrodnicze, turystyczne i kulturowe pozostaną na długo pozytywną pamiątką.

ŹRÓDŁO
NATURALNEGO
MAGNEZU

Naturalna woda mineralna „Muszynianka” rozlewana jest w Uzdrawisku Muszyna z odwiertów zlokalizowanych na terenie Popradzkiego Parku Krajobrazowego. Jest wodą alkaliczną, wysokozmineralizowaną magnezowo-wapniową. Jej orzeźwiający smak, oraz składniki mineralne takie jak: magnez, wapń, potas, sód, żelazo, powoduje, że Muszynianka ma właściwości odżywcze. W swoim składzie posiada również, wodorowęglany i siarczany, które alkalizują kwasy żołądkowe i są korzystne dla osób cierpiących na nadkwasotę. Przyczyniają się również do obniżenia zawartości cukru w krwi i regulują jej PH. Systematyczne picie „Muszynianki” nie tylko uzupełnia braki wody w naszym organizmie, ale pozwala na korygowanie nieprawidłowości wynikających z niedoborów mineralnych i wadliwej przemiany materii.

Rekomendowana przez Narodowy
Instytut Zdrowia Publicznego -
Państwowy Zakład Higieny

33-380 Krynica Zdrój, ul. Kościuszki 58 | tel./fax: +48 18 471 21 34
e-mail: biuro@muszynianka.pl | www.muszynianka.pl

Muszyna

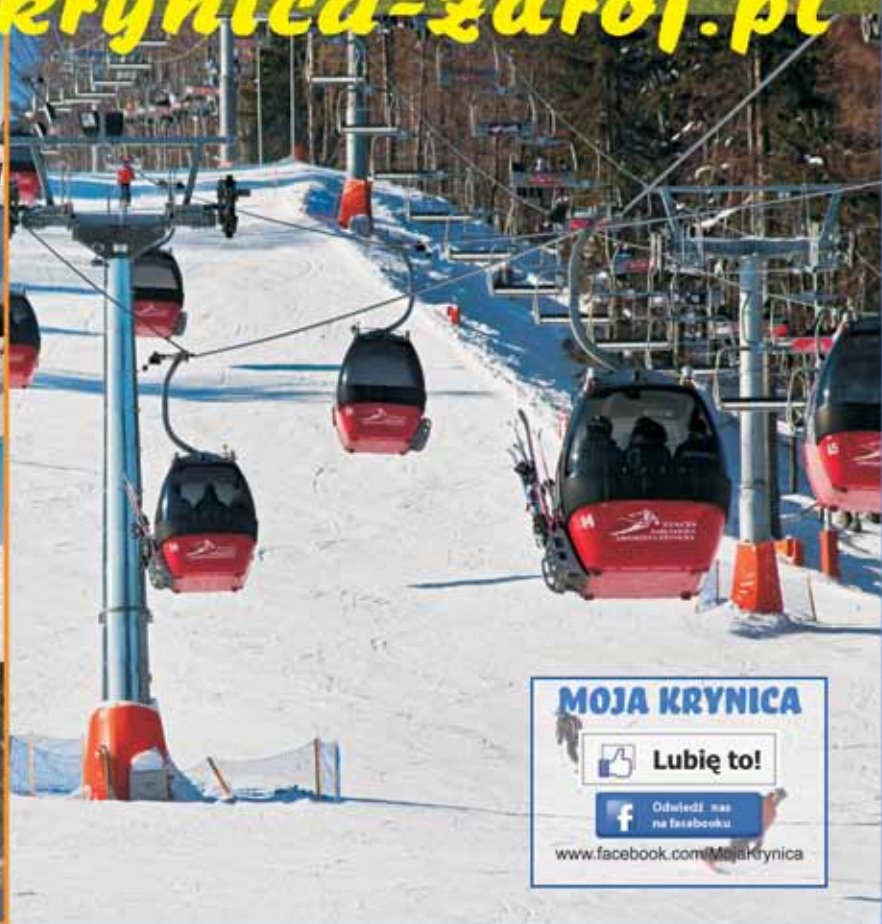
góry, przyroda, piękno

Muszyna od lat jest przebojem wśród polskich kurortów uzdrowiskowych. Nic dziwnego: wspaniałe atrakcje, piękne krajobrazy i doskonała obsługa są gwarancją udanych wakacji. Spośród licznych uzdrowisk w Polsce jedno przyciąga turystów jak magnes. To Muszyna, która może poszczycić się wspaniałymi ogrodami sensorycznymi i biblijnymi oraz zabytkiem wpisanym na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO, a także szeroką ofertą Wellness & SPA.

www.krynica-zdroj.pl

MOJA KRYNICA

 Lubię to!

 Odsłjedź nas na facebooku.

www.facebook.com/MojaKrynica

KOMPLEKSOWA BUDOWA SIECI KANALIZACYJNYCH I WODOCIĄGOWYCH Z OBIEKTAMI TOWARZYSZĄCYMI

PRZEDSIĘBIORSTWO BUDOWNICTWA INŻYNIERYJNEGO

MACHNIK

SP. Z O. O.

oczyszczalnie ścieków • przewiertki sterowane • przepompowanie ścieków
zgrzewanie rur do \varnothing 630 • przewiertki i przeciski do \varnothing 2000

budowa dróg i mostów oraz obiektów kubaturowych • budowa wysypisk

wykonywanie robót inżynierskich • bezwykopowe renowacje kanalizacji i wodociągów

roboty hydrotechniczne

33-380 Krynica-Zdrój, Mochnaczką Wyżną 118, tel. +48 18 476 17 46, fax. 18 447 87 05
e-mail: biuro@machnik.pl, www.machnik.pl

Poprawa gospodarki wodno-ściekowej na terenie gminy Chelmiec.

Beneficjent: **Gmina Chelmiec**

Wartość projektu: **10 904 519,31 PLN**

Wartość dofinansowania z Unii Europejskiej: **7 581 419,03 PLN**

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską
ze środków Funduszu Spójności w ramach
Programu Infrastruktura i Środowisko

Dla rozwoju infrastruktury i środowiska

Gmina Chelmiec czwarty raz z rzędu znalazła się na pierwszym miejscu w Polsce w kategorii „Najlepsza gmina wiejska 2014 roku”, oraz na trzecim miejscu w skali kraju w rankingu energii odnawialnej.

Wyróżnienia te to dowód na zdecydowany rozwój gminy, której celem jest wsparcie mieszkańców, turystów oraz inwestorów, poprzez rozbudowę infrastruktury wod. – kan., drogowej, sportowo – rekreacyjnej w tym m.in. nowoczesne sale gimnastyczne, boiska sportowe, siłownie plenerowe, place zabaw, ścieżki dydaktyczno-rekreacyjne, lodowisko-rolkowisko, basen. Gmina stawia również na wzrost cyfryzacji mieszkańców poprzez zakup komputerów i udostępnienie bezpłatnego internetu. Gmina Chelmiec w latach 2007-2013 na inwestycje wydała ponad 150 mln zł z czego 27 mln zł pochodzi z dotacji unijnych.

Priorytetem gminy Chelmiec na lata 2014 – 2020 jest budowa obwodnic (obwodnica wzdłuż wałów i obwodnica północna). Na obwodnicę po wałach gmina posiada już prawomocne decyzje środowiskowe, natomiast obwodnica północna dzięki staraniom wójta gminy wpisana została do nowego Programu Budowy Dróg Krajowych 2014-2020 i realizowana będzie w najbliższych latach przez GDDKiA.

Basen w Chelmcu

Place zabaw

GMINA RYTRO

Gmina Rytró utworzona została 1 stycznia 1995 roku, po odłączeniu się od Gminy Piwniczna. Obszar gminy stanowi 4200 ha, a zamieszkuje ją ok. 3800 mieszkańców. W skład gminy wchodzi 5 wsi – Rytró, Sucha Struga, Roztoka Ryterska, Obłazy Ryterskie i Życzanów. Położona jest na trasie głównego szlaku turystycznego Beskidu Sądeckiego w pięknej przełomowej części doliny Popradu. Od zachodu otaczają ją lesiste wzgórza pasma Radziejowej, a od wschodu pasma Jaworzyny.

Gmina leży na wysokości 339m n.p.m. ma szczególnie dobre warunki klimatyczne i cieszy się popularnością jako letnisko i siedziba licznych obozów, wczasów i kolonii. Rytró posiada wspaniałe warunki do długich spacerów i jazdy na rowerze oraz zorganizowanych wycieczek połączonych z możliwością obserwacji rzadkich gatunków zwierząt i roślin górskich. Łączy walory spokojnej gminy, bazy turystyki górskiej i ekskluzywnego miejsca na urlop z dostępem do krytego basenu w Hotelu „Perła Południa”, parku linowego ABlandia, wyciągu narciarskiego „Ryterski Raj”, sływu Doliną Popradu, rezerwatu przyrody Baniska, Gminnego Parku Ekologicznego oraz ruin zamku z przełomu XIII i XIV wieku.

Ogółem baza noclegowa Rytra zdolna jest pomieścić jednorazowo ok.1000 gości. Gmina leży w dolinie Popradzkiego Parku Krajobrazowego. Krótkie spacerunki Dolinami Małej i Wielkiej Roztoki pozwalają bez trudu zauważyć dużo ciekawych i rzadkich przedstawicieli miejscowej flory i fauny. U źródeł „Roztoczanki” założono w 1924r. rezerwat „Baniska” gdzie ochronie podlega wiele gatunków roślin i zwierząt. Poniżej rezerwatu wybudowano ujęcie wody zaopatrujące w wodę pitną mieszkańców gminy.

Gmina Rytró jest gościnna i przychylna zarówno dla turystów, wczasowiczów jak i potencjalnych inwestorów.

Najważniejsze inwestycje gminy w ostatnich latach to: budowa Hali Sportowej przy Gimnazjum w Rytrze o wartości 7,8mln.zł. oraz budowa kanalizacji sanitarnej o wartości 3,5mln.zł..

60 lat tradycji

SADOWNICZY ZAKŁAD DOŚWIADCZALNY INSTYTUTU OGRODNICTWA W BRZEZNEJ

Biurowiec SZD Brzezna

Hodowla nowych odmian malin i jeżyn.

Rozmnażanie „in vitro

Produkcja materiału szkółkarskiego

Truskawki

Jabłka

Maliny

Produkcja owoców

Sadowniczy Zakład Doświadczalny Instytutu Ogrodnictwa Brzezna Sp. z o.o.
Brzezna 1, 33-386 Podegrodzie, pow. nowosądecki

www.brzezna.pl

e-mail: instytut@brzezna.pl, tel. 18 445 84 11

Informujemy, iż SZD Brzezna

prowadzi sprzedaż wysyłkową. Zamówienia na materiał szkółkarski można składać pod numerem telefonu 18.445.84.11 lub 18.477.81.50

ŁĄCKI BANK SPÓŁDZIELCZY

rok założenia 1900

Bank z tradycjami
www.bslacko.pl

Łącki Bank Spółdzielczy to jedna z najstarszych spółdzielczych instytucji bankowych na Sądecczyźnie. Pierwsze Walne Zebranie zorganizowane przez grono działaczy i obywateli, powołało Spółkę Oszczędności i Pożyczek w Łącku. Stowarzyszenie z nieograniczoną poręką obejmowało swoim zakresem wsie: Czerniec, Kicznę, Łączki, Łącko, Maszkowice, Szczereź, Wolice, Wolę Kosnową, Wolę Piskuliną, Zabrzeż, Zagorzyn, Zarzecze. Pierwsze lata działalności Spółki należały do udanych.

Po 1948 roku kasy zostały silnie uzależnione od polityki państwa. Dopiero w 1990 samorządność spółdzielcza została rozszerzona i odzyskała niezależność. Łącki Bank Spółdzielczy wykorzystał ostatnie dwie dekady do dynamicznego rozwoju przy zachowaniu wierności spółdzielczym zasadom. Aktualnie bank prowadzi działalność w Centrali i 31 punktach obsługi klientów na terenie województwa małopolskiego. Oferujemy tradycyjne produkty bankowe związane z kredytowaniem, przyjmowaniem depozytów oraz przeprowadzaniem rozliczeń krajowych i zagranicznych. Bank pośredniczy również w udzielaniu preferencyjnych kredytów dla rolników i studentów.

Obok tradycyjnych produktów oferujemy nowoczesne usługi bankowości elektronicznej. Wprowadzamy również pionierskie rozwiązania, takie jak np. bankomaty biometryczne wypłacające gotówkę bez karty po zeskanowaniu dłoni Klienta, czy bankomaty „drive” umożliwiające wypłatę gotówki bez wysiadania z samochodu.

GMINA ŁOSOSINA DOLNA

SPEŁNIA MARZENIA

POWIERZCHNIA GMINY – 84 KM²
LUDNOŚĆ – 10 782 MIESZKAŃCÓW
WÓJT – MGR INŻ. STANISŁAW GOŁONKA

TO W NASZYCH SADACH SĄ NAJLEPSZE JABŁKA!

SADY STANOWIĄ 15% POWIERZCHNI UPRAW,
W WIĘKSZOŚCI TO NOWOCZESNE SADY JABŁONIOWE
DOSTOSOWANE DO STANDARDÓW EUROPEJSKICH
PRODUKUJĄCE NAJWYŻSZEJ JAKOŚCI JABŁKA.

NASZA GMINA Z UWAGI NA DUŻE
WAŁORY KRAJOBRAZOWO – PRZYRODNICZE
I KULTUROWE, W SKALI REGIONU STANOWI
OBSZAR O DUŻYM POTENCJALE TURYSTYCZNYM,
KTÓRY SPRZYJA PROWADZENIU RÓŻNYCH FORM
TURYSTYKI, ZARÓWNO WEEKENDOWEJ
JAK I SEZONOWEJ.

TO WYMARZONE MIEJSCE WYPOCZYNKU
DLA MIŁOŚNIKÓW ŻEGLARSTWA,
LOTÓW WIDOKOWYCH, GRZYBOBRANIA,
WĘDKARSTWA, WYCIECZEK
PIESZYCH CZY ROWEROWYCH.

WWW.LOSOSINA.PL

DOBRCZE SIĘ TU INWESTUJE, PRACUJE, MIESZKA I WYPOCZYWA

Piwniczna-Zdrój

źródło zdrowia i relaksu

Strefa turysty:

- górskie trasy spacerowe/rowerowe/wycynowe/biegowe
- parki miejskie
- lecznicze wody mineralne
- liczna baza noclegowa sanatoria, hotele, pensjonaty, gospodarstwa agroturystyczne, schroniska górskie, campingi, pola namiotowe
- atrakcje sportowe i turystyczne: baseny, boiska sportowe, hala sportowo-widowiskowa, ścianka wspinaczkowa, skate park, place zabaw, siłownie na świeżym powietrzu, stacje narciarskie, rafting, spływ łodziami Doliną Popradu, wieża i platforma widokowa
- imprezy sportowe: Bieg Popradzki, Mountain Marathon, Bieg i Marsz Piwniczanki, MTB Marathon
- imprezy kulturalne: Dni Piwnicznej, Wrzosowiska, Koncert na 100 mandolin, Festiwal Pierogów Łomniczańskich, cykliczne koncerty i wystawy w Pijalni Artystycznej
- Rodzimy folklor Czarnych Górali,
- Muzeum regionalne

Strefa dla inwestora:

- dobra infrastruktura techniczna
- dobra dostępność telekomunikacyjna
- piękne okolice i czyste środowisko naturalne
- położenie geograficzne w strefie przygranicznej i wzdłuż ważnej trasy komunikacyjnej
- atrakcyjne nieruchomości i wolne tereny pod inwestycje
- stały wzrost ruchu turystycznego
- młode społeczeństwo
- rozwinięta infrastruktura turystyczno-uzdrowiskowa
- silnie rozwinięty sektor firm działających w budownictwie, handlu i napraw oraz hotelarstwie i gastronomii.
- wysoki poziom aktywności społecznej
- brak uciążliwego przemysłu
- przyrost naturalny

Urząd Miasta i Gminy

Rynek 20 skr.31, 33-350 Piwniczna Zdrój
tel. (18) 446 40 43, fax (18) 446 41 86
www.piwniczna.pl
e-mail: gmina@piwniczna.pl

Miejsko - Gminny Ośrodek Kultury w Piwnicznej-Zdroju

Rynek 11, 33-350 Piwniczna-Zdrój,
tel. (18) 44 64 157, fax (18) 44 64 187
e-mail: mgok_piwniczna@onet.pl

Punkt Informacji Turystycznej

Rynek 11, 33-350 Piwniczna-Zdrój
tel. (18) 446 83 25
www.turystyka.piwniczna.pl

ZAPRASZAMY DO KORZENNEJ

Założenie parkowo dworskie w Korzennej

Dwór wraz z przyległym zespołem parkowym powstał prawdopodobnie za czasów rodu Koczanowiczów w wieku XIX. Na przełomie XIX i XX w. był w rękach Kajetana Cudka, a następnie rodziny Dźwigniewskich. Po 1945r. budynkami dysponowała Gminna Spółdzielnia, wówczas zabudowania pełniły funkcje użytkowe. W latach 1975-1994 zespół dworski był siedzibą wytwórni wód gazowanych. Od 1985r. obiekt wpisany jest do rejestru zabytków. W latach 2011-2012 założenie parkowo-dworskie zyskało nowe oblicze. Rewitalizacja zabytkowego obiektu sprawiła, że odzyskał on dawny urok. Dwór pełni dziś przede wszystkim funkcje kulturalne.

Rezerwat przyrody nieożywionej „Diabeł Skąły” w Bukowcu

Rezerwat o powierzchni 16 ha utworzono w 1953r. Ochroną objęto tu kilka ostańców i ścian w partii szczytowej wzniesienia Bukowiec. Z najbardziej znanymi formami skalnymi o nazwach Kapa, Diabeł, Grzyb związane są legendy o działaniu sił nieczystych, stąd też nazwa rezerwatu. Znajduje się tu ponadto druga co do wielkości w Karpatach Polskich jaskinia szczelinowa, zamieszkała przez ginący gatunek nietoperza – Podkowiec mały.

Rezerwat Cisy w Mogilnie

Na północno-zachodnich zboczach zalesionego masywu „Jodłowa Góra”, utworzony został rezerwat „Cisy w Mogilnie”. Znajduje się tu kilkaset cisów o wysokości dochodzącej do 9 metrów. Rezerwat powstał w 1963 roku, jego powierzchnia wynosi 35,67 ha. Ze szczytu wzniesienia roztacza się widok na Beskid Sądecki i Wyspowy. Rezerwat Cisy w Mogilnie chroni stanowiska występowania cisa pospolitego. Żyje tu również wiele zwierząt typowych dla lasów górskich- jelenie sarny, dziki. Okresowo pojawiają się także drapieżniki tj. ryś czy wilk.

Lądowisko Jasienna

Na pięknym, widokowym szczycie wznoszącym się na wysokość 521 m. n.p.m. znajduje się lądowisko, należące do Sądeckiego Ośrodka Szkolenia Lotniczego „Aero-Lach” Wiesław Szewczyk. Przy dobrej pogodzie można stąd podziwiać panoramę Tatr. Co jednak najważniejsze – w bezpieczny i komfortowy sposób można nauczyć się latać szybowcem pod okiem doświadczonego fachowca lub też podziwiać loty widokowe organizowane podczas gminnych imprez plenerowych.

Stary Sącz. Klejnot Beskidów

Początki i najstarsze dzieje miasta są nierozdzielnie związane z postacią księżnej Kingi, żony Bolesława Wstydlwego, klaryski sądeckiej, późniejszej świętej, obecnie patronki samorządowców w Polsce.

Najcenniejszym zabytkiem w mieście jest Zespół klasztorny Klarysek z kościołem św. Trójcy (XIII w.) - sanktuarium św. Kingi.

Fantastycznym, rozpoznawalnym walorem gminy jest przyroda i krajobraz beskidzki (częściowo w Popradzkim Parku Krajobrazowym) o nadzwyczajnych wartościach dla turystyki i rekreacji. Nową atrakcją od 2013 roku jest park wodny - kąpielisko „Stawy” w obszarze u ujścia Popradu do Dunajca. Zwolennikom aktywnego spędzania wolnego czasu polecamy też drogowy Szlak Architektury Drewnianej (z przepięknym XVI w. kościołem drewnianym pw. św. Mikołaja w Moszczenicy Niżnej), Szlak Papieski im. Jana Pawła II w Beskidzie Sądeckim (wspólnie opisany w niezapomnianej „powtórce z geografii”), Karpacki Szlak Rowerowy (z przystanią w Barcicach) i inne ścieżki rowerowe, spacery do miejsc widokowych na Miejskiej Górze i w Woli Kroguleckiej z niezwykłą, wbudowaną w zbocze platformą.

Zapraszamy na letnie atrakcje do Starego Sącza

- **Starosądecki Festiwal Muzyki Dawnej, 8 - 12 lipca**
- **Międzynarodowy Plener Malarski - Sympozjum Kultur Lokalnych, 16 - 30 lipca**
- **Małopolski Festiwal Smaku, 26 lipca**
- **Starosądecki Jarmark Rzemiosła, 22 - 23 sierpnia**
- **Folk Festival Pannonica w Barcicach, 27 - 29 sierpnia.**

www.stary.sacz.pl (portal miejski), www.wstarymsaczu.pl (portal miejskiej informacji turystycznej)

GORLICE

Tu Ignacy Łukasiewicz zapalił
pierwszą na świecie uliczną lampę naftową

www.gorlice.pl

Tu rozegrała się największa bitwa
Frontu Wschodniego I Wojny Światowej

WARTO przyjechać do Bobowej

Bobowa jest jedną z najstarszych miejscowości w Polsce południowej. Jej lokacja datowana jest na 1339 rok. Miasteczko choć nieduże posiada bogatą historię i wiele zabytków.

Turyści przyjeżdżający do Bobowej na odpoczynek letni, zimowy lub sobotnio-niedzielny mają bardzo ciekawe obiekty do zwiedzania. Główne proponowane formy wypoczynku to wędrowki i wycieczki rowerowe. Gmina Bobowa dysponuje bowiem niezwykle ciekawymi ofertami terenowymi i możliwością zwiedzania ciekawych miejsc. Proponowane są następujące trasy turystyczne:

- Na Bukowiec (503 m n.p.m.) – możliwość zwiedzenia rezerwatu „Diable Skały” z Diablą Dziurą i Jaskinią Salamander,
- Do Szalowej (330-350 m n.p.m.) – możliwość zwiedzenia barokowego drewnianego kościoła z XVIII w.,
- Do Grybowa – możliwość zwiedzenia muzeum, w którym znajdują się pamiątki po Arturze Grottgerze, a także drewnianej plebani z 1699r,
- Do Gęzkowic przez Pławną – z możliwością obejrzenia drewnianych domów w rynku z XVII i XVIII w. oraz rezerwatu przyrodniczego „Skamieniałe Miasto” - malownicze zgrupowanie skał piaszczowca ciężkowickiego, które skutkiem procesów erozji przybrało niezmiernie ciekawe kształty,
- Do Krużłowej Wyżnej – możliwość zwiedzenia drewnianego kościoła z 1520 r. z polichromią tego okresu, chrzcielnicą kamienną z XV w., oraz obrazami z XVII-XVIII w. Z tego kościoła pochodzi znajdująca się obecnie w Muzeum Narodowym w Krakowie słynna Madonna Krużłowa z początku XV w.
- Na Szlaku Architektury Drewnianej w okolicach Bobowej znajdują się zabytkowe kościoły drewniane w miejscowościach: Wilczyska, Połna, Szalowa.

Szczególną ofertą turystyczną jaką dysponuje Bobowa jest możliwość zwiedzenia obiektów dawnej kultury żydowskiej, w tym synagogi i cmentarza żydowskiego. A ponadto warto zobaczyć:

Kościół pw. Wszystkich Świętych z XIV w.,

Kościół cmentarny pod wezwaniem Św. Zofii z II poł. XV w.,

Kapliczkę z około 1800 r., z drewnianą rzeźbą św. Floriana, na rynku,

Cmentarz z okresu I Wojny Światowej,

Dwór z XVII w. w którym zamieszkiwała rodzina Długoszowskich – aktualnie siedziba Szkoły Muzycznej I stopnia

Inne obiekty historyczne na terenie Gminy Bobowa:

• **Kościół parafialny pod wezwaniem świętego Mikołaja** w Siedliskach - datowany na przełom XIV i XV wieku.

• **Kościół parafialny pod wezwaniem świętego Stanisława Biskupa** w Wilczyskach. Jest to drewniana budowla jednonawowa powstała na początku XVII w.

• **Renesansowy dwór obronny w Jeżowie.**

Urząd Miejski w Bobowej

ul. Rynek 21

38-350 Bobowa

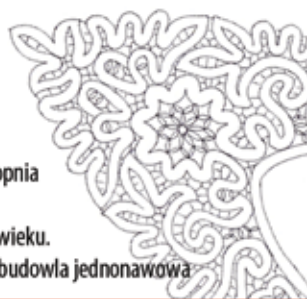
Tel./fax 18/351-43-00; 351-40-34

e-mail: um@bobowa.pl

www.bobowa.pl

Dużą atrakcją turystyczną jest Galeria Koronki Kłockowej w Centrum Kultury w Bobowej. Można w niej zobaczyć piękne koronki oraz zapoznać się ze sposobem ich wyrabiania. Od roku 2000 w Bobowej w pierwszym tygodniu października organizowany jest Międzynarodowy Festiwal Koronki Kłockowej. Festiwal to nie tylko okazja do międzynarodowych spotkań koronczarek, ale także możliwość obejrzenia poszczególnych ekspozycji narodowych i pokonkursowej wystawy nagrodzonych prac w ogólnopolskim Konkursie Koronek Kłockowych. Festiwalowi towarzyszy pokaz mody i warsztaty nauki wyrabiania koronek.

Burmistrz Władaw Ligeza

Gmina Ropa

Podsumowanie kadencji 2010-2014 w gminie Ropa.

W latach 2010 – 2014 gmina Ropa zrealizowała inwestycje budowlane, remonty dróg, zrealizowano także projekty dotyczące budowania zasobów ludzkich. Na odbudowę dróg gminnych w latach 2010-2013 wydatkowano kwotę ponad 12 milionów zł. Wyremontowano ponad 22 km dróg gminnych, wykonano 10 przepustów, zrealizowano prace przy stabilizacji 2 osuwisk. Wszystkie prace zrealizowano przy wsparciu finansowym budżetu państwa i Województwa Małopolskiego. W latach 2010 - 2011 r. gmina zrealizowała projekt „**Budowa infrastruktury kulturalnej i rekreacyjno-sportowej w miejscowości Ropa**”, współfinansowany przez UE. Inwestycja dotyczyła budowy i modernizacji infrastruktury rekreacyjnej, sportowej i kulturalnej. Wartość projektu wyniosła 1.083.252,00 zł. W 2010 r. gmina zrealizowała remont domu ludowego w Klimkówce, wartość projektu wyniosła 777.115 zł. , przy wsparciu środków z PROW. Powstał tam **Wiejski Dom Kultury i Turystyki**, w nim mieści się świetlica, punkt informacji turystycznej, kafejka internetowa, wypożyczalnia sprzętu turystycznego i sportowego. W 2011 r. we wsi Łosie zrealizowany został przy wsparciu środków PROW projekt „**Maziarska wieś Łosie** – budowa infrastruktury turystycznej w miejscowości Łosie”. Inwestycja dotyczyła budowy chodnika i parkingu w ciągu drogi powiatowej, wartość prac to 505.580,00zł. Kolejną inwestycją zrealizowaną w 2011 r. dla mieszkańców wsi Łosie był **remont budynku tutejszej remizy OSP**, który został dofinansowany przez Województwo Małopolskie oraz ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko. Wartość łączna zrealizowanych prac wyniosła 803 596,00zł. We wsi Ropa w ramach tego samego projektu przeprowadzono termomodernizację budynku Urzędu Gminy. Koszt zrealizowanych prac wyniósł 290.193,00zł. We wsi Klimkówka zrealizowany został pro-

jekt dotyczący **montażu oświetlenia w centrum wsi oraz wzdłuż drogi powiatowej Ropa - Wysowa**. Projekt był realizowany przy wsparciu finansowym PROW. Wartość inwestycji to 149.814,00 zł. W latach 2010 - 2011 roku został zrealizowany projekt dofinansowany ze środków POKL, pn.: „**Szkoły z widokiem na przyszłość**”. Wartość projektu wyniosła 1.400.000,00zł. Beneficjentami projektu byli uczniowie szkół podstawowych, realizowane działania to dodatkowe zajęcia pozalekcyjne oraz doradztwo i opieka specjalistyczna w procesie edukacji. W 2012 roku we wsi Ropa zrealizowana została inwestycja pn. „**Budowa chodnika i parkingu z zagospodarowaniem centrum wsi Ropa**”. Wartość całkowita projektu to kwota 304.132,63 zł, przy dofinansowaniu ze środków PROW. Realizacja inwestycji znacznie poprawiła funkcjonalność komunikacyjną centrum Ropy. Priorytetowym zadaniem do realizacji w obecnym i kolejnych latach jest trwająca budowa **kanalizacji sanitarnej wraz z oczyszczalnią ścieków**, gmina Ropa pozyskała na ten cel dofinansowanie z MRPO. Łączny koszt inwestycji, która będzie realizowana w najbliższych latach to około 26 mln złotych. W latach 2010 – 2014 zrealizowano prace za kwotę 7.136.780,00 zł.

Dodatkowo instytucje gminne i organizacje pozarządowe z terenu gminy prowadziły aktywną działalność, pozyskując środki zewnętrzne na działalność statutową. **Ochotnicza Straż Pożarna w Ropie** była beneficjentem programu Województwa Małopolskiego „Małopolskie remizy”, w ramach zadania wyremontowane zostały pomieszczenia socjalne w remizie OSP w Ropie, wykonany został podjazd oraz zakupiono garaż na dwa stanowiska. Całkowity koszt zadania wyniósł 48.926,00zł. **Gminny Ośrodek Kultury w Ropie** w ramach projektu „Konserwator” organizował stanowiska stażowe ani-

Jan Morańda, Wójt Gminy Ropa od 1993 roku.

matorów kultury. W ramach projektu dofinansowanego ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego zakupiony został sprzęt nagłaśniający. Gminny Ośrodek Kultury zrealizował także projekty przy dofinansowaniu POKL, w ramach których realizowane były szkolenia dla mieszkańców gminy. **Gminna Biblioteka Publiczna w Ropie** była partnerem szerszego projektu dotyczącego budowy zintegrowanego systemu informacji i zarządzania zbiorami. Projekt współfinansowany w ramach MRPO, umożliwił mieszkańcom gminy możliwość rezerwacji i zamawiania książek bez wychodzenia z domu. **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej** w Ropie realizował bezpłatne szkolenia w ramach projektu systemowego „Od bierności do samodzielności”, dofinansowanego z POKL. **Stowarzyszenie Pogranicza** zrealizowało kilkanaście projektów wspartych przez Ministerstwo Sportu i Turystyki, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, Związek Euroregion „Tatry”, Województwo Małopolskie, Polska Fundacja Dzieci i Młodzieży. Większość projektów była realizowana w partnerstwie z gminą Ropa. **Stowarzyszenie Miłośników Wsi Ropa** zrealizowało projekt pn. „Zakup strojów ludowych i wyposażenia kuchennego dla KGiGW w Ropie oraz realizacja warsztatów i prezentacji dziedzictwa kulturowego Pogórza.” współfinansowany w ramach PROW. Kolejnym projektem był „Uniwersytet III Wieku we wsi Ropa”, dofinansowanym ze środków Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej. Stowarzyszenie aktualnie realizuje także projekt pt. „Ciekawiej, oryginalniej, efektywniej”, sfinansowany z POKL. Wiele inwestycji na terenie gminy jest realizowana w partnerstwie, m.in. z Powiatem Gorlickim. Wśród najważniejszych wymienić należy prace związane z niwelacją skutków powodzi, stabilizację osuwisk, remonty dróg i mostów.

Gmina Uście Gorlickie

www.usciegorlickie.pl

Między Tatrami a Bieszczadami jest kraina łącząca piękno obu tych miejsc – Beskid Niski. To tu 600 lat temu w malowniczej dolinie rzeki Ropy ulokowano miejscowość Uście Gorlickie, która jest jedną z największych pod względem obszaru gmin w Polsce. Teren ten od zawsze wolny był od przemysłu, przelotowych tras i wielkich miast. Wszeghobecna zieleni leśna, słabe zaludnienie, łagodny klimat, niezmienny przez człowieka krajobraz oraz bogate złoża wód mineralnych stanowią o jego niepowtarzalnych walorach. Wszystko to sprawiło, że Gmina Uście Gorlickie jest wymarzone miejsce do wypoczynku i powrotu do pełni zdrowia.

W urzekający górski krajobraz wpisane zostały pamiątki historii: stare zagrody lemkońskie, zabytkowe drewniane cerkwie i kościoły, cmentarze z I wojny światowej. Bogata spuścizna kulturowa jest owocem różnych wpływów: wołoskich, rusińskich, słowackich i polskich, stąd też ludność zamieszkująca teren gminy Uście Gorlickie jest zróżnicowana etnicznie i religijnie. Cyklicznie od 1983 r. w miejscowości Zdynia organizowany jest trzydniowy festiwal kultury lemkońskiej „Lemkowska Watra”, który skupia Łemków rozproszonych po świecie. Kraina ta przyciąga nie tylko latem i zimą. Także wtedy, gdy jesienią Karpaty okrywają się złotem lub wtedy, gdy wiosną zieleni się las, zakwitną drzewa i krzewy, przyroda czeka na wszystkich, którzy tu przybywają.

Uzdrowisko Wysowa – Zdrój to najbardziej znana miejscowość gminy, która jest coraz chętniej odwiedzana przez turystów i rozpoznawana w kraju. Choć nie należy do słynnych kurortów to jej wody są przez niektórych porównywane do tych ze źródeł Vichy i Karlowych Warów. Wydobywane wody mineralne to głównie szczerawy wodorowo-węglanowo-chlorkowo-sodowe oraz węglanowo-sodowo-wapienne, na bazie których produkuje się znakomitą wodę mineralną „Wysowianka”.

Ponadto w uzdrowisku na turystów czeka Park Wodny Wysowa-Zdrój z licznymi atrakcjami, a w okolicy dobrze przygotowane ścieżki i szlaki turystyczne na każdą porę roku.

Pełny zakres usług poligraficznych. Jesteśmy do Twojej dyspozycji.
Zapraszamy – przyjedź, zadzwoń, napisz...

D R U K A R N I A
GOLDRUK[®]

Rok założenia 1991

ul. Grottgera 53 • 33-300 Nowy Sącz
tel./fax **+48 18 444 22 13**

- druk offsetowy
- druk cyfrowy
- studio graficzne
- pracownia dtp
- studio ctp
- introligatornia
- wydawnictwo

www.goldruk.eu

DRUK

OPRAWA

PROJEKTY

USŁUGI

Wycinamy registry
w gotowych broszurach,
książkach,
katalogach...

IX Forum Regionów

8-10 WRZEŚNIA 2015, KRYNICA-ZDRÓJ

Województwo Małopolskie
Główny Partner
Forum Ekonomicznego

XXV FORUM EKONOMICZNE

Najważniejsze spotkanie przedstawicieli władz regionalnych z krajów Europy z władzami administracji publicznej i UE.

Debata samorządowców, biznesmenów, przedstawicieli ministerstw i agend rządowych.

Forum Ekonomiczne - ponad 2500 tysięcy gości - liderów świata polityki i biznesu z ponad 60 krajów z Europy, Azji i USA.

Najważniejsza konferencja organizowana od ponad 20 lat w Europie Środkowo-Wschodniej.

Znajdź nas
na Facebooku!

■ www.forum-ekonomiczne.pl
■ kontakt: forum.regionow@isw.org.pl

REPORTAŻE • WYWIADY • RELACJE • FELIETONY • PUBLICYSTYKA

Sądeczaniein

MIESIĘCZNIK I PORTAL INTERNETOWY

INFORMACYJNY PULS REGIONU

DOSKONAŁA LEKTURA NA CAŁY MIESIĄC

Co miesiąc solidna porcja informacji o Sądecczyźnie: samorząd, gospodarka, kultura, historia, sport, turystyka...

www.sadeczaniein.info

FUNDACJA SĄDECKA

POMAGA • PROMUJE • SZKOLI • INFORMUJE

Fundusz Stypendialny im. Braci Potoczków

Akcja charytatywna „Serce Sercu”

Plebiscyt „Sądeczanin Roku”

Stowarzyszenie Sołtysów Ziemi Sądeckiej

Konkurs "Mój Region - Moja Duma. Moje Miasto - Moja Duma"

Ocena Aktywności Gmin Subregionu Sądeckiego

Stowarzyszenie Kasa Wzajemnej Pomocy

Sądeczanie
www.sadeczanin.pl

Małopolska

Nowy Sącz, czerwiec 2015